

Oslo kommune

Kommuneplan 2008 **Oslo mot 2025**

**Vedtatt av Oslo bystyre
11.06 2008 (sak 213)**

Forord

Kommuneplanen er kommunens overordnede strategiske styringsdokument for den videre utviklingen i byen.

Et utkast til kommuneplan ble lagt ut til offentlig ettersyn 06.03.2007. Sammen med planutkastet fulgte et mer omfattende plangrunnlag med dokumentasjon av analyser som var gjennomført under planarbeidet.

Det kom til sammen inn 61 uttalelser til planutkastet, fra statlige og kommunale virksomheter, frivillige organisasjoner, interessegrupper og enkeltpersoner.

Byrådet la frem forslag til kommuneplan for Oslo 30.08.2007.

Foreliggende kommuneplan for Oslo ble vedtatt av Oslo bystyre 11.06.2008 (sak 213).

Plandokument, plangrunnlag og uttalelser til kommuneplanen er tilgjengelig på <http://www.fiu.oslo.kommune.no/kommuneplan/>

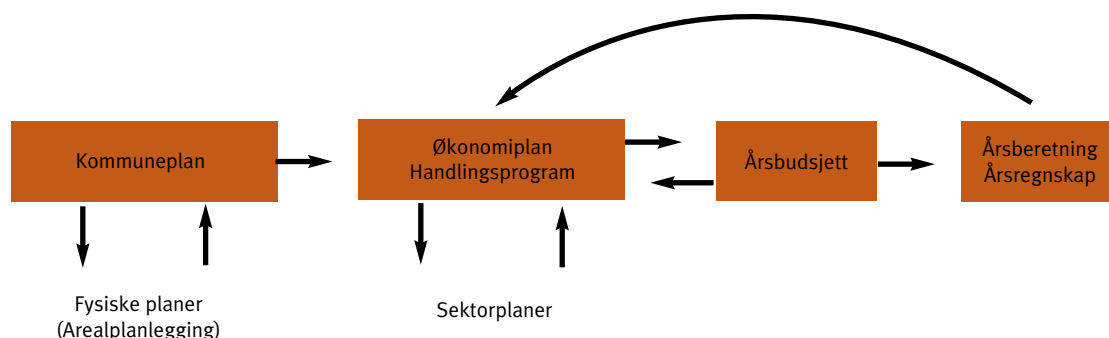
Innhold

1. Introduksjon	3
2. Rammebetingelser og sentrale utviklingstrekk	5
2.1 Oslo og Osloregionen i nasjonal og internasjonal sammenheng	5
2.2 Internasjonalt engasjement og muligheter	7
2.3 Næringsutvikling og internasjonal profilering	8
2.4 Befolkningsutvikling	8
2.5 Boligbygging	10
2.6 Transport	11
2.7 Miljø og bærekraftig ressursbruk	12
2.8 Levekår	13
2.9 Velferdstjenester	14
2.10 Utdanning og oppvekst	15
2.11 Kultur og idrett	16
2.12 Mangfold og integrering	17
2.13 Kvalitet og omstilling	19
2.14 Demokrati og deltakelse	20
2.15 Oslo kommunes inntektsutvikling	21
2.16 Oslo kommunes økonomiske handlingsrom	22
2.17 Arealbruk	23
2.18 Konsekvensvurderinger av to mulige arealbruksalternativer i Oslo	26
3. Kommuneplan 2008	28
Visjon og mål for Oslo	28
Mål 1: Oslo skal være en internasjonalt attraktiv by og en drivkraft i Osloregionen	29
Mål 2: Oslo skal være en trygg by med god livskvalitet for innbyggerne	35
Mål 3: Oslo kommune skal tilby brukertilpassede tjenester av høy kvalitet	39
Mål 4: Oslos innbyggere skal delta i byens utvikling	42
Mål 5: Oslo skal ha en bærekraftig byutvikling	44
Arealstrategikart	52

1. Introduksjon

I den overordnede planlegging i Oslo kommune er det en funksjonsdeling mellom kommuneplanen, økonomiplan/årsbudsjett, strategiske sektorplaner og arealplaner. Kommuneplanen skal vise hvilke utfordringer kommunen og bysamfunnet står overfor, sette kommunens langsiktige mål og velge ut strategier for en ønsket utvikling. De aktuelle tiltakene for å nå de oppsatte målene defineres nærmere i økonomiplan/årsbudsjett og sektor-/arealplaner. Årsberetning og årsregnskap skal vise resultatene av de oppsatte målene, valgte strategier og gjennomførte tiltak.

aktører i bysamfunnet fra arbeids- og næringsliv, kultur-, utdannings- og forskningsinstitusjoner, interesseorganisasjoner og regionale myndigheter m.fl. til å delta i diskusjoner om fremtidsutfordringer og kommunens handlingsalternativer. I dialogen om planarbeidet har Scenarier for Oslo 2025 utarbeidet av Econ Analyse i samarbeid med KUDI (Kulturell Dialog) stått sentralt. Scenariene ble bestilt av Byrådsavdeling for finans og utvikling og presentert på egen dialogkonferanse 09.10.2006, der en rekke deltakere fra ulike miljøer i bysamfunnet deltok.

Kommunens viktigste oppgaver er å sørge for tjenester til befolkningen og tilrettelegge rammene for utviklingen av bysamfunnet. Mens kommunen fullt ut kan planlegge egen virksomhet, er det klare begrensninger i kommunens muligheter for å styre utviklingen i byen gjennom planlegging. Utviklingen bestemmes i stor grad av andre drivkrefter enn kommunens virkemidler. Kommunens planprosess kan imidlertid klargjøre hva som er viktige drivkrefter og identifisere områder som skal prioriteres særskilt, gi rammer for byutviklingen og sette mål for kommunens samhandling med andre.

I byrådssak 72/06 Arbeid med Kommuneplan 2008 og oppfølging av Kommuneplan 2004 som bystyret tok til orientering 07.06.2006, pekte byrådet på at kommuneplanene i Oslo i de senere år har vært utarbeidet med deltakere fra kommunens egne virksomheter og i liten grad har engasjert miljøer utenfor kommunen selv. Innenfor en rekke temaer som regional utvikling og konkurransekraft, bærekraftig byutvikling, trygghet, mangfold og integrering m.fl. står samarbeid med andre utenfor kommunens egen organisasjon sentralt. I arbeidet med kommuneplanen har byrådet invitert

Scenariene kaster lys over sentrale beslutningsområder som kommunen er i befatning med innen næringspolitikk, integreringsarbeid, regionalt samarbeid, infrastrukturinvesteringer, miljøforvaltning m.m. Scenariene gir seg ikke ut for å beskrive de mest sannsynlige fremtidssituasjoner, men søker å beskrive spennvidden i fremtidsutfordringene. Scenariene ble utformet som tre tenkelige fremtidsbilder og søkte å gi svar på spørsmål som:

- Hvem lever i Oslo i 2025 og hvordan lever vi sammen?
- Hva lever vi av i Oslo i 2025?
- Hvordan er behov og rammer for velferd i Oslo i 2025?
- Hvordan står det til med miljø og bærekraft i Oslo i 2025?

I henhold til plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger av 01.04.2005, ble det utarbeidet et forslag til program for planarbeidet med kommuneplanen. Hensikten med planprogrammet var å avklare rammer og premisser for arbeidet med arealdelen av kommuneplanen og redegjøre for eventuelle endringer i gjeldende arealstrategi. Ved bystyrets behandling 07.06.2006 av byrådssak 72/06, ble det bl.a. vedtatt å legge forslag til planprogram ut til offentlig ettersyn. Det kom inn 40 høringsuttalelser i forbindelse med det offentlige ettersynet. Uttalelsene bekreftet at de viktigste problemstillinger og plantemaer var ivarettatt i planprogrammet. Planprogrammet ble vedtatt av byrådet 25.01.2007, sak 1017/07. Foreliggende forslag til kommuneplan er utarbeidet i samsvar med det fastsatte planprogrammet.

Et utkast til kommuneplan ble lagt ut til offentlig ettersyn 06.03.2007. Sammen med planutkastet fulgte et mer omfattende plangrunnlag med dokumentasjon av de analyser som var gjennomført under planarbeidet. Dette plangrunnlaget følger planen som uttrykt vedlegg.

Det kom til sammen inn 61 uttalelser til planutkastet, fra statlige og kommunale virksomheter, frivillige organisasjoner, interessegrupper og enkeltpersoner. Alle uttalelsene er samlet i et trykt vedlegg.

Foreliggende kommuneplan har fire fokusområder:

- Konkurranseskraft, profilering og regional utvikling
- Levekår, mangfold og integrering
- Fleksibel, brukerorientert tjenesteproduksjon
- Rammer for byutviklingen.

Visjon for Oslos utvikling med mål for de fire fokusområdene samt strategier og arealstrategikart presenteres i kapittel 3. Hovedresultatene fra analysene som er gjennomført som del av planarbeidet, presenteres i sammendragsform i kapittel 2.

Kystverket reiste i brev av 27.06.2007 innsigelse til arealstrategikartet på arealbruken "Fjordbyen – blandet arealbruk". Kystverket mener bl.a. at arealer satt av til havneformål ikke må reduseres. Oslo kommune er av den oppfatning at foreliggende kommuneplan med arealstrategikart fullt ut ivaretar arealbehovene til Oslo havn som nasjonalhavn og hovedhavn for containere i Oslofjorden samt regjeringens synspunkter vedrørende Oslo havn, slik de fremgår av den kongelige resolusjonen for Kommuneplan 2004. Kystverkets innsigelse tas ikke til følge.

I brev av 27.06.2007 varslet Miljøverndepartementet at Oslos kommuneplan vil få en sentral behandling som om den var en fylkesplan.

Kilde: PBE, Oslo kommune

2. Rammebetingelser og sentrale utviklingstrekk

I det følgende presenteres noen sentrale utviklingstrekk i bysamfunnet, Osloregionen og kommunens virksomhet. Presentasjonen er basert på beskrivelser og analyser dokumentert i eget plangrunnlag datert 06.03.2007 supplert med ny befolkningsfremskrivning pr. 29.05.2007 og oppdatert informasjon der nye data har vært tilgjengelige.

Fokuset for kommuneplanen for Oslo er byens spesifikke utfordringer og fremtidige muligheter. Globale utviklingstrekk og økt regional integrasjon tilsier imidlertid at også den regionale utviklingen og regionens muligheter for god økonomisk vekst vies stor oppmerksomhet.

2.1 Oslo og Osloregionen i nasjonal og internasjonal sammenheng

Osloregionen er den eneste storbyregion i Norge som har en størrelse og sammensetning som kan måle seg med storbyregioner i Europa. I rapporten "Osloregionens muligheter for næringsutvikling i et internasjonalt perspektiv" ("SWOT-analysen") utført av Asplan Viak fremgår det at Osloregionen er den klart mest konkurransedyktige regionen i Norge, men regionen har både svakheter og utfordringer:

Styrker

- Sterk økonomi
- Gode levekår, høy livskvalitet
- Teknisk avansert
- Nasjonalt tyngdepunkt

Muligheter

- Innovasjonspotensialet
- Profilering som moderne velferdsregion
- Interessante næringsklynger
- Utvikle sterkere storbybevissthet
- Bedre samordning i regionen

Svakheter

- Lokalisering i periferien
- Pris- og kostnadsnivået.
- Lite FoU i næringslivet
- Mangel på risikokapital
- Ingen nasjonal territoriell strategi

Trusler

- Styringsfunksjonene tynnes ut: Filialbyen
- "Kuwaitøkonomi" - ikke tilstrekkelig insentiver til å forberede seg mot en annen situasjon
- Utviklingen i resten av landet

nærhet til spisskompetanse. Den finnes på flere områder i Osloregionen – i universiteter, forskningsinstitutter, bedrifter, sykehus.

De generelle storbyfortrinn som størrelse, tetthet og mangfold, et stort sammenhengende arbeidsmarked og et sterkt differensiert næringsliv innenfor korte reiseavstander og god tilgang til internasjonal flyplass, gir vekstmuligheter for et variert næringsliv. Osloregionens næringsliv preges av dynamiske og raske endringer. Oslo har også et særegne storbyfortrinn som attraktiv miljøby omkranset av fjorden og Marka og ble i 2003, i skarp konkurranse med 60 andre byer, kåret til Europas bærekraftige by.

Oslos sterke integrasjon med sitt omland gjør at regionens utfordringer også er byens utfordringer. I Osloregionen er det et finmasket nett av sentre og knutepunkter som spiller ulike roller i transportsystemet, som lokaliseringalternativer for næringslivet, servicesentre og boligområder. I regionalt perspektiv er Oslo sentrum og indre by regionens kjerne. Denne kjernen står i funksjonell relasjon til hele regionen med sterkest bånd til de nærmeste større, regionale sentra som Drammen, Moss, Lillestrøm, Ski, Sandvika og Asker.

Osloregionen er i større grad i et konkurranseforhold med andre storbyer i Europa enn med andre byer i Norge. Det er viktig for hele landet at forholdene legges til rette for lokalisering av hovedkontorfunksjoner og andre viktige utviklingsfunksjoner i Osloregionen. En viktig grunn til å lokalisere utviklingsavdelinger er

Regjeringen har lagt opp til å gjennomføre en forvaltningsreform fra 01.10.2010. I St. meld. nr. 12 (2006-2007) Regionale fortrinn – regional framtid som ble fremlagt 08.12.2006, drøftes fire alternative styringsmodeller til dagens organisering i Osloregionen.

Regjeringens endelige valg av modell og regional inndeling skal fremlegges våren 2008 etter en bred prosess der bl.a. kommuner og fylkeskommuner har vurdert valg av modell og regional inndeling.

Ved behandlingen av St.meld. nr. 31 (2002-2003) Storbymeldingen, ba Stortinget enstemmig regjeringen legge frem en hovedstadsmelding med vekt på Oslos rolle som hovedstad og største by, styringsutfordringene i hovedstadsregionen og Oslos særlige utfordringer som storby. Stortingets vedtak er fulgt opp av regjeringen ved fremleggelse av St.meld. nr. 31 (2006-2007) "Åpen, trygg og skapende hovedstadsregion – Hovedstadsmeldingen" 01.06.2007. I meldingen er det redegjort for styringsutfordringene i hovedstadsregionen, men det vises til at videre prosess for å løse disse vil skje i forbindelse med forvaltningsreformen. Regjeringen vil med utgangspunkt i de lokale prosessene komme med forslag til ny regional inndeling samt forslag til løsning av styringsutfordringene i Oslo-regionen våren 2008.

I dialogen med Kommunal- og regionaldepartementet i forkant av fremleggelsen av ovennevnte forvaltningsmelding og hovedstadsmelding har Oslo kommune vist til at en modell med etablering av et særorgan med ansvar for lovpålagte oppgaver og indirekte politisk styring bør utredes nærmere, bl.a. med henblikk på å få større regional innflytelse over beslutningene innen samferdselssektoren. Utgangspunktet for en slik løsning er at dagens grenser og styringsform for Oslo kommune opprettholdes i den kommende forvaltningsreformen.

Den strategiske samarbeidsalliansen Osloregionen som består av 56 kommuner og to fylkeskommuner, er en viktig arena for å styrke Osloregionen som en konkurransedyktig og bærekraftig region i Europa.

Samarbeidsalliansen har pekt ut fire samfunnsområder der samordning av innsatsen til regionale aktører anses å være spesielt viktig:

- Utvikling av utbyggingsmønster, samferdsel og kommunikasjon
- Styrking av kompetanse og verdiskaping
- Styrking av felles profilering, nasjonalt og internasjonalt
- Utvikling av samarbeid om sosial infrastruktur.

Ingen region kan utvikle seg uten at det finnes et sterkt regionalt politisk lederskap. Det er naturlig at den største byen i regionen tar lederskapet i den regionale utviklingen. Det er blitt godt mottatt i regionen at Oslo kommune ønsker å ta en tydelig rolle som sentral aktør i det regionale samarbeidet.

2.2 Internasjonalt engasjement og muligheter

Oslo kommune har et bredt internasjonalt engasjement. Deltakelse og synlighet på internasjonale arenaer bidrar til læring, innflytelse, vekst og profilering av Oslo som hovedstadsregion. Mange ulike forvaltninger (byrådsavdelinger, etater og bydeler) har samarbeid og faglig samspill med storbyer i Norden og i Europa. Det er et stort potensial for erfaringsutveksling og gjensidig læring gjennom partnerskap med andre storbyer. Å hente inspirasjon, så vel på det administrative som det politiske nivå, er et viktig element i videreutviklingen av Oslo kommune som en serviceorientert kommune med høy kompetanse.

Siden 1995 har Oslo kommune og Göteborg kommune samarbeidet om å utvikle et tettere grenseregionalt samarbeid. Samarbeidet har blant annet resultert i et tett samarbeid mellom flere skoler og utdanningsinstitusjoner, utvikling av et felles miljø innen biomedisin, og en bedring av infrastrukturen langs E6 mellom Oslo og Göteborg. EUs Mål 3-program, Kattegat-Skagerak, er et viktig verktøy for å operasjonalisere samarbeidet innenfor ulike fagområder.

Oslo kommune er partner i en rekke EU/EØS-prosjekter, men er prosjektleder bare for et fåtall prosjekter. Gjennom Osloregionens Europakontor og Internasjonalt kontor i Oslo kommune har en rekke bydeler, etater, byrådsavdelinger og virksomheter i Oslo kommune deltatt i skolering om EU/EØS. I perioden 2004 – 2006 deltok 320 personer fra Oslo kommune i slik skolering.

Oslo er et aktivt medlem av EUROCITIES, som er en tverrfaglig interesseorganisasjon for europeiske storbyer. Oslo kommune deltar også i en rekke andre nettverk som European Cities Against Drugs (ECAD), International Council of local Environment Initiatives (ICLEI) og International Federation of Housing and Planning (IFHP), Den Skandinaviske Arena m.fl.

Oslo har en tradisjon for å være utviklingsorientert, og har gjennomført større reformer som parlamentarisme- og bydelsorganisering som har inspirert andre byer hjemme og ute. Oslo kommune har sluttet seg til erklæringen om jorden; Earth Charter, med sine verdier og prinsipper om en bærekraftig fremtid, utviklet på grunnlag av innstillingen "Vår felles framtid" fra FNs Verdenskommisjon for miljø og utvikling, ledet av Gro Harlem Brundtland.

Oslo Kommune har inngått bilaterale, strategiske samarbeidsavtaler med Shanghai, Vilnius, Göteborg, St Petersburg, Mbombela (Sør-Afrika), Schleswig-

Holstein, og senest med Warszawa i 2006. Kommunen er en aktiv bidragsyter i flere sammenhenger der formålet er å bidra solidarisk til utvikling og forbedring av kommunale tjenester i våre samarbeidsbyer. Slike prosjekter skjer i hovedsak i partnerskap med nasjonale myndigheter.

2.3 Næringsutvikling og internasjonal profilering

Det er svært viktig for Oslo by og for Osloregionen samlet å ha et konkurransedyktig og variert næringsliv. Oslo kommune henter en større andel av sine samlede inntekter fra skatt fra arbeidstakere, bedrifter og eiere enn andre kommuner.

Oslo hadde i 2006 406 000 sysselsatte, dvs. 17 prosent av landets samlede sysselsetting på 2 389 000 og 48 prosent av Osloregionens 847 000 sysselsatte. Sysselsettingsutviklingen i Oslo har i det siste tiåret vært ujevn med en konjunkturtopp i 2000, nedgang frem til 2003 og påfølgende vekst. Det er stor usikkerhet knyttet til fremskrivning av arbeidsplassallet. Basert på gjennomsnittlig sysselsettingsvekst i siste tiår legges til grunn at det kan bli mellom 60 000 og 100 000 flere arbeidsplasser frem mot 2025.

Sysselsettingen i Oslo er hovedsakelig knyttet til tjenesteytende næringer. Osloregionen har en særlig sterk posisjon innen forretningsmessig tjenesteyting, FoU og finansiell virksomhet. Regionen er leverandør av kunnskapsbaserte tjenester til bedrifter i hele landet, og samtidig avhengig av næringslivet i andre deler av landet som kunder. Andre deler av landet er på sin side avhengig av hovedstadsregionen som marked.

I Osloregionen finnes flere næringsklynger med sterke nettverk av bedrifter og bransjer som er internasjonalt konkurransedyktige. Gjennom Hovedstadsprosjektet ble det via Oslo Teknopol IKS organisert nettverk for aktører fra næringsklyngene maritim virksomhet, energi- og miljø, life science, IKT og kultur. Klyngenes egeninteresse i dette er naturlig nok å styrke egne næringsmiljøer gjennom bedre rekrutteringsmuligheter av kompetent arbeidskraft, og gjennom økte investeringer og etableringer. Det er et stort potensial for videreutvikling og styrking av næringsklyngenes internasjonale konkurransekraft.

43,5 prosent av landets kostnader ved forskning og utvikling er knyttet til aktiviteter i Oslo-regionen med Oslo som dominerende senter. 12 av landets 21 sentre for fremragende forskning befinner seg i Oslo og Osloregionen. Den betydelige forskningsaktiviteten gir et godt grunnlag for profilering av Oslo som internasjonal kunnskapsby.

Oslo kommune er vertskap for ett universitet, fem vitenskapelige høyskoler, en statlig høyskole og en kunsthøyskole, 18 private høyskoler og er studiested for 57 000 studenter. Som utdanningsby er Oslo på

størrelse med Stockholm og København. Både Stockholm og København er i dag kommet lenger enn Oslo i arbeidet med å knytte nære samarbeidsrelasjoner mellom byenes kunnskapsinstitusjoner, offentlig forvaltning og næringsliv.

Osloregionen har et stort innovasjonspotensial og et høyt kompetansenivå, men innovasjonspotensialet er ikke fullt utnyttet – det er spesielle utfordringer knyttet til kommersialisering av nye ideer både fra forskning og fra eksisterende bedrifter, og tilgang på risikokapital i tidlig fase.

For reiselivsnæringen er Oslo viktig både som attraktivt besøksmål og som innfallspunkt til Norge – via fly til Gardermoen, båt til Oslo, eller med bil gjennom Østfold – for mange turister som skal besøke andre steder i Norge. Oslo er også en viktig havn for cruiseskip både vestover (til vestlandsfjordene) og østover (mot Baltikum). VisitOslo er etablert for å ivareta den overordnede markedsføringen av Oslo som destinasjon for ferie-/fritidsreisende og som arena for internasjonale kongresser.

Oslo bruker vesentlig mindre ressurser på internasjonal profilering enn konkurrerende regioner, som Stockholm og København, og internasjonale undersøkelser viser at Oslo har en svak posisjon internasjonalt som lokaliseringsalternativ for næringslivet.

Kilde: VisitOslo

2.4 Befolkningsutvikling

Pr. 01.01.2007 bodde det 1 552 900 personer i Oslo-regionen, herav 548 600 personer i Oslo, 509 200 i Akershus og 495 100 i Osloregionen ellers. Befolkningen i Osloregionen har økt med 150 000 de siste 10 årene. 1/3 av økningen har skjedd i Oslo. Akershus hadde en sterkere vekst enn Oslo på slutten av 1990-tallet og frem til 2004. Fra 2004 har imidlertid veksten i Oslo vært på et historisk høyt nivå og den har vært sterkere enn i Akershus.

Oslo hadde om lag 33 000 innflyttere og 30 000 utflyttere pr. år i perioden 1998-2006. I tillegg har det vært stor flytteaktivitet innenfor Oslos grenser, og denne aktiviteten har økt i omfang de siste årene. I 1998 flyttet 45 000 personer internt i Oslo, mens tallet for 2006 var 74 000 personer. Indre øst og Ytre vest hadde den sterkeste befolkningsveksten i Oslo i perioden. Svakest vekst var det i Gamle drabantbyer og Indre vest.

Befolkningsfremskrivningene viser at det ventes noe høyere vekst i Oslo enn i Akershus frem til 2025, en befolkningsvekst på ca 1 prosent i Oslo, mot ca 0,9 prosent pr. år i Akershus. For Osloregionen ellers, ventes en gjennomsnittlig vekst på ca. 0,7 prosent pr. år. Befolkningsfremskrivningene viser at Oslos befolkning i 2025 kan bli på 657 000 personer, mens tilsvarende beregninger for Akershus viser 595 000. Dette tilsvarer en vekst på hhv 20 og 17 prosent i Oslo og Akershus.

Indre øst i Oslo anslås å få en økning på om lag 31 prosent frem mot 2020, mens de øvrige byområdene vil få en vekst på mellom 9 og 14 prosent.

Veksten i ungdomsbefolkningen og de yrkesaktive aldersgruppene ventes å bli om lag som veksten i befolkningen totalt. Barnebefolkningen ligger an til noe lavere vekst. Det ventes sterk økning i den yngste eldregruppen 67-79 år, mens antallet 80 år og eldre viser en avtakende tendens de nærmeste årene for deretter å øke mot slutten av fremskrivningsperioden.

20 prosent av befolkningen i Oslo 2007 var ikke-vestlige innvandrere (to utenlandsfødte foreldre fra ikke-vestlige land), 4 prosent var vestlige innvandrere. I tillegg hadde 8 prosent annen innvandringsbakgrunn (utenlandskfødt med én norsk forelder, norsk født med en utenlandsk forelder, eller født i utlandet med norske foreldre). Det har vært en sterk vekst av personer med ikke-vestlig bakgrunn i Osloregionen i perioden 1995-2007. Oslo hadde den klart sterkeste veksten i denne gruppen, med en vekst på 52 000 personer.

Innbyggere med innvandrerbakgrunn er ulikt representert i de forskjellige byområdene i Oslo. Befolkningsmangfoldet er størst i de nye drabantbyene, hvor det i den senere tid særlig har vært stor vekst i den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen. Andelen ikke-vestlige innvandrere varierer fra 6,5 prosent i Vestre Aker til 40,1 prosent i Søndre Nordstrand. Forskjellene er særlig sterke for de yngste aldersgruppene 0-15 år, der variasjonsbredden er fra 5,6 til 53,0 prosent.

Byområder i Oslo:

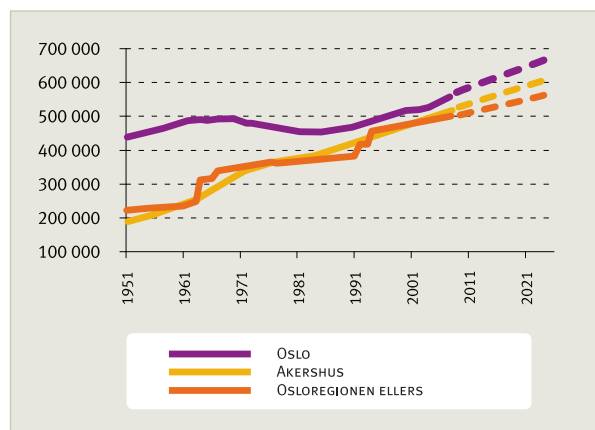
Indre øst: Bydelene Gamle Oslo, Grünerløkka og Sagene.

Indre vest: Bydelene St. Hanshaugen og Frogner.

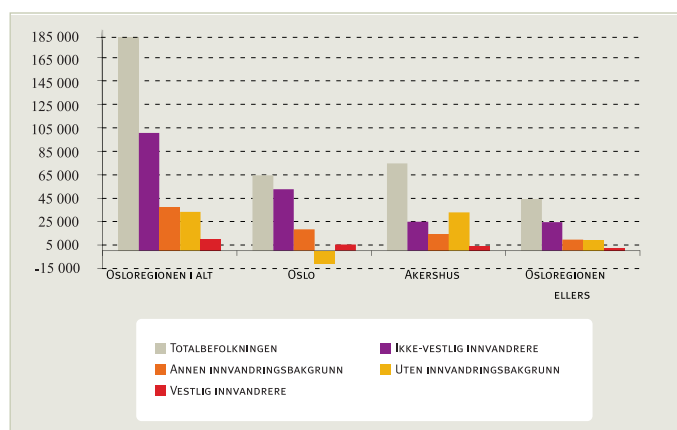
Gamle drabantbyer: Bydelene Bjerke, Grorud og Østensjø.

Nye drabantbyer: Bydelene Stovner, Alna og Søndre Nordstrand.

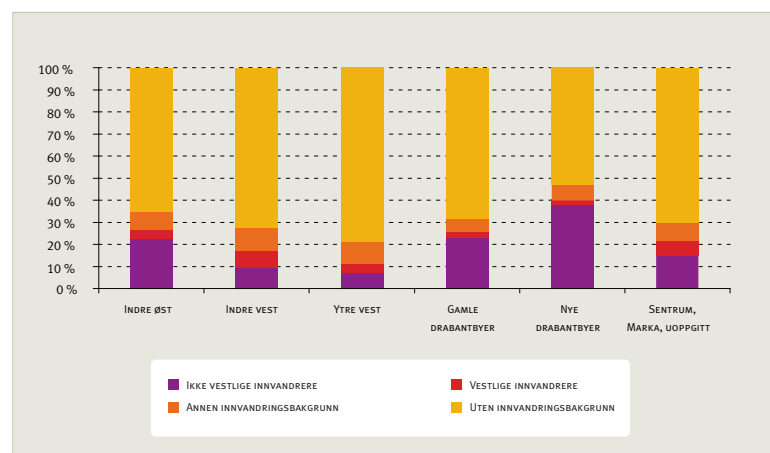
Ytre vest: Bydelene Ullern, Vestre Aker, Nordre Aker og Nordstrand.

Befolkningsutvikling Oslo, Akershus og Osloregionen ellers - 1951-2006. Befolkningsfremskrivning 2007-2025. Kilde: SSB og UKE, Oslo kommune.

Befolkningsvekst i Osloregionen etter innvandrerbakgrunn 1995-2007. Kilde: SSB

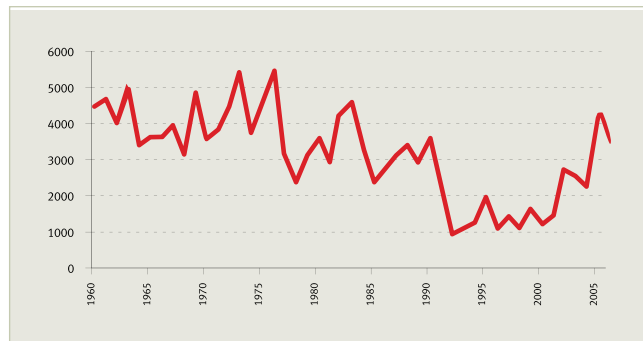

Befolkningen etter innvandrerbakgrunn og byområde i Oslo 01.01.2007. Prosent. Kilde: SSB

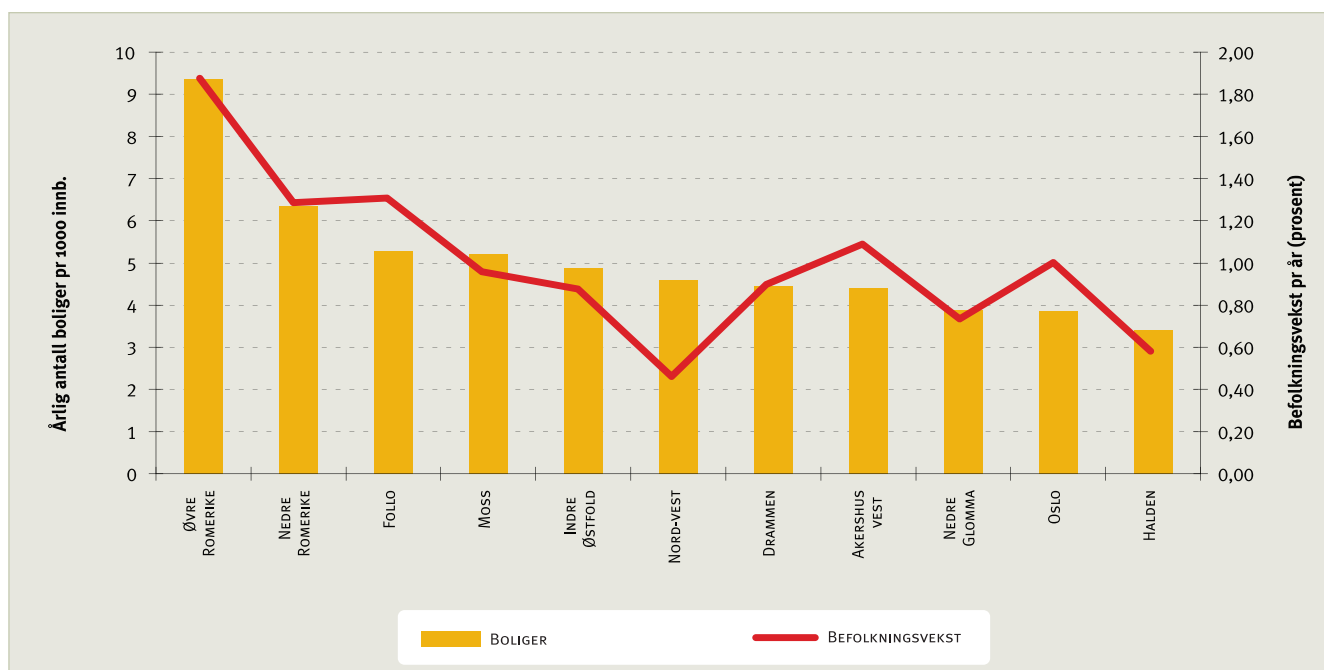
2.5 Boligbygging

Boligbyggevirksomheten i Oslo har historisk vist stor variasjon. Den gjennomsnittlige ferdigstillelsen av boliger i perioden 1960-2006 var 3 100 boenheter pr. år. Boligbyggingen hadde en fallende trend fra 1960 og frem til begynnelsen av 1990-tallet. Boligbyggingen holdt seg på et lavt nivå frem til 2000. I de senere år har boligbyggingen skutt fart. Det ble gjennomsnittlig bygget ca 3 000 boliger pr. år i perioden 2002-2006.

I perioden fra 1995 til og med 1. kvartal 2007 er det tatt i bruk 24 400 nye boliger i Oslo og ytterligere 10 000 boliger er under bygging eller er godkjent for bygging.

Antall ferdigstilte boliger pr. år i Oslo i perioden 1960-2006.
Kilde: PBE, Oslo kommune

Boligbygging og befolkningsvekst i Osloregionens delregioner i perioden 01.01.1995-juli 2006. Kilde: PBE, Oslo kommune/RiksGAB/SSB

Boligbyggingen i Oslo i perioden 1995-2006 målt som årlig antall boliger pr 1 000 innbygger, ligger lavere enn gjennomsnittet i Osloregionen. I Oslo ble det tatt i bruk 3,8 nye boliger pr. år pr. 1 000 innbyggere i perioden, mot 4,6 i Osloregionen totalt. Særlig viser nord-østkorridoren i regionen en sterk bolig- og befolkningsvekst.

Boligbyggingen i den senere tid har i stor grad skjedd konsentrert til indre by og knutepunkter langs bane-nettet. 55,9 prosent av de nybygde boligene etter 2000 har kommet i indre by. Til sammenlikning har indre by 41,7 prosent av boligmassen.

Boligmassen i Oslo har sammenliknet med resten av Osloregionen et vesentlig større innslag av små boliger. Boliger med 1 og 2 rom utgjorde om lag 36 prosent av boligmassen i Oslo ved boligtellingsen i 2001. Tilsvarende tall for Akershus og Østfold var 15 prosent. Også nybyggingen i Oslo har høyt innslag av små boliger. Av de godkjente boligbygg for perioden 2001-2006 var 43 prosent av boligene 1 og 2 rom. Her inn-går også studentboliger.

Boligbyggingen vil i stor grad være avhengig av de boligpreferanser som finnes i befolkningen. De siste

årene har det vært en økende preferanse for sentrumsnære boliger. Dette har bl.a. sammenheng med at unge voksne utgjør en stor etterspørselsgruppe. Denne gruppen har ikke i samme grad som barnefamilier behov for store boliger og utearealer. Tradisjonelt har mange barnefamilier valgt å flytte ut av byens sentrum og indre by når barna begynner på skolen. Ved tilrettelegging for bilfrie områder, gatetun, miljøgater og lekeparker samtidig med oppussing og rehabilitering av boligene i sentrumsområder, blir disse områdene i økende grad betraktet som gode oppvekstområder for barn og ungdom.

For mange yrkesgrupper er lønnsnivået høyere i Oslo enn i resten av landet. Men ikke alle grupper får utgiftsnivået kompensert ved et høyere lønnsnivå. I Oslo er ansvaret for å dekke boligbehovet for spesielt utsatte grupper delegert til bydelene. Bydelene lager egne boligprogrammer som kartlegger behovet for ulike grupper vanskeligstilte, og foreslår tiltak for å dekke boligbehovene for disse gruppene.

De kommunale boligene forvaltes av Boligbygg Oslo KF. Boligbygg disponerte pr. 31.12.2006 i alt 10 305 boliger. 64 prosent av boligene er i kommunale gårder, 35 prosent i andels- og eierseksjoner og 1 prosent i innleide eiendommer. Indre by øst (bydelene Sagene, Grünerløkka og Gamle Oslo) har 50 prosent av de kommunale boligene.

Beregning av boligbyggebehov er forbundet med mange usikkerhetsfaktorer. Boligkonsumet varierer over tid og er sterkt påvirket av befolkningens demografiske sammensetning, økonomiske forhold, livsstilsprefranser og boligstørrelse. I 2001 var det 267 000 boliger i Oslo. Boligbehovet i 2025 er beregnet til 345 000, dvs. 78 000 flere boliger enn det var i 2001. Siden 2001 er om lag 17 000 boliger blitt bygget eller er nær ved ferdigstillelse. Beregningen indikerer m.a.o. behov for at det bygges 61 000 nye boliger frem mot 2025, tilsvarende i underkant av 3 400 boliger pr. år.

2.6 Transport

Trafikkutviklingen i Osloregionen har nær sammenheng med befolkningsveksten, arbeidsplassutviklingen og utviklingen i befolkningens mobilitet. I perioden 1980-2000 økte antall bosatte i Oslo og Akershus med i underkant av 20 prosent, antall arbeidsplasser med drøyt 25 prosent, kollektivreisene med 12 prosent og veitrafikken med 90 prosent. I følge transportanalysen for Oslopakke 3 vil transportetterspørselen i Oslo og Akershus øke med om lag 30 prosent innen 2025.

Til tross for sterk vekst i arbeidsplasser og bosatte i regionen, har biltrafikken i Oslo i senere tid vokst moderat i forhold til resten av landet. En tredjedel av den motoriserte persontrafikken i Oslo skjer kollektivt etter at en negativ trend i kollektivtrafikken i Oslo snudde i 2004. Kollektivtrafikken vinner markedsandeler etter satsing på forbedret pålitelighet og punktlighet, økt frekvens og bedret fremkommelighet. Det er en økt tendens til økt bruk av sykkel til arbeid. I indre by, der presset på parkeringsplassene er størst, velger stadig færre å eie bil. 43 prosent av husholdningene her er uten bil, mens andelen i resten av Oslo er ca 20 prosent. I Akershus er ca 12 prosent av husholdningene uten bil.

Den største delen av godstransporten i Osloområdet er av lokal karakter og er knyttet til det lokale næringsliv, byggebransjen og distribusjon av konsumvarer. Oslo har også en sentral funksjon for eksport og import til og fra Østlandsområdet og for landet for øvrig. I 2006 ble omlastet 6,3 mill. tonn gods i Oslo havn. Av dette var 3,7 mill. tonn utenriks- og 2,6 mill. tonn innenrikstrafikk. Utenrikstrafikken domineres av stykkgoods som i hovedsak er konsumvarer til befolkningen i regionen. Over 86 prosent av all import av stykkgoods over Oslo havn har Oslo og Akershus som første destinasjon. Av dette skal 85 prosent til Alnabruterminalen og nordover. Godstrafikken forventes å øke fremover i takt med befolkningsutviklingen og økningen i kjøpekraft. I tillegg vil kravet om sentralisering av lagerfunksjoner og krav om just-in-time påvirke transportarbeidet og bidra til økt veitrafikk.

De største utfordringene for transportplanleggingen er å sikre fremkommelighet for alle trafikantgrupper og bedre miljøforholdene. Oslo har fått et mer differensiert veinett med egne gang- og sykkelveier, traseer og felt for kollektivtrafikken, fartstiltak som humper, støy- og miljøtiltak, estetisk utforming, tilrettelegging for personer med nedsatt funksjonsevne og et hovedveinett som store deler går i tunnel. Biltrafikken er imidlertid fortsatt den største kilden til lokal luftforurensning og støy. I tillegg skaper veier og gater med stor biltrafikk barrierer og utrygghet hos befolkningen.

Evalueringen av Oslopakke 1 og 2 med delvis brukerbetalt utbygging av transportsystemet i Oslo og Akershus 1990 - 2004, viser at trafikkveksten hovedsakelig har kommet på hovedveinettet, ulykkerisikoen har gått ned og miljøforholdene, spesielt i Oslo indre by, har blitt bedre. Når det gjelder bedret fremkommelighet har utbygging av veikapasiteten holdt tritt med trafikkveksten med en snau positiv margin.

Kilde: Oslo Sporveier AS

Foto: www.huset.no

Næringslivet og godstransporten har hatt nytte av hovedveitbyggingen, men fremdeles oppleves ettermiddagsrushet som et problem.

For å møte forventet vekst i transportetterspørselen frem mot 2025, har Oslo og Akershus vedtatt en ny finansieringsplan, Oslopakke 3. Oslopakke 3 inneholder en enda sterkere satsing på kollektivtransporten enn Oslopakke 1 og 2. Med Oslopakke 3 vil Oslo og Akershus kunne videreutvikle et moderne hovedveinett som sikrer god fremkommelighet for næringslivets transporter, skjermer nærmiljøer for luftforurensning og støy og utvikler kollektivtransporten.

2.7 Miljø og bærekraftig ressursbruk

Oslo har fra naturens side et særdeles rikt og variert plante- og dyreliv. Kort avstand mellom fjord og innland, rik berggrunn og godt lokalklima gir stor variasjon i arter og naturtyper. Det biologiske mangfoldet i byen er stort og relativt stabilt. Av Oslos samlede areal på 454 km² er ca 2/3 naturområde, mesteparten i Marka. Oslomarka danner sammen med byens parker, friområder, vassdrag, øyer og fjord en mer eller mindre sammenhengende blågrønn struktur som er en unik naturressurs for byens biologiske mangfold og innbyrgernes friluftsliv.

Oslo kommune forvalter naturressursene i byen på en bærekraftig måte, jf. byøkologisk program 2002-2014. Luftkvaliteten blir stadig bedre, vannkvaliteten i drikkevann, sjøer, elver og fjord likeså. Store deler av Oslos vassdrag er lagt i rør. Det er viktig å gjenåpne deler av vassdragene og restaurere økologien i disse, bl.a. for å gjøre vassdragene tilgjengelige for undervisning og rekreasjon.

Oslo har relativt lave klimagassutslipp pr innbygger i forhold til andre kommuner og europeiske storbyer. Viktige årsaker til dette er høy andel strøm fra vannkraft, konsentrert bystruktur med høyere arealutnyttelse og høyere kollektivtrafikkandel enn i mindre byer og kommuner, samt bruk av fjernvarme. Fjernvarmen får sin energi fra forbrenning av restavfall, og reduserer derved CO₂-utslipp både fra forbrenning av olje og metan-utslipp fra deponi. Klimagassutslippene pr. innbygger har ikke økt de senere år, men utslippene totalt sett har økt med 100 000 tonn siden 1991, i hovedsak som en følge av befolkningsveksten i perioden. Veitrafikken sto for over 50 prosent av utslippene i 2006. Bystyret har vedtatt en egen klima- og energihandlingspakke for å kunne redusere klimagassutslippene med 50 prosent innen 2030. De pågående klimadringer vil kunne føre til at havnivået vil kunne stige med opptil 1 meter i løpet av de neste 100 år. Dette vil kunne få konsekvenser for planlegging og utbygging av Fjordbyen og andre arealer langs Oslofjorden.

Luftkvaliteten i Oslo blir stadig bedre, og utslippene av SO₂ og bly ligger langt under grenseverdiene. Konsentrasjonen av svevestøv i noen deler av byen ligger fremdeles over grenseverdiene, spesielt ved Alnabru. Utslippene av NO₂ står i fare for å kunne overskride de nye grenseverdiene fra 2010, dersom det ikke blir satt inn mer effektive statlige og private tiltak som beskrevet i vedtatt tiltakspakke for bedre luftkvalitet av 2005. Stasjonær energibruk har økt med 2000 GWh de siste 15 år. Andelen bioenergi brensel har økt, og vil ved fortsatt økning redusere forbruket av fossil brensel og elektrisitet til oppvarming. Realiseringen av den vedtatte utbyggingen med fordobling av fjernvarmedekningen i Oslo, basert på etablering av ny avfallgjenvinningslinje og nytt biobrenselanlegg, samt utsortering av plast og kompostering av våtorganisk avfall med biogassproduksjon, er viktige virkemidler i denne sammenheng.

Oslo bysamfunn har et økende forbruk med stadig økende avfallsproduksjon og økologisk fotavtrykk. Oslo har relativt få miljøsertifiserte private bedrifter og virksomheter, mens Oslo kommune har satt i gang miljøsertifisering av sine egne etater og virksomheter for å øke miljøeffektiviteten i kommunen. Oslo kommune hadde pr. juni 2007 sertifisert til sammen 200 virksomheter/tjenestesteder.

Oslo er av de mest mangfoldige byene i Norge som fysisk, historisk kulturmiljø. Den store byggeaktiviteten i Oslo medfører også press mot byens verdifulle kulturmiljøer.

2.8 Levekår

Statistisk sentralbyrås (SSB) levekårsindeks viser spredningen mellom kommunene/bydelene for 7 sentrale indikatorer om sosialhjelp, dødelighet, uføretrygging, attføring, vold, arbeidsløshet og overgangsstønad. Skalaen varierer mellom 1 (beste levekår) og 10 (vanskeligste levekår). I perioden 1995-2006 har det skjedd en forbedring i levekårsindeksen for Oslo på 1,6 indekspoeng, fra 7,7 til 6,1. Gjennomsnittet for landets kommuner er 5,5.

Variasjonene mellom bydelene er betydelige. De største levekårsproblemene finner vi i drabantbyene samt i Oslo indre øst. Bydelene i indre og ytre Oslo vest samt bydel Nordstrand har gjennomgående bedre levekår enn bygjennomsnittet.

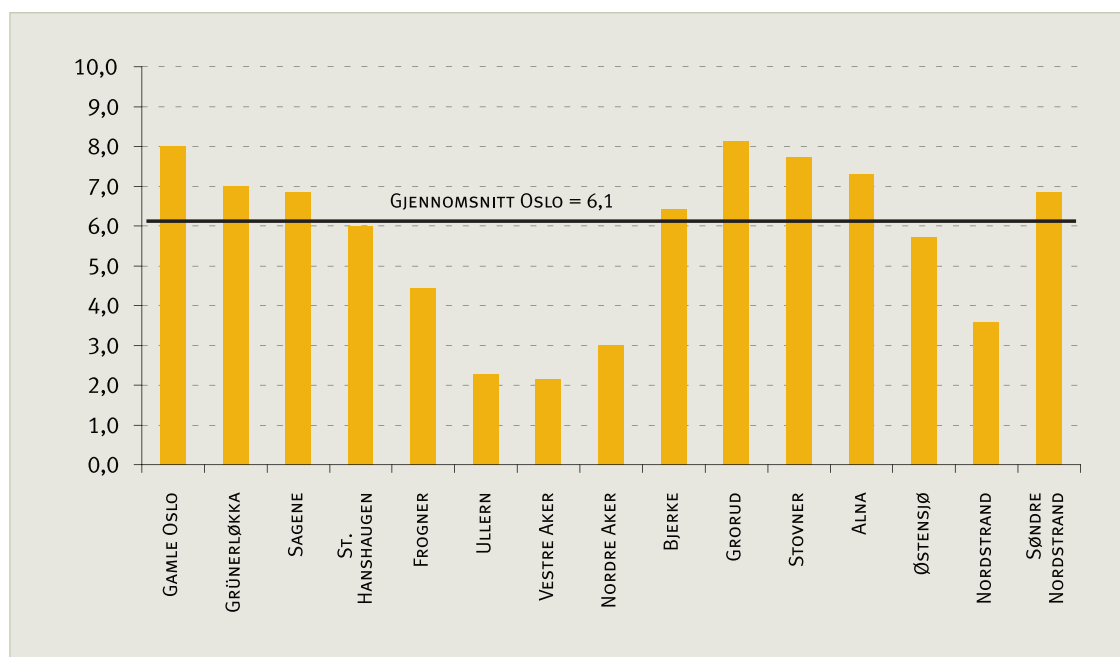
Bydelene i Oslo er ulike når det gjelder befolkningens størrelse, innvandrerbakgrunn og alderssammenset-

ning, areal, sammensetning av boligmassen og sosiale forhold. Disse forholdene er i betydelig grad bestemmende for behovet for en rekke kommunale tjenester. Dette gjelder i stor grad for helse-, sosial-, og omsorgstjenester, men også behovet for ressurser i skolene.

Fafos levekårundersøkelse fra februar 2007 "Levekår på vandring – velstand og marginalisering i Oslo" fremhever følgende hovedmønstre ved befolkningens levekår:

- En ressursrik og velhavende befolkning sett under ett.
- Befolkningsgruppen med alvorlige levekårsproblemer karakteriseres av helseproblemer og lav inntekt som følge av en eksklusjon fra arbeid.
- De geografiske mønstrene i levekårene er i første rekke et resultat av fordeling av levekårsproblemer knyttet til aldring, til manglende arbeidsmarkeds-tilknytning, til etnisk spesifikke levekårsforskjellene og til flyttemønstre.
- De geografiske levekårsforskjellene i Oslo er blitt mindre markert mellom ytre vest og indre øst, – og mer mellom vest og de nye drabantbyene.
- Indre øst kan ikke, på samme måte som for 15 år siden nyttes som stikkord for levekårsproblemer i Oslo. I deler av indre øst er det fremdeles en opphopning av personer og grupper med svake levekår. Samtidig har strømmene av andre grupper rundt dem økt – særlig er det blitt et større innslag av en ung ressursrik befolkning på livsfasevandring.

Det har vært en jevn økning i kriminaliteten i Oslo, målt ved anmeldte lovbrudd, i hele etterkrigstiden frem til toppåret 1998. Det så lenge ut til at antallet anmeld-

Fordeling av bydelene i Oslo på SSBs levekårsindeks 2006. Kilde: SSB

te lovbrudd økte i takt med byens vekst og befolkning. I løpet av perioden 1998-2006 har imidlertid utviklingstendensen snudd. Til tross for at byens befolkning har økt, har den registrerte kriminaliteten gått ned over flere år. I stadig flere saker blir det imidlertid dokumentert at kriminaliteten er organisert. Flere internasjonale kriminelle nettverk blir avdekket. Norske kriminelle miljøer blir også bedre organisert.

2.9 Velferdstjenester

Kommunen har sentrale oppgaver i å sikre innbyggerne et grunnleggende velferdstilbud innen helse, pleie og omsorg og sosiale tjenester. Helsetilstanden og forventet levealder i Oslo samvarierer med utdanning, yrke og inntekt. Det vil si at jo høyere utdanning, tilfredsstillende lønn og mestring i yrkeslivet, dess bedre helse. Det er en overhyppighet av sykdomstilfeller blant etniske minoriteter. Helseforskjellene er store mellom bydelene med inntil 12 års forskjell i forventet levealder

Sykdomsbildet er preget av en betydelig økning i forekomsten av diabetes som henger sammen med overvekt og manglende fysisk aktivitet. Samarbeid med spesialisthelsetjenesten er sentralt for å utvikle beredskap mot ulike epidemitrusler og oppfølging av et økende antall personer som overlever lenger med sykdom.

Psykiske problemer har blitt en av vår tids store folkesykdommer. Nedbygging av institusjonspsykiatrien har påført de lokale helsetilbudene store utfordringer, herunder å tilrettelegge for gode levekår for personer med alvorlig psykiske lidelser. I Oslo er forekomsten av psykiske lidelser ca. 50 prosent høyere enn i resten av landet. Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS), anslår antall injiserende rusmiddelmissbrukere i Norge nå er på mellom 11 000 og 15 000, hvorav mellom 2 800 og 3 200 holder til i Oslo. Dette er en halvering i forhold til tidligere anslag for Oslo. Mange rusmiddelmissbrukere har både en selvstendig psykiatrisk diagnose og et rusmiddelmissbruk. Det utvikles stadig nye og mer effektive behandlingsmetoder, slik som legemiddellassisteret rehabilitering.

I 2006 var det ca. 5 400 personer på institusjon. Aldersgruppen 67+ forventes å øke som helhet frem mot 2025. Dette vil kunne medføre endrete behov for

pleie og omsorgstjenester. Behovet for institusjonsplasser kan imidlertid ikke sees på isolert som følge av befolkningsutviklingen, men vil til en hver tid være et resultat av mange beslutninger tatt lokalt og sentralt samt utviklingen av befolkningens helsetilstand.

I 2006 var det om lag 16 000 mottakere av hjemmebaserte pleie- og omsorgstjenester. Tallet forventes å holde seg stabilt frem til 2010 for deretter å øke noe til 2025. Det registreres i økende grad etterspørsel etter individuelle løsninger og utvidede valgmuligheter. Oslo hadde 42 eldresentre med 34 000 brukere i 2006.

Antallet sosialhjelpsklienter ble redusert gjennom store deler av 1990-tallet, fra 31 000 i 1993 til 20 700 i 1999. Utviklingen etterpå viste en stabilisering av antall klienter med påfølgende svak nedgang til 2005 da antallet var 18 800. Det har vært satt inn ekstra ressurser for at sosialtjenesten gjennom aktive tiltak, vilkårssetting og tett oppfølging kunne bidra til å gjøre sosialklientene selvhjulpne. Sammen med et godt arbeidsmarked anses dette å ha vært den viktigste årsaken til nedgangen i antall klienter. Det vil alltid være noen som har behov for bistand fra sosialtjenesten som er det siste sikkerhetsnett i påvente av endelig avklaring av arbeidsmulighetene eller trygderettigheter. Innvandrere og flyktninger utgjør en større andel av sosialhjelpsklientene enn det demografiske data tilsier. Mens tiltak har hjulpet norske klienter til å bli selvhjulpne, har innvandrere og flyktninger i større grad forblitt sosialhjelpsklienter.

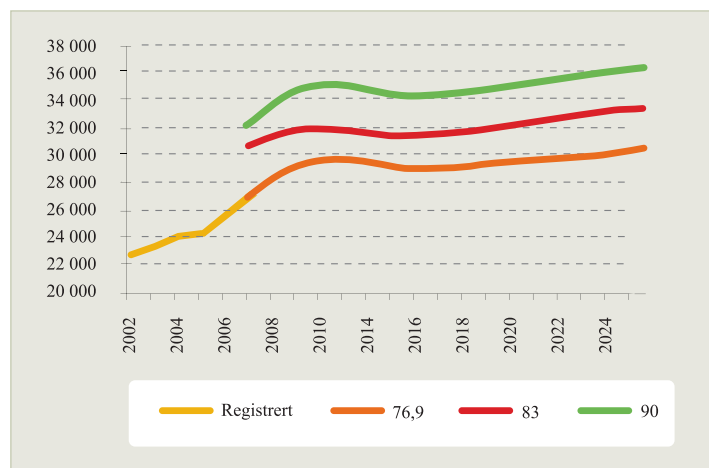
NAV-reformen (Ny arbeids- og velferdsforvaltning) gir nye muligheter for samordning av sosiale og trygde-tjenester med arbeidsorienterte tjenester. NAV-kontor skal etableres i samtlige bydeler innen 2010.

2.10 Utdanning og oppvekst

Antall barn i barnehage har økt mye de siste årene. Det ble gitt plass til nærmere 5000 flere barn i 2006 enn i 2001. Det er stor usikkerhet knyttet til å anslå behovet for barnehageplasser fremover. Pr. 31.12.2006 var dekningsgraden 76,9 prosent. For å opprettholde denne dekningsgraden, må det etableres plasser til vel 3500 flere barn frem til 2025. Arealbehovet knyttet til en slik utbygging er på nærmere 16 000 m2 inneareal og 88 000 m2 uteareal. Hittil har det vært antatt full behovsdekning ved en dekningsgrad på 83 prosent. En slik dekningsgrad vil kreve etablering av plasser til 6 000 flere barn med arealbehov på 27 000 m2 inneareal og 150 000 m2 uteareal.

Dersom det innføres en lovfestet rett til barnehageplass fra 01.01.2009, vil kommunen legge en dekningsgrad på 90 prosent til grunn som full behovsdekning. Dette vil i så fall kreve at det etableres plasser til om lag 8 800 barn. Hvor stor kapasitetsvekst som kreves i barnehagesektoren for å gi plass til disse barna avhenger av alderen på barna som etterspør plass. En småbarnsplass krever om lag dobbelt så mye ressurser som en storbarnsplass, både når det gjelder bemanning og areal. Enhver plass til et barn under 3 år er derfor beregnet til å kunne gi plass til to barn over 3 år.

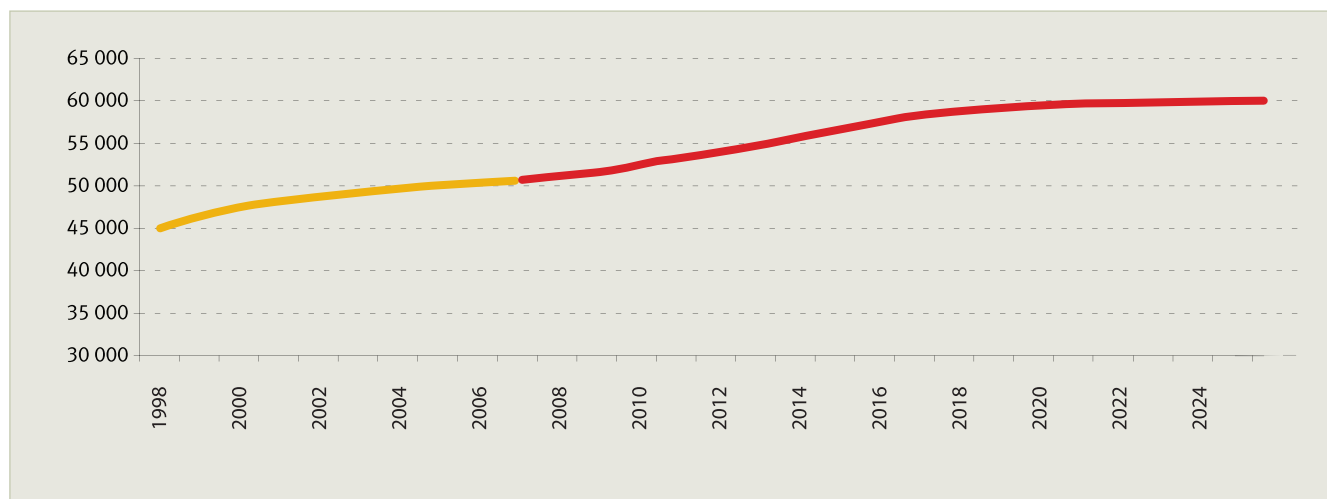
Det har det vært en betydelig økning i elevtallet i grunnskolen de siste årene. Denne veksten ventes å vedvare. Fra 2007 til 2025 forventes det en vekst på ca.

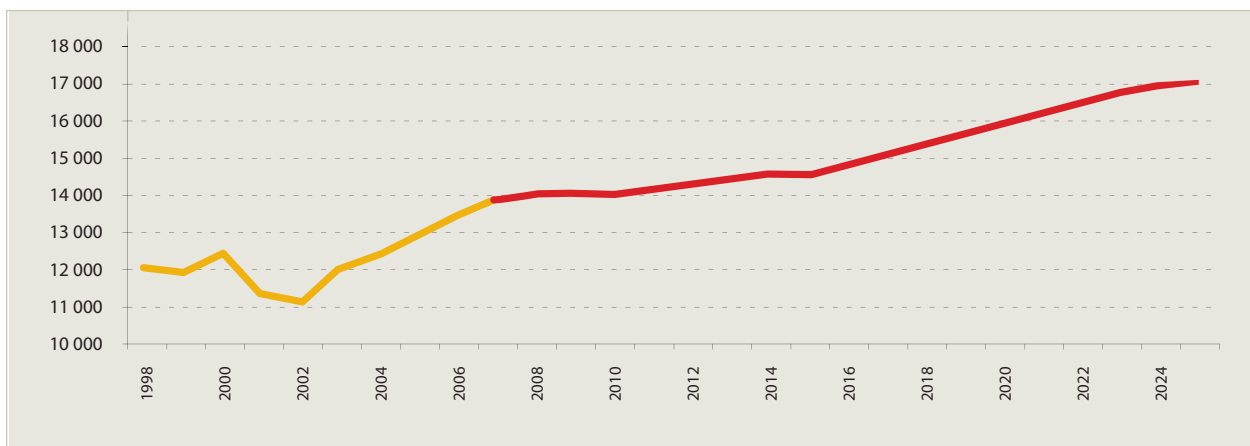
Antall barn i barnehage 1-5 år 2002-2006, antall barn i barnehage gitt ulike dekningsgrader 2007-2025. Kilde: BOU, Oslo kommune.

9 500 elever i de ordinære kommunale grunnskoler. I videregående opplæring har det vært en økning i elevtallet i perioden 2002-2006 på 2800. Frem til 2025 forventes det en økning i elevtallet på ca 3 100.

I skolebehovsplanen som omfatter grunn- og videregående skoler beskrives forventet elevtallutvikling og kapasitetsbehov i et 10-årsperspektiv.

Grunnskoleelever 1998-2006, og fremskrevet 2007-2025. Kilde: UKE, Oslo kommune.

Elever i videregående skole 1998-2006, og fremskrevet 2007-2025. Kilde: UKE, Oslo kommune.

Andelen elever i Osloskolen fra språklige minoriteter har økt fra ca 26 prosent i 1995 til 36 prosent i 2005. Andelen varierer mellom 3 prosent og 94 prosent på de ordinære grunnskolene. Det er 41 ordinære grunnskoler som har mer enn 50 prosent minoritetsspråklige elever. Det totale antallet språk er 125.

Den systematiske kartleggingen av elevenes leseferdighet er et verdifullt verktøy i arbeidet for å bidra til økt læringsutbytte i Osloskolen. De siste årenes kartlegging har blant annet avdekket at minoritetsspråklige barn i gjennomsnitt skårer vesentlig dårligere enn elever med norsk som hjemmespråk. Det har blitt satt i verk en rekke tiltak for å bedre leseferdigheten blant Osloelevne generelt, og med særlig fokus på den minoritetsspråklige gruppen. Ett av tiltakene er prosjektet "Tilpasset forsterket norskopplæring". Det ble også satt i gang en intensiv oppfølging av skoler med svake resultater på 7. trinn skoleåret 2006-2007. Kartleggingsprøvene viser at tiltakene har god effekt, og de fører til en tydelig reduksjon av andelen minoritetsspråklige elever som skårer dårlig på 7. trinn.

Å sikre at en høyere andel av elever og lærlinger består videregående opplæring i skole eller lærebedrift er et prioritert område. Statistikken viser at andelen elever og lærlinger som fullfører og består videregående opplæring har gått ned. 67 prosent av elevene i Oslo som startet på grunnkurs for første gang i 2000, fullførte utdanningen på fem år. For 1999-kullet var fullføringsgraden på 68 prosent. Det er utarbeidet en handlingsplan for flere læreplasser og iverksatt tiltak for økt gjennomføring i fag- og yrkesopplæringen.

Fra 1996 til 2006 økte antall barn med barnevernstiltak med ca 1 450 barn, fra 2 907 til 4 353. Barn med minoritetsbakgrunn utgjorde 34 prosent av alle barn i tiltak i 2006, noe som er klart høyere enn andelen ikke-vestlige innvandrere i aldersgruppen 0-19 år. Bruken av

institusjonstiltak gikk ned på begynnelsen av inneværende tiår. Fra å ha den høyeste bruken av institusjonstiltak, ligger Oslo nå på nivå med de andre større norske byene. Parallelt med nedgangen i bruk av institusjoner har bruken av lokale og familiebaserte tiltak vært økende.

2.11 Kultur og idrett

Oslo har et omfattende og variert tilbud innenfor kultur- og idrettssektoren.

Barn og unge er sentrale i Oslo kommunes satsing på idrett og kultur. Idrett og annet barne- og ungdomsarbeid representerer en betydelig andel av kommunens samlede ressursinnsats innenfor sektoren.

Oslos kulturpolitiske mål nås i hovedsak ved at kommunen gir årlig betydelig økonomisk støtte til kulturtiltak og utøvere innenfor et vidt spekter av kulturtiltak, hvor tiltak som gjøres tilgjengelig for publikum er prioriterte. Kommunen som infrastrukturell tilrettelegger etterspørres i økende grad.

Det sceniske tilbudet i Oslo preges av høy aktivitet og et bredt og mangfoldig tilbud som benyttes av hele regionen. Samarbeidet mellom institusjonsteatrene og frie produksjonsmiljøer er økende, og vurderes som en viktig forutsetning for det mangfoldige og brede kulturtilbudet i Oslo.

Oslos kinotilbud er godt og flere aktører tilbyr visning av film. Undersøkelser viser at ungdomsgruppen går mindre på kino enn før, mens voksne og eldre er hyppigere på kino enn tidligere. I et 10-15 års perspektiv er det ikke mulig å påvise noen dramatiske endringer i kinobesøket.

Oslo har en rekke museer med stor samlet spennvidde – store universitetsmuseer og en rekke større og mindre museer med statlig, kommunal eller privat finansiering. Ved museene i Oslo var det i 2005 totalt 2,2 mill besøk. En bred profilering og satsning på Munch, Vigeland og Ibsen i norsk kulturliv gir betydelige ringvirkninger også for kunnskapssektoren og næringslivet.

Bibliotekene er viktige møteplasser, kunnskaps- og læringsarenaer. I 2006 var det 2,5 mill besøk ved Deichmanske bibliotek. Det er en utfordring å styrke arkiv-, bibliotek- og museumssektoren (ABM), slik at hver sektor og hele ABM-området samlet kan tilby stadig bedre tjenester og ivareta og formidle samlingene på best mulig måte. Etableringen av det nye kultursentret på Vestbanen med nytt hovedbibliotek og museumslokaler vil være et betydelig løft i denne sammenheng.

Oslos befolkning og besøkende skal gis opplevelser, kunnskap og aktiviteter gjennom nyskapning og bevaring.

Kulturnæringene, definert som utøvende kunst, arkitektur, reklame, forlag, aviser, design, film, musikk, fjernsyn, radio, bibliotek og museer og lignende, er av vital betydning for Oslos økonomi. Over 15 prosent av byens private selskaper befinner seg innenfor kulturnæringene og disse bedriftene sysselsetter mer enn 27 500 ansatte. Osloregionen har om lag halvparten av landets sysselsatte og bedrifter innen kulturnæringene. En høy netto tilvekstrate viser en betydelig dynamikk og vekst i disse næringene. Kulturnæringene er også en betydelig faktor for verdiskapningen i andre næringer, bla. i turistnæringen.

Oslo kommune bygger årlig innenfor ulike idrettsgrener av breddeidretten nye anlegg.

Oslo er tildelt VM i nordiske grener i 2011. Dette vil vil bidra til at Holmenkollen aktiviseres som helårs arrangementsarena og styrke Oslos rolle som kultur- og idrettsby. Holmenkollen representerer en av de mest besøkte attraksjonene i Oslo både for byens beboere og besøkende.

Oslo kommune har fokus på å modernisere og oppgradere idrettsanleggene i tråd med utviklingen innen de ulike idrettsgrener, herunder utvikling av 32 kunstgressbaner de siste fire årene.

Frogner Stadion skal oppgraderes med heldekkende kunstgress og kunstisflate, utbedring og utbygging av eksisterende bygninger inklusivt nye garderober og nytt skøytemuseum. Det er også planer for flerbruks-hall og ishall. Parkeringsanlegg under bakken vurderes også.

Det vektlegges betydning av at Oslo kommune kan tilby idrettsanlegg som tilfredsstiller kravene til å arrangere internasjonale idrettsmesterskap på toppnivå. Riving av gamle Bislett stadion og nybygging av Bislett stadion, som stod klar til Bislett Games i 2005, er et godt eksempel på dette. Nye Bislett stadion sikrer at det fortsatt kan arrangeres Bislett Games og andre internasjonale friidrettsstevner på toppnivå på Bislett stadion.

2.12 Mangfold og integrering

Mangfoldet i Oslos befolkning er stort. Befolkningen med innvandringsbakgrunn – summen av de som selv har innvandret og de som har en eller to foreldre som har innvandret – utgjorde 32,2 prosent av befolkningen pr. 01.01.2007. Det tilsvarende tallet for landet ellers var 12,1 prosent. Oslo søker å være en åpen og inkluderende hovedstad med rom for mangfold og livsutfoldelse, konkretisert i manifestet Oslo Extra Large (OXLO).

Befolkningen med innvandrerbakgrunn er sammensatt og har svært ulik levekårs situasjon, men generelt har befolkningen med ikke-vestlig bakgrunn en større andel med en vanskelig levekårs situasjon enn den øvrige befolkning. Dette gjelder forhold som arbeidsledighet, inntektsnivå, behov for offentlige stønader, helse- og sosiale problemer.

Sammenlignet med land i Norden og Europa for øvrig kommer Norge likevel bra ut når det gjelder denne gruppens deltakelse i arbeid og utdanning. Tall fra OECD viser at færre innvandrere i Norge er arbeidsledige og flere har høy utdanning. Minoritetene har blitt mer synlige i samfunnet – i flere roller, i flere yrker, på flere steder og i nye posisjoner. Dette er uttrykk for sosial mobilitet, spesielt hos etterkommerne av den første generasjonen innvandrere. Det danner også basis for aksept og anerkjennelse av minoritetenes bidrag til samfunnet.

Publikums- og brukerundersøkelsen fra 2004 viser at minoritetsbefolkningen i Oslo er mindre optimistisk når det gjelder arbeid og utdanning, og mindre tilfreds

Foto: Kjetil S. Kalager

med det kommunale tjenestetilbudet enn den etniske norske majoriteten. 30 prosent av minoritetsbefolkningen er optimister når det gjelder å få en bedre jobb, mot 60 prosent blant de med etnisk norsk bakgrunn. 50 prosent av minoritetsbefolkningen tror at utdanning vil åpne opp for bedre muligheter, mot 70 prosent blant dem med etnisk norsk bakgrunn.

Målene for integrering og mangfold nås hovedsaklig gjennom det generelle kommunale tjenestetilbudet. De viktigste integreringstiltakene er innrettet mot språk og kvalifikasjoner, samt nettverk og relasjoner på bosted, i arbeidslivet og utdanning og andre samfunnsområder. Eldre ikke-vestlige innvandrere gis mulighet til å bli kjent med det norske samfunnet gjennom tilbud om aktiviteter på lokale møtesteder.

Utdanning står særlig sentralt for å kunne lykkes i sosial mobilitet og integrering. Det er fortsatt utfordringer knyttet til innvandreres deltakelse og resultater på utdanningsarenaene. I 2005 var 20 prosent av barnehagebarna fra språklige og kulturelle minoriteter, mens andelen barn fra språklige og kulturelle minoriteter var 27 prosent av alle barn i målgruppen. Lavere priser og direkte informasjon gjennom foreldrenes nettverk stimulerer til økt bruk av barnehage. Det var en tendens til lavere deltakelse av minoritetsbarn i skolefritidsordningen i Oslo i 2006 enn tidligere, noe som kan ha

sammenheng med økte priser og bortfall av subsidiering ved avslutning av Oslo Indre Øst programmet. I kartleggingen av leseferdigheter på 2. og 7. årstrinn skårer minoritetsspråklige barn vesentlig dårligere enn elever med norsk som hjemmespråk. Konsentrasjon i enkelte bomiljøer og skoler av barn med minoritetsspråklig bakgrunn kan ha betydning for deres muligheter til å tilegne seg norskkunnskaper. Språket styrkes når barna har lekekamerater som snakker norsk. Systematisk satsing i skolen gir resultater. Det har vært en markant fremgang fra 2002 til 2007, både på 2. og 7. årstrinn. Skoler med tospråklige elever har best resultatforbedring.

Våren 2005 ble det 3-årige forskningsbaserte prosjektet "Tilpasset norskopplæring med felles læreplan i norsk – likeverdig opplæring i praksis" startet opp, i erkennelse av at læreplanen i norsk som andrespråk og organiseringen av språkopplæringen på den enkelte skole ikke fungerte etter hensikten. Andre tiltak på området er økt bruk av metoden LeseUtviklingsSkjema (LUS) og økt innsats når det gjelder leksehjelp. Resultatene fra kartleggingsprøvene viser at den helhetlige satsingen gir resultater.

SSBs undersøkelser viser at innvandrernes etterkomere skaffer seg utdanning på et høyere nivå enn foreldregenerasjonen, og på et nivå som ligger på det gjennomsnittlige norske utdanningsnivået. Det er imidlertid et større frafall i videregående opplæring blant innvandrere enn i den øvrige befolkningen. Mens 67 prosent av alle elever i landet som startet på grunnkurs i videregående opplæring for første gang i 2000 fullførte etter 5 år, var tilsvarende tall for elever med innvandrerbakgrunn 55 prosent.

Utdanning er en nødvendig betingelse for å få jobb. Imidlertid har mange innvandrere erfart at god utdanning ikke er en tilstrekkelig betingelse for å få arbeid. To av tre ikke-vestlige, arbeidsledige innvandrere har utdannelse fra Norge. Likevel får de ikke lettere jobb (Fafo 2006). Arbeidsledigheten blant innvandrere pr. 3. kvartal 2006 var 7,8 prosent som var omlag 3,5 ganger større enn for befolkningen ellers, og sysselsettingen er vesentlig lavere. Fafo registrerte at 69,4 prosent av befolkningen i alderen 16-74 år i Oslo i november 2005 var sysselsatt. Tilsvarende tall for innvandrere fra Pakistan var 46,5 prosent, fra Somalia 29,6 prosent og fra Sri Lanka 60,9 prosent.

Ikke-vestlige innvandrere har i stor grad opprettholdt behovet for økonomisk sosialhjelp. Innføring av introduksjonsloven hvor definerte grupper av innvandrere og flyktninger får opplæring i norsk, samfunnsfag og

arbeidsmarkedstiltak er et skritt i riktig retning. Som en følge har det utviklet seg nye prosjekter etter samme lest som introduksjonsordningen som er rettet mot andre, utvidete målgrupper.

Mye tyder på at økt ulikhet blant ikke-vestlige innvandrere kan tilskrives en kombinasjon av lave inntekter blant nyankomne flyktninger og en viss sosial mobilitet blant innvandrere med lang botid. Innvandrernes etterkommere har vesentlig høyere yrkesdeltakelse enn foreldregenerasjonen. Sysselsettingen stiger markant med botid.

I tillegg til utdanning og arbeid er bolig avgjørende for integrering. Det finnes i dag ikke etniske gettoer i Oslo, ulike grupper lever side om side. Bosetting av nyankomne flyktninger gjennomføres i samtlige bydeler vektet etter folketall. Befolkningssammensetningen er imidlertid svært varierende mellom bydelene. Det foregår en relativt rask økning av bosettingen av ikke-vestlige innvandrere i drabantbydelene, mens denne gruppen relativt sett reduseres i Oslo indre øst.

2.13 Kvalitet og omstilling

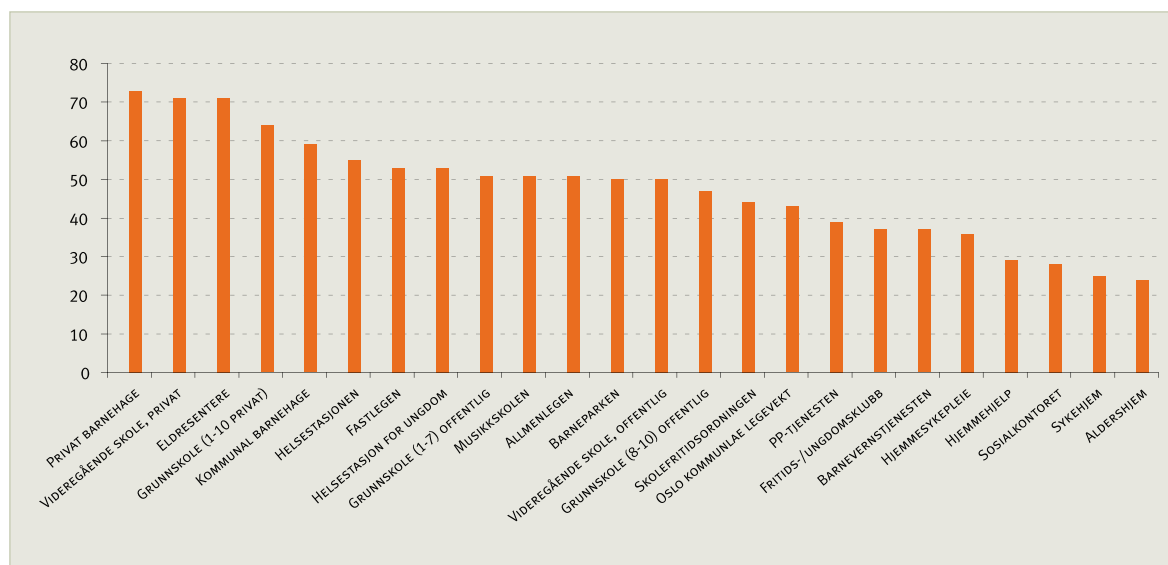
Siden 2001 har omstillingsarbeidet i hovedsak vært samlet under moderniseringsprogrammet "Nye Oslo" som avsluttes i 2007. Målsettingen har vært å gi bedre tjenester til brukerne og legge forholdene til rette for en enklere hverdag for byens befolkning.

De sentrale publikums- og brukerundersøkelsene som er gjennomført i 1998, 2001 og 2004, basert på en utvalgsundersøkelse blant hele befolkningen, viser bl.a. innbyggernes vurdering av kvaliteten på kommunens tjenesteproduksjon. Generelt har vurderingene vært relativt stabile i de tre undersøkelsene. Den siste undersøkelsen viste en økning av andelen som er fornøyd med å leve og bo i Oslo. Sykehusdekningen, helsetilbudene totalt sett, Oslo kommunale legevakt, renovasjon, prisen på barnehagetjenesten i forhold til hva man får igjen, skolens håndtering av mobbing og trygghet for barn når det gjelder å ferdes ute er andre områder der det har vært en positiv utvikling i vurderingene. Det er en negativ utvikling når det gjelder tilfredsheten med TT-tjenesten, bydelenes barnehagedekning, mulighetene for arbeid/nytt arbeid, snørydding og strøing av hovedveier og veier i boligområder og standard på hovedveienes veidekke.

Den gjennomsnittlige fornøydandelen for brukere av tjenester innen barnehage, skole, helse og omsorg var 49 prosent i 2004. Gjennomsnittet for ikke-brukerne var 23 prosent fornøydandel.

Det er betydelige forskjeller mellom tjenesteområdene, jf figur om andel fornøyd brukere. Generelt har private tjenester noe høyere tilfredshetsscore enn kommunale.

For en rekke tjenesteområder utarbeides årlige tjenestespesifikke undersøkelser som er viktige redskaper for utviklingen av tjenestetilbudet.

Andel fornøyd brukere av barnehage, skole, helse- og omsorgstjenester. Publikums- og brukerundersøkelsen 2004.
Kilde: MMI/FIU. Oslo kommune.

Kommunens verdigrunnlag (fra 2004) med de fire verdiene brukerorientering, redelighet, engasjement og respekt er en felles rettesnor for hvordan kommunens medarbeidere skal opptre.

Ved å legge forholdene til rette for offentlighetens inn-syn i forvaltningen skal kommunen fremstå som en åpen kommune. Oslo kommune er i ferd med å forsterke arbeidet mot økonomiske misligheter.

I planperioden vil konkurransen om arbeidskraft øke betydningen av å sette i verk tiltak for å rekruttere og beholde ansatte med riktig kompetanse. I kommunal sektor er 37,4 prosent eldre enn 49 år mens tilsvarende andel i privat sektor er 26,1 prosent. For Oslo kommune er denne andelen 35 prosent. Gjennomsnittsalderen for ansatte i Oslo kommune er 44 år.

Medarbeiderundersøkelser viser at ansatte i Oslo kommune er svært tilfreds med jobben, men de har ikke like stor tro på at arbeidsplassen har godt omdømme.

2.14 Demokrati og deltakelse

Ved kommunevalg har deltakelsen i Oslo falt fra 69,4 prosent i 1995 til 63,3 prosent i 1999 og ned til 61,8 prosent i 2003. Stortingsvalgene har derimot hatt en høyere oppslutning og viste også en økning i Oslo ved valget i 2005. Her var deltakelsen på 78,4 prosent mot 72,1 prosent i 2001.

Ved kommunevalget i 2007 vil samtlige velgere i Oslo kunne avgi stemme til både bystyret og bydelsutvalget. I de tre foregående valgene har dette vært en prøveordning i 4 bydeler.

Byens innbyggere skal ha muligheten til å påvirke beslutninger og til å komme i dialog med folkevalgte, både på bydels- og bystyrenivå. Publikums- og brukerundersøkelsen i 2004 viste imidlertid at innbyggerne ikke opplever at det blir lagt til rette for å påvirke avgjørelser. De har også liten tro på at de kan påvirke.

Innbyggerne har blant annet mulighet til å sette saker på den politiske dagsorden (innbyggerinitiativ). Bystyret (og bydelsutvalgene) plikter selv å ta stilling til et forslag som gjelder kommunens (bydelens) virksomhet, dersom 300 i kommunen (bydelen) står bak initiativet. Det første året, 2004, ble det fremmet 19 initiativ overfor bystyret. Siden har det blitt fremmet langt færre, 9 i 2005 og kun 2 i 2006.

En annen arena for innbyggerdialog er åpen halvtime i bydelsutvalgenes møter. Alle som bor i bydelene kan stille spørsmål til sine respektive bydelsutvalg.

Et tredje eksempel er charrette der det blir forsøkt utviklet plangrep i et samspill mellom fagfolk, interesseorganisasjoner og parter gjennom intensiv, felles utvikling fra idé til forslag til design for et byområde eller en tomt. Det har vært avholdt charretter om Majorstulokket og Fjordbyen.

Frivillig engasjement kan også være en arena for dialog og påvirkning. Unge og voksne kan engasjere seg i frivillige organisasjoner, interessegrupper og råd. Dette kan komme til uttrykk på mange måter og skjer i regi av enkeltpersoner, i formelle grupper eller formelle organisasjoner som ivaretar innbyggernes engasjement og initiativ. Organisasjonslivet er også viktig for inkludering av minoritetsbefolkningen. Økt mangfold i organisasjonene vil styrke medvirkning og deltakelse.

Kilde: PBE, Oslo kommune

2.15 Oslo kommunes inntektsutvikling (bykassa)

Oslo kommunes inntekter er preget av store svingninger, i størrelsesorden 1 mrd. kr årlig. Årsaken er de variasjoner i skatteinntektene som utgjør om lag halvparten av kommunens inntekter, noe som er mer enn for de fleste andre kommuner. Den store nedgangen i inntekter fra 2001 til 2002 er en følge av sykehusreformen hvor staten overtok ansvaret for sykehusene. De kommunale foretakenes (KF-enes) driftsinntekter er ikke tatt med her. KF-enes inntekter gjelder i stor grad salg til bykassa (interne transaksjoner)

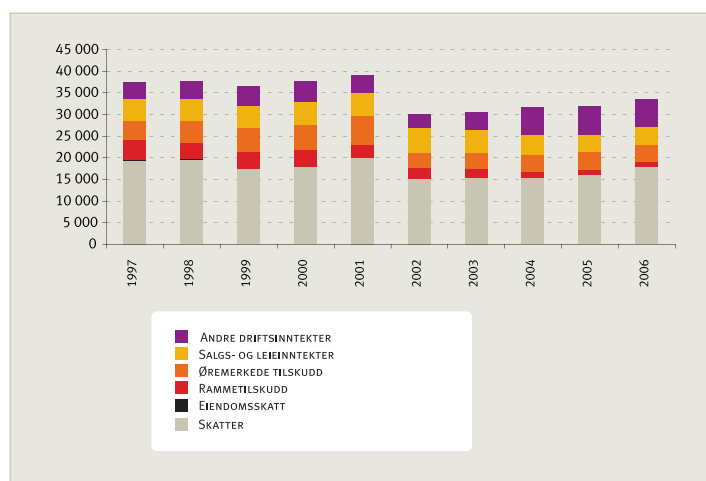
Forutsatt at Oslo kommune har ansvaret for de samme velferdsoppgavene som i dag, kan det være rimelig å legge til grunn at Oslo kommunes inntekter vokser i takt med personer i yrkesaktiv alder som tilsvarer 3/4 prosent årlig de neste 20 årene. Dette vil gi samlede inntekter på mellom 37 og 38 milliarder i 2025.

Frem til sykehusreformen i 2002 varierte de frie inntektene (skatt + rammetilskudd) til Oslo kommune med mellom 21 og 24 milliarder kroner. Etter sykehusreformen i 2002 ble skatteinntektene og rammetilskuddet til Oslo redusert. Fra 2002 og frem til 2006 har de frie inntektene ligget mellom 17 og 19 milliarder kr. Nivået forventes å øke gradvis frem mot 2025.

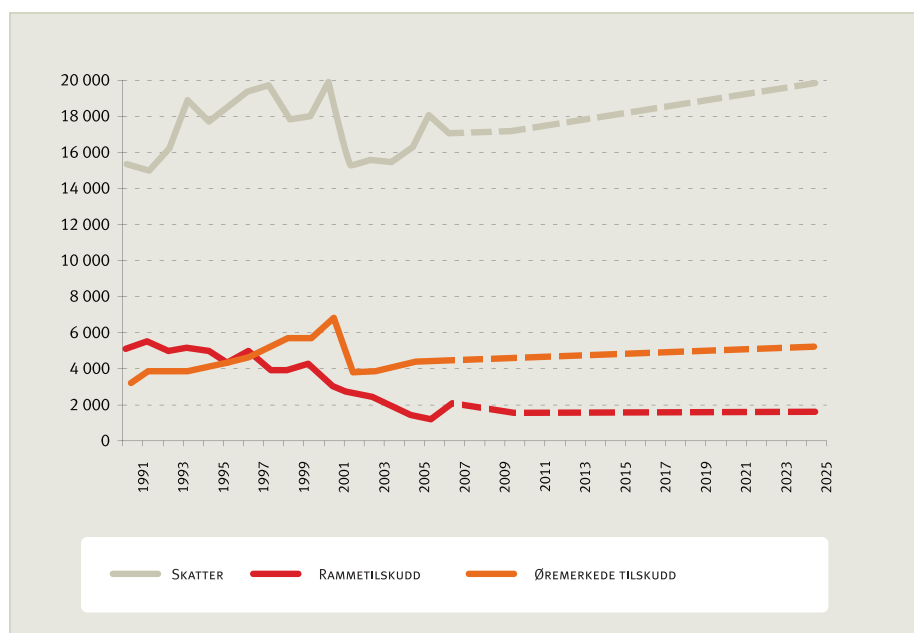
Endringen i øremerkede tilskudd skyldes at disse tilskuddene ble trappet opp på bekostning av ramme-

tilskudd på slutten av 1990-tallet. Da staten overtok sykehusene i 2002 ble de øremerkede tilskuddene til Oslo kommune redusert.

Oslo kommune har håndtert de store svingningene i inntektene ved å ha en robust økonomi med tilstrekkelig resultatgrad. Kommunen har derfor kunnet gjennomføre nødvendige investeringer ved hjelp av økt låneopptak, ved sviktende inntekter.

Inntektene til Oslo kommune i faste priser. Bykassa. Millioner 2006- kroner. Kilde: Oslo kommune.

Inntektskomponenter Oslo kommune. Bykassa. Historisk utvikling 1991-2006, økonomiplan 2007-2010, og 2011-2025 fremskrivet hovedalternativ. Mill. 2006-kr. Kilde Oslo kommune.

2.16 Oslo kommunes økonomiske handlingsrom

Kommunens inntekter varierer mye fra år til år, mens det meste av kommunens utgifter henger sammen med produksjon av velferdstjenester som for en del er lov-pålagte. Utgiftene er mer stabile enn inntektene, og det tar tid å endre på utgiftsnivået. I 1999 opplevde kommunen uventede reduksjoner i inntektene, og driftsresultatet ble lavt. Lavt driftsresultat ble det også i 2003. Resultatgraden har tatt seg opp de siste årene og er nå på et akseptabelt nivå.

Netto driftsutgifter for sektorene ventes å øke fra 21,8 milliarder kroner i 2006 til 22,9 milliarder kroner i 2025, som følge av befolkningsendringer. Dette er en økning på 5 prosent i løpet av 19 år.

Enkelte tjenester står overfor større utgiftsøkninger enn andre. De eldste eldre (befolkningen over 80 år) vil i følge prognosene reduseres med 8 prosent. Befolkningen 67-79 år vil ifølge prognosene øke med over 50 prosent. Dette stiller krav til omstillinger innenfor eldreomsorgen både i forhold til hvilke tjenester en tilbyr og hvem som er mottaker av disse tjenestene.

Antall personer i aldersgruppen 16-18 år ventes å øke med hele 32 prosent. Barn i grunnskolealder ventet å vokse med 23 prosent. Denne veksten stiller krav til nye skolebygninger og annet utstyr, som har virkning på utgiftene til utdanningssektoren. I tillegg vil befolkningsveksten fordele seg ujevnt mellom de geografiske områdene i byen.

Den demografiske utviklingen i Oslo gir en vekst i yrkesaktiv befolkning i forhold til andre aldersgrupper som ikke innebærer spesielle problemer.

Det har vært en stor økning i gjelden i Oslo kommune de siste årene. Det ligger også an til en sterk økning framover, og dette vil begrense den økonomiske handlefriheten.

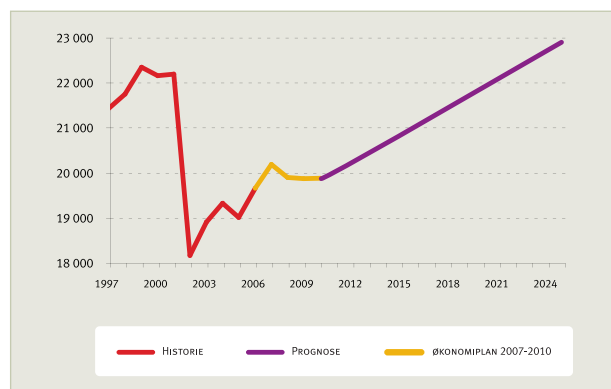
Det økonomiske handlingsrommet må også vurderes i lys av behovet for å ikke forringe realverdien av infrastrukturen. Sviktende vedlikehold og mangelfull fornyelse har tidligere medført et stort etterslep. Oslos bygningsmasse forvaltes i dag i hovedsak på en bærekraftig måte.

Resultatgrad for "konsernnet Oslo kommune" (bykassa + foretakene). Netto driftsresultat i prosent av samlede inntekter.

Kilde: Oslo kommune.

*Fra 2007 er resultatgraden økt med ca. 0,8 prosentpoeng årlig pga at nye statlige beregninger for selvkost benyttes for selvfinansierende miljøetater.

Netto driftsutgifter 1996-2025. Bykassa. Mill. kroner. 2006-priser.

Kilde: Oslo kommune.

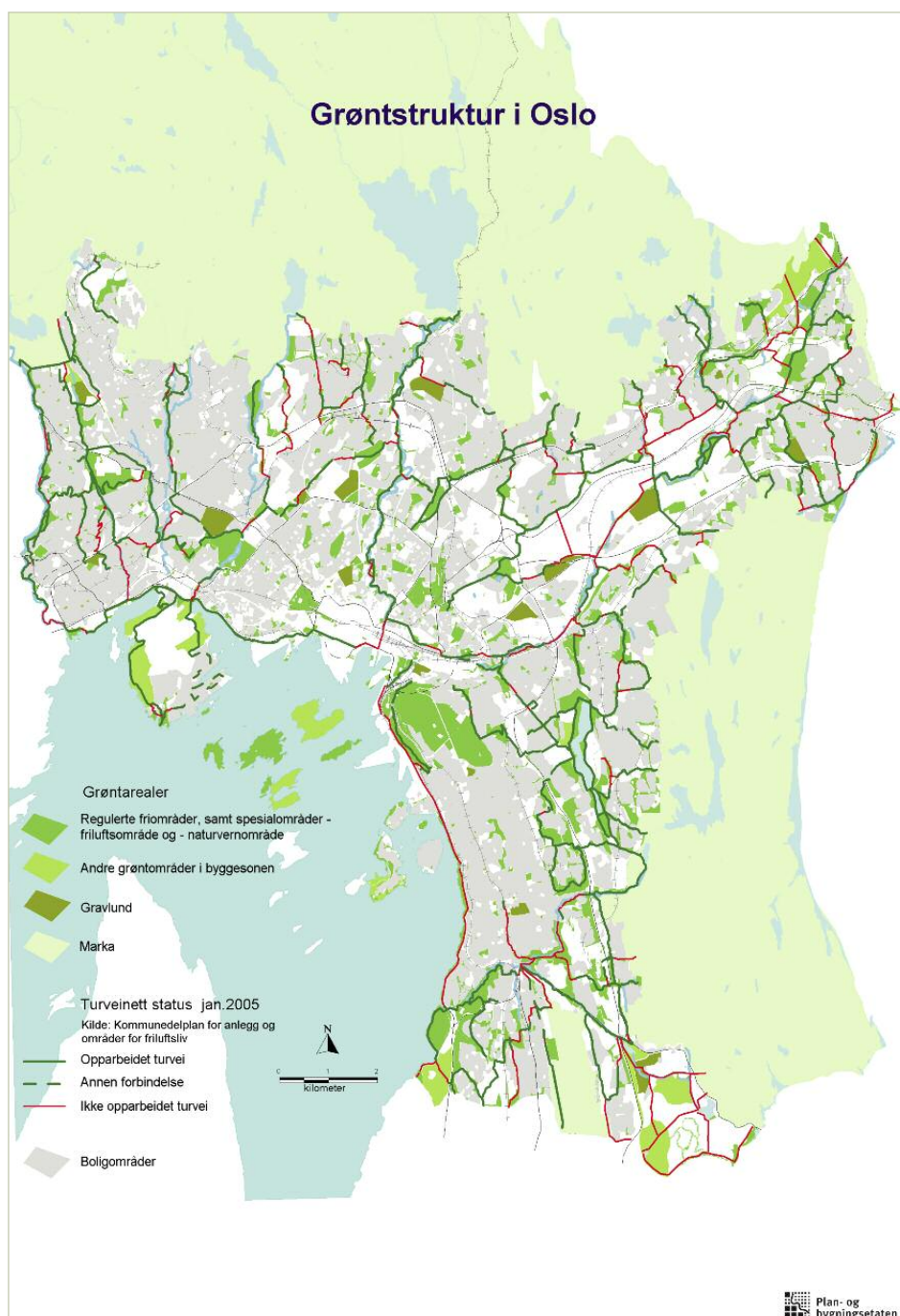
2.17 Arealbruk

I det følgende gis en presentasjon av grøntstrukturen og vurderinger av utbyggingspotensialet for nærings- og boligformål og arealbehovet for sosial infrastruktur i Oslos byggesone.

Oslo har en velutviklet grøntstruktur. Omfanget av reguleringsmessig sikrede offentlige grøntarealer har økt fra 24,5 mill m² i 1998 til 25,3 mill m² i 2006, men pga befolkningsveksten har antall m² grøntarealer pr. innbygger gått ned fra 49 m² til 47 m².

Det er betydelige forskjeller mellom bydelene når det gjelder tilgang på grøntarealer. I indre by disponerer hver innbygger gjennomsnittlig 30 m² grøntareal (inkludert Bygdøy og ekskl. friluftøyene), i ytre by 56 m².

Økningen i befolkningstettheten tilsier økt oppmerksomhet om betydningen av lokalt tilgjengelige grøntområder, torg og møteplasser med god kvalitet.

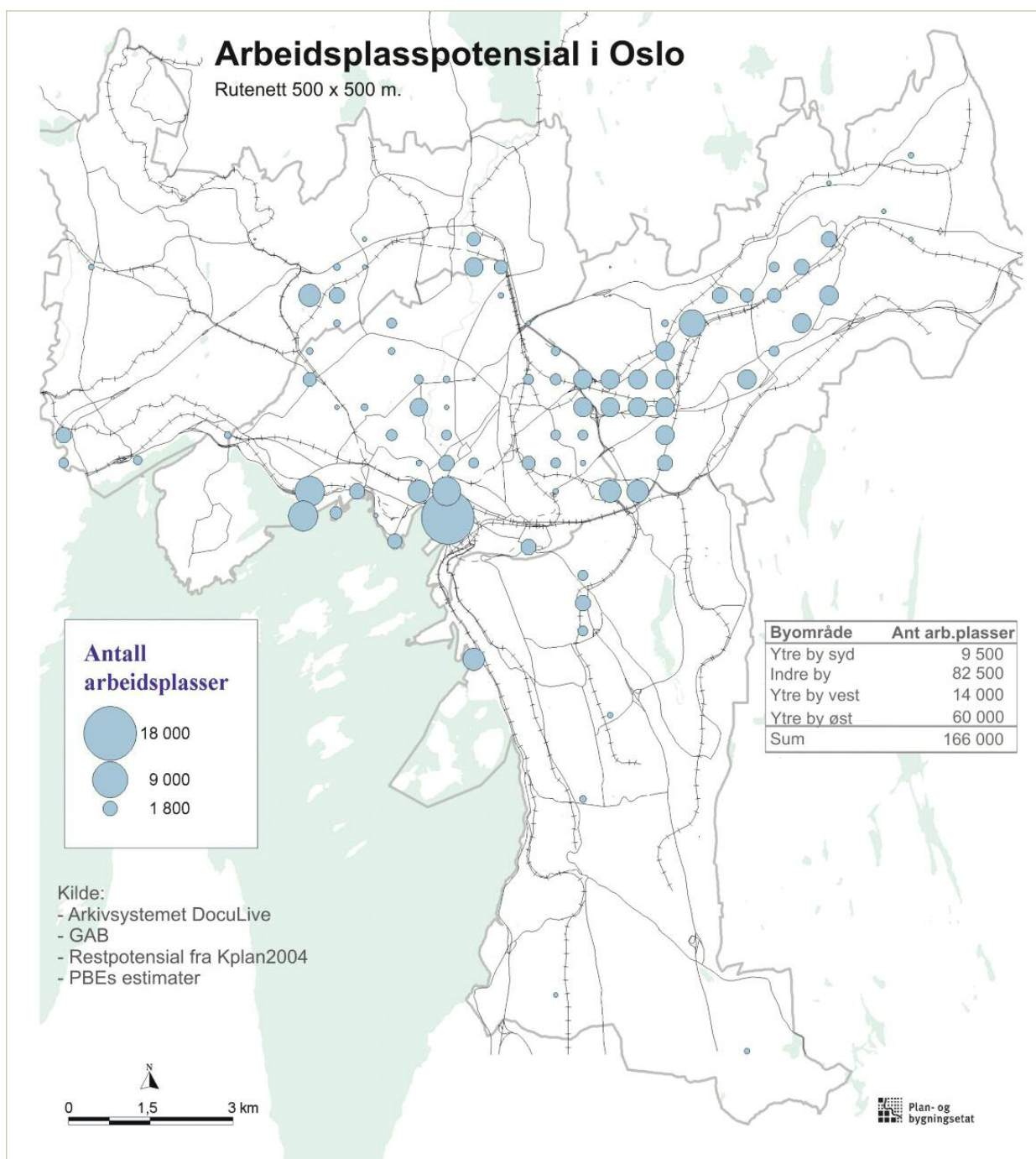

Grøntstruktur i Oslo.
Kilde:PBE, Oslo kommune

Det er gjennomført en registrering av alle offentlig tilgjengelige grønne arealer i byggesonen som benyttes til rekreasjon. Hensikten med registreringene var å få bedre kunnskap om ubebygde og allment tilgjengelige områder som brukes som friområder, uavhengig av reguleringsformål. Registreringene gir grunnlag for å vurdere behov for reguleringsmessig sikring ut fra områdenes betydning lokalt og deres betydning som forbindelser til den overordnede grønnstrukturen. Registreringene vil gjøre det mulig å visualisere de

enkelte bydelers dekning av friområder og er et viktig forarbeid til revisjon av Grøntplanen.

I en gjennomgang av arealpotensialet for næringsformål ble det registrert et arbeidsplasspotensial på drøyt 165 000 arbeidsplasser i byggesonen. I forhold til plangrunnlaget i Kommuneplan 2004, er arbeidsplasspotensialet nedjustert med ca. 35 000. Dette har bl.a. sammenheng med Helhetlig utviklingsplan for Groruddalen, hvor en ser for seg en byutvikling med

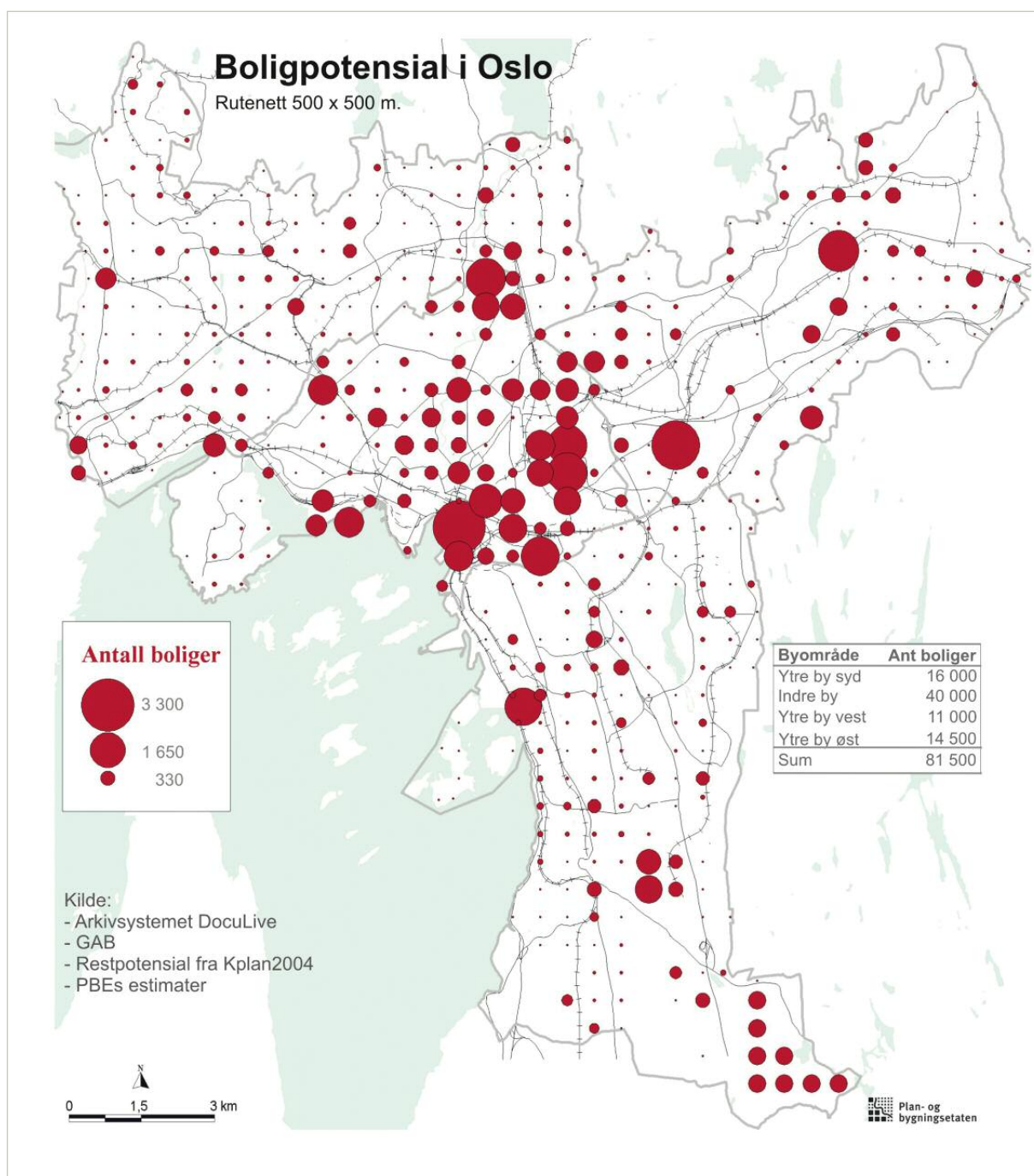
Registrert arealpotensial til næringsformål desember 2006. Kilde:PBE, Oslo kommune

blandet arealbruk, dvs. boliger, friområder og arealer til sosial infrastruktur i tillegg til næringsvirksomhet.

Arbeidsplasspotensialet fordeler seg med ca. halvparten til indre by, ca 36 prosent til ytre by øst, ca. 8 prosent til ytre by vest og ca. 6 prosent til ytre by syd. I forhold til næringsutbyggingen de siste 11 årene, er trenden at tyngdepunktet i byutviklingen beveger seg østover og inn i Groruddalen. Næringspotensialet i sentrum av Oslo er betydelig og sikrer at regionkjernen vil

være i stand til å spille en dynamisk og viktig lederrolle i næringsutviklingen i regionen. Arealpotensialet for næringsformål i byggesonen indikerer at det er meget god beredskap for å dekke arealbehovet til en antatt sysselsetningsutvikling tilsvarende 60 000 - 100 000 flere arbeidsplasser frem til 2025.

I en gjennomgang av arealpotensialet for boligformål ble det registrert et boligpotensial på drøyt 80 000 boliger i byggesonen. Boligpotensialet fordeler seg med

Registrert arealpotensial til boligformål desember 2006. Kilde:PBE, Oslo kommune

ca. halvparten til indre by, ca. 20 prosent til ytre by syd, ca. 17 prosent til ytre by øst og ca. 13 prosent til ytre by vest. I forhold til boligbyggingen de siste 11 årene, er trenden at tyngdepunktet i byutviklingen sakte beveger seg østover. Mønsteret legger til rette for at boligbyggingen og byutviklingen også i kommende planperiode kan skje på en kollektivnær måte. Med et antatt boligbehov på om lag 60 000 boliger frem til 2025 er det ikke noe som tyder på mangel på arealer til boligformål i Oslo totalt sett.

Veksten i Oslos befolkning fører til økt etterspørsel etter sosial infrastruktur som barnehager og skoler m.m. Lokal egendekning av sosial infrastruktur kan bidra til en bærekraftig byutvikling ved et redusert behov for motoriserte reiser i dagliglivet. Det er i første rekke variasjon i alders- og befolkningssammensetningen samt variasjon i folketallsutvikling bydelene imellom som utgjør forskjellene i arealbehov. Kommunen har utviklet et analyseverktøy for beregning av arealbehovet for sosial infrastruktur. Geografisk fordelte befolkningsfremskrivninger danner basis for beregningene og arealbehovet er avledet av denne fordelingen. Beregningene vil dermed kunne avdekke hvilke områder der det må settes inn tiltak dersom behovet for sosial infrastruktur ønskes dekket lokalt. Foreliggende kart viser resultat av beregninger der arealbehov til barnehager og grunnskoler innenfor rutenett på 1000m x 1000m inngår. Kartene illustrerer et økende press på det sentrale byområdet innenfor Ring 3 og et noe redusert press på ytterområdene i sør og vest.

Kilde: PBE, Oslo kommune

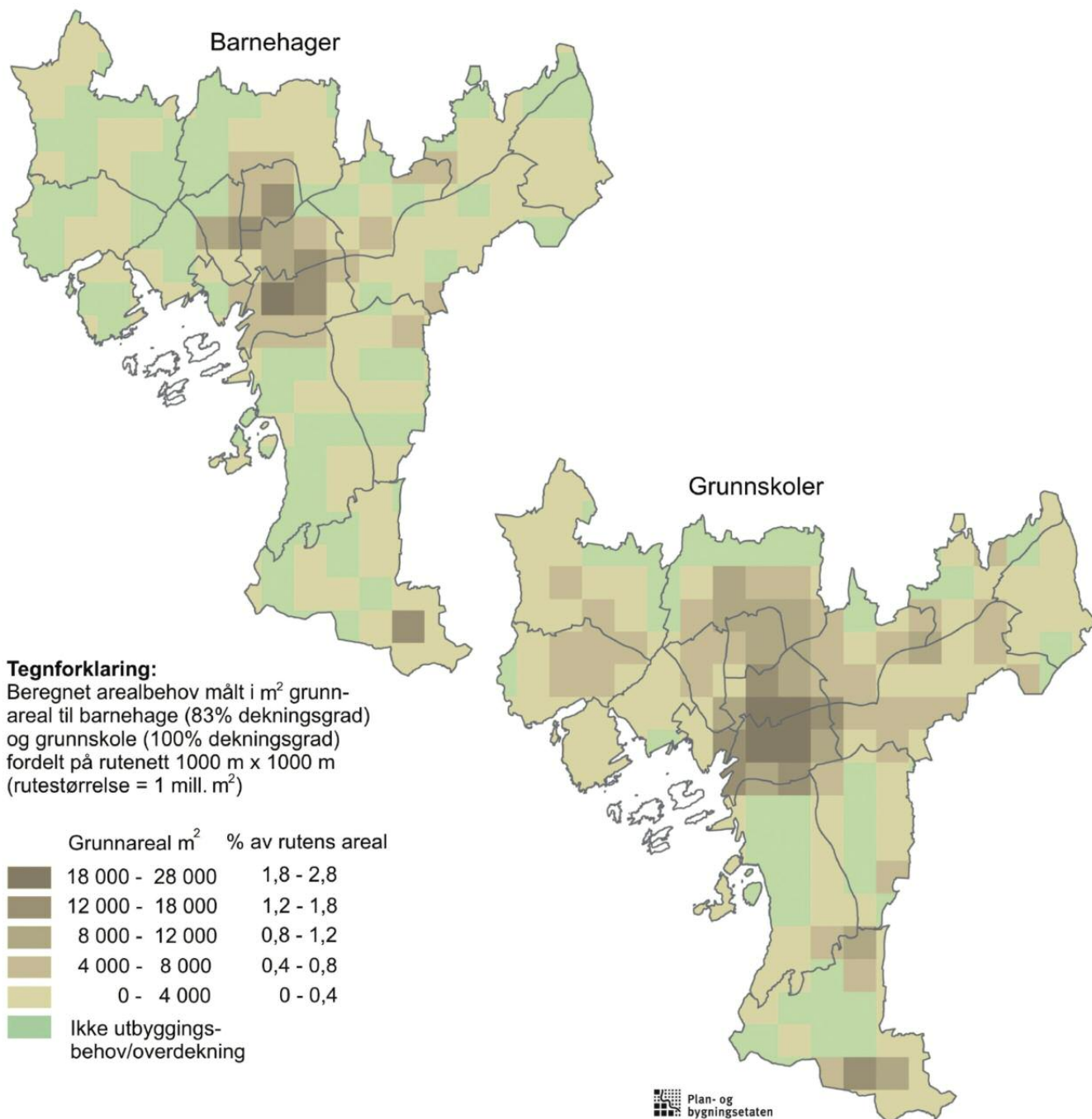
2.18 Konsekvensvurderinger av to mulige arealbruksalternativer i Oslo

Det er gjennomført konsekvensvurderinger av to arealbruksalternativer for byggesonen i Oslo.

Alternativ A innebærer at hovedtyngden av bolig- og næringsutbyggingen i Oslo skjer i indre sone, inkludert sentrum og Fjordbyen. Alternativet er en videreføring og en kombinasjon av Kommuneplan 2000 og 2004s anbefalte byutviklingsalternativ og legger opp til å konsentrere byutviklingen til trafikkknutepunkter, andre stasjonsnære områder langs banenettet og transformere og fortette egnede arealer i indre by. Boligområdene får høy utnyttelse, korte avstander og god tilgjengelighet til mange funksjoner. Alternativet innebærer effektiv bruk av allerede utbygde arealer og vil generelt bygge opp om og styrke kollektivtransporten og gi bedre markedsgrunnlag for eksisterende service. Fortettingen i indre by og satsingen på stasjonsnære områder gjør det i mange tilfeller mulig å utnytte eksisterende infrastruktur og service. Den høye utnyttelsen i utbyggingsområdene kan gå på bekostning av miljø og bokvaliteter. Dette stiller strenge krav til utforming og gjennomføring. Selv om konsentrasjon til sentrale områder er miljøvennlig både regionalt og lokalt, vil høy tetthet i sentrum også medføre lokal forurensning. Antallet personer som er sterkt plaget av støy vil stige, men høy boligkonsentrasjon medfører også at en vil få større effekt av avbøtende støytiltak. Det betyr at tiltak på veisiden for å dempe miljøulempen blir viktig. De foretatte trafikkberegningene indikerer at en konsentrasjon av veksten til Oslo indre by vil gi litt mindre vekst i det samlede trafikkarbeidet (kjøretøykilometer) i forhold til en mer jevn fordeling av veksten i Oslo. Det konsentrerte utbyggingsmønsteret gir lavest klimagassutslipp i regionen sett under ett.

Alternativ B innebærer en utbygging spredt utover alle deler av byggesonen. Balansen mellom antall boliger og antall arbeidsplasser vil bedres i ulike deler av byen. Alternativet innebærer spredt næringsutvikling med næringsvekst på en del arealer i Groruddalen og Søndre Nordstrand som ellers neppe ville blitt utviklet i denne planperioden, og redusert videre vekst på steder som ellers ville blitt utviklet. I sentrum og viktige knutepunkter vil utviklingsmulighetene dermed begrenses. Selv om balansen mellom bolig og næring bedres i ulike byområder, er mulighetene for en god samlokalisering vanskeligere å få til enn i alternativ A. Alternativ B bygger i mindre grad opp om eksisterende og planlagt infrastruktur. Spredningen forutsetter bedret skinnegående tilbud i Groruddalen og bedret kollektivtrafikk i Søndre Nordstrand. Trafikkveksten i årene som kommer viser store utfordringer i plan- og utbyggingssammenheng. Dette vil kreve omfattende miljøtiltak.

Beregnet arealbehov for sosial infrastruktur mot 2025

Beregnet arealbehov for sosial infrastruktur mot 2025, august 2007. Kilde PBE, Oslo kommune

3. Kommuneplan 2008

Visjon:

Oslo skal være en åpen og inkluderende hovedstad med rom for mangfold og livsutfoldelse. Oslo skal være en by hvor det er lett å lykkes og vanskelig å gå til grunne. Oslo skal være blant de mest innovative byene i Europa og gi rom for kreativitet og verdiskaping. Oslo skal ha en byutvikling med gode steds- og miljøkvaliteter og et miljøeffektivt transportsystem. Oslo skal være en av verdens mest miljøvennlige byer. Fjorden og Marka gir Oslo et blågrønt preg som skal bevares og styrkes. Oslo skal være en by hvor innbyggere deltar aktivt og er med på å påvirke byens utvikling.

Visjonen for Oslo avspeiler Oslos mange ulike roller. Som hovedstad og Norges største by er den det økonomiske og politiske sentrum i Norge. Den inneholder det mest varierte kulturelle tilbudet og er den mest mangfoldige byen når det gjelder antall innbyggere med ulik etnisk bakgrunn. Byen vokser nå raskt, og det er en utfordring å finne plass til alle nye innbyggere og bevare byens kvaliteter som bl.a. er nærhet til fjorden og Marka, grønne områder, parker og åpne byrom.

Oslo er en viktig innfallsport og etableringssted for utenlandske selskaper. Det er viktig for Norge å ha en godt fungerende hovedstad som er kjent og attraktiv internasjonalt. Profilering av Oslo blir derfor en viktig oppgave fremover. Attraktiviteten for Oslo avhenger i tillegg av at byen fungerer godt på mange områder, både når det gjelder kommunens tjenestetilbud, det fysiske miljøet og byens generelle tilstand når det gjelder sosiale forhold og trygghet.

Oslo har påtatt seg en lederrolle i det regionale samarbeidet for å få til en godt fungerende region. De naturlige samarbeidsrelasjonene går ut over Oslos grenser, og den etablerte samarbeidsalliansen Osloregionen vil gi muligheter til et bredere samarbeid i regionen. Det er viktig i konkurransen med utlandet å fremstå som en stor funksjonell region.

Oslo har som storby et særpreg med nærhet til fjorden og til Marka, og med vassdrag som forbindelseslinjer. Samtidig legger veksten i befolkningen press på ubebygget areal. Det er viktig å gjennomføre en politikk som avveier disse hensynene mot hverandre.

Den store veksten i innvandrerbefolkningen i Oslo skaper et mangfold som det er viktig å utnytte på en positiv måte. At Oslo har en høy andel innbyggere med

flerspråklig og flerkulturell kompetanse kan gi byen et viktig konkurransefortrinn. Innvandringen gir et pulserende byliv og bidrar med viktig arbeidskraft, samtidig som det innebærer utfordringer for spesielt språkopplæring, integrering i arbeidslivet og for å motvirke tendenser til etnisk segregasjon av byen.

Det er en utfordring for Oslo å skulle være en by med plass til alle, til tross for at det er en større andel av befolkningen som lever med rusmisbruk, psykiske problemer og andre former for dårlige levekår enn andre steder i landet. Forbedring av livskvaliteten og muligheten for fullverdig deltakelse for alle skal alltid være et hovedfokus for kommunen.

I enkelte deler av byen er gjennomsnittlig levealder 10 år lavere enn andre steder. Det er store inntekts- og levekårsforskjeller i byen. Det er en viktig oppgave å gjøre forskjellene mindre. Arbeid er det viktigste vilkåret for velferd og for å mestre tilværelsen. Derfor er det en viktig kommunal oppgave å sikre at flest mulig kan leve av eget arbeid. Trygghet for barn er avgjørende for å ha et godt samfunn. Derfor må ingen barn forsømmes eller glemmes. Eldre skal møtes med respekt og gis trygghet.

Kommunen skal hele tiden arbeide for å gjøre tjenestene bedre og tilpasset innbyggerne.

I tillegg til visjonen er det utarbeidet fem mål med tilhørende strategier for byens utvikling. Målene er gjengitt under. Strategiene under hvert mål er beskrevet sammen med en utfyllende tekst som illustrerer hovedinnholdet i hver strategi.

Det er også utarbeidet et arealstrategikart med en forklarende tekst.

Mål:

1. Oslo skal være en internasjonalt attraktiv by og en drivkraft i Osloregionen
2. Oslo skal være en trygg by med god livskvalitet for innbyggerne
3. Oslo kommune skal tilby brukertilpassede tjenester av høy kvalitet
4. Oslos innbyggere skal delta i byens utvikling
5. Oslo skal ha en bærekraftig byutvikling

Mål 1: Oslo skal være en internasjonalt attraktiv by og en drivkraft i Osloregionen

Som hovedstad og senter i Osloregionen spiller Oslo en nasjonal rolle, gjennom ivaretagelse av nasjonale funksjoner innenfor politikk, kultur og næringsliv, som beslutningssenter, som innfallsport til Norge og for profilering og markedsføring av Norge og norske interesser på internasjonale arenaer. I denne forstand er ikke Oslo bare til for sine egne innbyggere og sitt eget næringsliv, men også som motor for landet for øvrig.

Hovedstadsrollen er en posisjon som gir gode muligheter for internasjonal profilering og innflytelse. Det er et stort potensial for Oslo for å ta vertskapet for internasjonale møter både på politisk og administrativt nivå og for å utnytte bilaterale samarbeidsavtaler strategisk og næringsmessig.

Oslo kommune er tilsluttet Earth Charter med sine verdier og prinsipper for en varig fremtid. Kommunen søker gjennom sin internasjonale orientering å bidra til en bærekraftig utvikling regionalt, nasjonalt og globalt. Verdensbanken har i denne sammenheng satt opp følgende prinsipper/krav for bærekraftige byer: De må være Levelige (Liveable), Styringsdyktige (Manageable), Konkurransedyktige (Competitive), og Kredittverdige (Bankable). Oslo tilfredsstiller disse kravene i dag med god margin, men det er en utfordring å øke konkurransedyktigheten og husholdere med byens finanser for å sikre en bærekraftig utvikling også på lang sikt.

Det er en gjensidig avhengighet mellom Osloregionen som styrings- og kompetansesenter og øvrige deler av landet som huser hele bredden i landets vareproduksjon. Dersom næringslivet i andre landsdeler svekkes, er dette en trussel for Osloregionens næringsliv. På den annen side er det viktig for landet at de sentrale styringsfunksjonene i regionen ikke tynnes ut og derved

reduserer Osloregionens internasjonale posisjon som beslutningssenter. Skal Norge kunne beholde hovedkontorene for våre internasjonale konsern og tiltrekke seg sentrale enheter i utenlandske eide internasjonale selskaper, må Osloregionen fremstå internasjonalt som en økonomisk, politisk og næringsmessig tyngdepunkt.

Globale utviklingstrekk og økt internasjonal konkurranse om besøkende, innovative bedrifter, kompetent kapital og arbeidskraft tilsier intensivt samarbeid om å styrke regionens kvaliteter og muligheter for bærekraftig økonomisk vekst. Internasjonal konkurransekraft favner en rekke elementer som av avanserte næringsklynger og FoU, attraktive lokaliseringmuligheter, gode levekår og livskvalitet, bredt kulturliv og variert, attraktivt bymiljø. Oslo er sterkt integrert med sitt omland og byens funksjonsdyktighet er avhengig av en balansert utvikling i hele regionen. Alene er Oslo ikke internasjonalt konkurransedyktig. Det er i samspillet mellom by og omland at Osloregionen får en størrelse og sammensetning som kan måle seg med andre storbyregioner i Europa. De viktigste samarbeidspartnere for Oslo kommune i arbeidet for å styrke det regionale samarbeidet er de regionale organer som utgjør styret for samarbeidsalliansen Osloregionen.

Det er styringsutfordringer i regionen knyttet til manglende samsvar mellom administrative grenser og den funksjonelle arbeids-, bolig- og serviceregionen rundt hovedstaden. Styringsutfordringene er i første rekke knyttet til areal- og transportoppgavene. For Oslo kommune er det sentralt å utvikle en balansert region der etablerte sterke miljøer får utviklingsmuligheter der de er. Det er generelt lettere å utvikle eksisterende miljøer fremfor å skape nye.

Foto: Bislett Games

Det er også viktig at kommuner som huser viktige felles regionale ressurser ivaretar sitt vertkommuneansvar. Som eksempler på viktige felles regionale ressurser kan nevnes hovedflyplassen i Ullensaker, Norges varemesse i Lillestrøm, energi- og miljøklyngen på Kjeller, IKT-senteret på Fornebu, Bio-senteret i Ås og de sterke logistikkmiljøene på Romerike og i Follo.

Det er en utfordring at kjennskapen internasjonalt til Osloregionen som attraktivt investeringsmål, arbeidsmarked og turistmål er svak sammenlignet med konkurrerende hovedsteder i Norden. Det er primært regionen selv som må sørge for å gjøre den attraktiv i konkurransen med andre storbyregioner, men staten har også ansvar for å stille ressurser og virkemidler til disposisjon, og virke som katalysator for regional organisering og innsats.

Kvaliteten av og sikkerheten for levering av kommunale tjenester innen oppvekst, utdanning og helse- og velferd, trygghet i det offentlige rom med fravær av kriminalitet, god fremkommelighet og en bærekraftig byutvikling er også viktige sider ved Oslos internasjonale konkurransedyktighet. Disse temaer behandles nærmere i under mål 2-5.

Strategier:

1.1 Ivareta hovedstadsrollen til beste for Osloregionen og hele landet

Som landets hovedstad utøver Oslo servicefunksjoner på nasjonalt nivå og vertskapsoppgaver knyttet til besøk av statsoverhoder og ulike internasjonale møter og kongresser. Oslo kommune vil sammen med næringslivet arbeide for å utvikle byens potensial som

vertskap for internasjonale møter og konferanser. Hovedstaden er Norges ansikt utad og kvaliteten på uterom, anlegg, miljø og kulturtilbud gir viktige signaler om Norge som nasjon.

Det er nødvendig å få utviklet en nasjonal politikk for hovedstaden og Osloregionens nasjonale rolle, bl.a. basert på funksjoner der Osloregionen er eneste lokaliseringsoalternativ i Norge og der en velfungerende Osloregion er av avgjørende betydning for landets utvikling.

I hovedstadsmeldingen viser regjeringen til at den ønsker å føre en samlet politikk for hovedstadsregionen, med det mål at den skal utvikle seg som en åpen, trygg og skapende region, til fordel for sine innbyggere og sitt næringsliv og for hele landet. Det slås fast at Norge trenger en sterk hovedstadsregion og vises til at regjeringen vil bidra konstruktivt til å løse utfordringer hovedstadsregionen står overfor med utgangspunkt i at Oslo og Osloregionen har svært store muligheter. Oslo kommune vil legge vekt på kontakt og samarbeid med statlige myndigheter om Oslos særlige utfordringer.

1.2 Delta aktivt og målrettet i internasjonalt samarbeid

Oslo skal ta aktivt del i internasjonalt samarbeid slik at kommunen kan løse sine oppgaver enda bedre og også utvikle byen kulturelt og næringsmessig. Gjensidig utveksling av erfaringer og kunnskap med andre byer og regioner er viktig, og Oslo må aktivt benytte seg av de muligheter som ulike samarbeidsavtaler gir. Oslo kommune skal ha et bredt internasjonalt engasjement, og den internasjonale utviklingen i retning av økt globalisering og regionalisering medfører nye utfordringer og muligheter både nasjonalt og lokalt.

Det pågår et utstrakt faglig og politisk samarbeid mellom hovedsteder og storbyer i Europa. Ved å koble eksisterende prosjekter og faglig utviklingsarbeid i Oslo kommune til partnerskap med andre byer gjennom EU/EØS-programmene, kan kommunen få et faglig og funksjonelt samarbeid som bidrar til å bedre tjenestetilbudet for byens innbyggere. Oslo kommune bør være både initiativtaker og partner til prosjekter innenfor sektorprogrammene og innenfor EUs territoriale samarbeid. Ved i større grad å være prosjektleder vil Oslo kommune kunne få økt faglig utbytte samtidig som byen blir mer synlig internasjonalt. Det er også naturlig for Oslo kommune å delta internasjonalt med sikte på å gi et solidarisk bidrag til utvikling og forbedring av kommunale tjenester i våre samarbeidsbyer.

1.3 Synliggjøre og profilere hovedstaden på internasjonale arenaer

Ved å være en aktiv bidragsyter i internasjonale fora og gjennom samarbeid med andre hovedsteder vil Oslo kunne opparbeide seg et godt omdømme. God profilering oppnås også ved å være vertskap for kongresser og internasjonale møter, ved å ta i mot delegasjoner på en profesjonell og god måte og ved å gjennomføre årlige informasjons- og påvirkningskampanjer overfor utvalgte målgrupper internasjonalt i samarbeid med byens næringsklynger og -nettverk. Oslo kommunes arbeid med å synliggjøre og profilere Oslo må sees i sammenheng med det nasjonale omdømme-/profileringsarbeidet.

Oslo er jevnlig vertskommune for store arrangementer og begivenheter som vekker oppmerksomhet og oppnår medieoppslag internasjonalt. De årlige Bislet Games, utdeling av Nobels fredspris og Ibsen-året er alle gode eksempler på arrangementer og begivenheter som ble – og blir – utnyttet i internasjonal profileringssøymed. Ski-VM i 2011 må planlegges med en ambisjon om internasjonalt "gjennomslag" for Oslo og hovedstadsregionen. "Oslo Innovation Week" har potensial for å bli et arrangement med høy internasjonal profileringseffekt for Oslo som kunnskapsby og Osloregionen som en av Nord Europas mest innovative regioner.

Oslo har tradisjonssterke merkevarer som kan utnyttes i enda sterkere grad enn i dag i sammenheng med øvrig tilbud i Oslo. Særlig sentralt står Munch, Vigeland og Ibsen.

Internasjonale arrangementer og festivaler skal bidra til å sette Oslo på kartet og fungere som spydspiss for internasjonal profilering av Oslo. Den nye Holmenkollbakken er også et profileringsmessig grep som kan komme regionen og hele landet til gode.

Den nye operaen i Bjørvika er et godt eksempel på en felles satsing mellom kommune, stat og innbyggere som vil kunne styrke regionens konkurransekraft, både som boligområde og ved å styrke regionens internasjonale profil.

1.4 Styrke rollen som regional utviklingsaktør

Gjennom samarbeidet om felles regionalt utviklingsprogram har Oslo kommune sammen med Akershus fylkeskommune, Innovasjon Norge, Forskningsrådet, næringslivet og regionens innovasjonsaktører arbeidet for at Osloregionen skal utvikles til en av de mest innovative og konkurransedyktige regioner i Europa. Dette arbeidet har gitt gode resultater og bør videreutvikles og tilpasses regionens løpende utfordringer.

Også i byens fysiske og kulturelle utvikling, i arbeidet med å møte miljøutfordringene, i utviklingen av kommunens tjenesteproduksjon m.m. skjer planlegging og gjennomføring av tiltak i økende grad i samarbeid. Oslo kommune er engasjert i ulike nettverk både regionalt og internasjonalt og har en viktig rolle når det gjelder å etablere møteplasser og støtte opp om aktørenes innsats.

Den regionale utviklingen kjennetegnes av en økende integrasjon mellom Oslo by og omland. Som største by og sentrum i regionen har Oslo en særlig forpliktelse til å ta en aktiv rolle for å utvikle det regionale samarbeidet. Det er spesielt viktig å arbeide for å styrke samarbeidsalliansen Osloregionen som regional aktør. Denne har fått bred oppslutning i regionen etter at den ble etablert på initiativ fra Oslo kommune. Kommunen vil spille en ledende rolle i samarbeidsalliansens videre utvikling og bidra til at samarbeidsstrategier og prioriterte tiltak blir fulgt opp. Statlige virkemiddelaktører, næringsliv, kunnskapsmiljøer og interesseorganisasjoner er også sentrale samarbeidspartnere i arbeidet med å utvikle regionens konkurransekraft.

Til rollen som regional utviklingsaktør hører også å hente praktiske erfaringer fra vellykkede samarbeidsprosjekter og å innhente kunnskap gjennom forskning om nettverkssamarbeid som virkemiddel for storbyutvikling.

1.5 Samarbeide om løsninger av styringsutfordringene i Osloregionen

Oslo kommune legger vekt på at kommunens størrelse og plass i forvaltningen som hovedstad og med ansvar for både kommunale og fylkeskommunale oppgaver gjør det nødvendig med særskilt forvaltningsmessig organisering av hovedstadsregionen.

Dagens grenser og styringsform for Oslo kommune må opprettholdes. De regionale styringsutfordringer må løses ved at det utvikles styringsmodeller som håndterer areal- og transportutfordringene i regionen. Det kan være aktuelt å vurdere etablering av et eget særorgan med indirekte politisk styring for lovpålagte oppgaver på dette området.

Oslo kommune vil følge opp sitt syn på forvaltningsmessig organisering av hovedstadsregionen ved den høringsprosess som skal gjennomføres i tilknytning til Stortingsmelding nr 12 (2006-2007) Regionale fortrinn – regional framtid.

1.6 Bidra til at Osloregionen utnytter sitt potensial som landets ledende næringsområde

Internasjonalt konkurransedyktig næringsliv i Oslo-regionen er en forutsetning for velstands- og velferdsutviklingen i Oslo, i regionen og i landet for øvrig.

Næringslivet konkurrerer om kompetent arbeidskraft, kapital, teknologi og kunder. Kommunen kan først og fremst bidra til å styrke det regionale næringslivets konkurransekraft ved å:

- sikre gode og attraktive boligmiljøer i samarbeid med nabokommunene
- legge til rette for attraktive næringsarealer, med spesiell vekt på virksomheter knyttet opp til næringsklynger med internasjonal konkurransekraft, eksempelvis kunnskaps- og tjenesteytende næringer innen shipping/offshore, "life/science", IKT, energi og finans
- legge til rette for fortsatt utvikling av forsknings- og utdanningsinstitusjonene i regionen
- bygge ut og sikre tilgjengelige, pålitelige, raske og rimelige transportløsninger for medarbeidere og varegods.

Rask og effektiv forflytting av kunnskapsmedarbeidere mellom bolig, arbeid og kunder er en konkurransemessig utfordring for Osloregionen. Gjennomføringen av Oslopakke 3 med styrking av både kollektivtrafikken og veinettet er derfor svært viktig.

Osloregionen har mange fortrinn for næringsutvikling som for eksempel velutdannet arbeidsstyrke, høy forskningsaktivitet og høyt teknologisk nivå, sterk økonomi og gode levekår. Fortrinnene kan utnyttes bedre gjennom styrket samhandling mellom innovative bedrifter og forsknings- og utdanningssektoren, fokusering på kommersialisering av innovasjoner og forretningsideer og internasjonal profilering. Regionens eksisterende næringsklynger har et stort potensial for økt innovasjon og internasjonalisering.

Gjennom de senere årene har brukerundersøkelser vist en positiv utvikling med hensyn til næringslivets tilfredshet med kommunens tjenester. Å opprettholde et høyt servicenivå for byens bedrifter og etablerere i kommunens etater og virksomheter er en viktig konkurranseparameter. Det er viktig å legge til rette for at

de mange små og mellomstore industri- og håndverk, handels- og servicebedrifter som bidrar til nyttige og viktige produkter og tjenester til byens befolkning og næringsliv kan få utviklingsmuligheter.

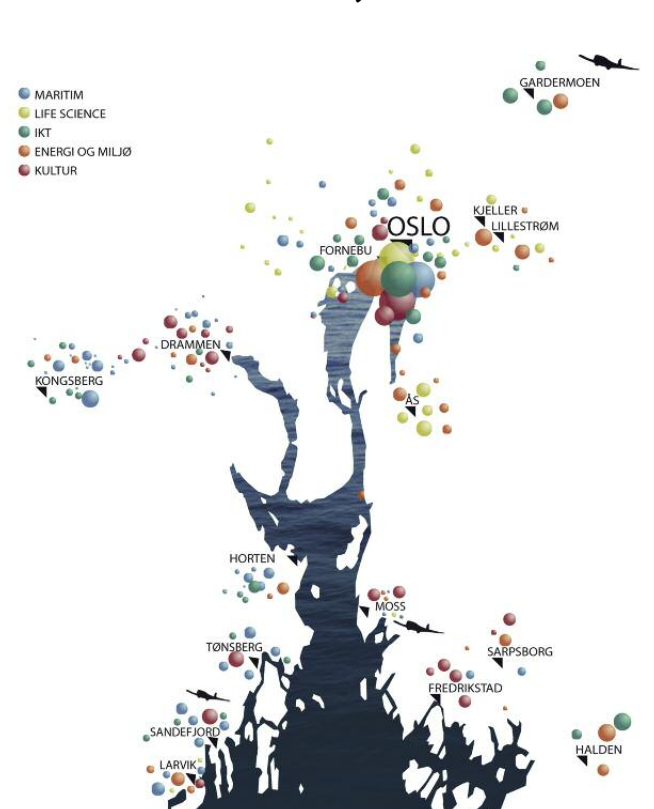
Aktiv stimulering til entreprenørskapsholdning og utdanning i skolen og i høyskole- og universitetsmiljøene gjennom tilretteleggende tiltak, direkte støtte og konkrete samhandlinger er viktig for at Oslo skal beholde sin posisjon som landets fremste gründerby.

Osloregionen bruker mindre ressurser på internasjonal profilering enn de konkurrerende hovedsteder i Norden. Regionen har sterke fortrinn som investeringsmål, arbeidsmarked og turistmål som er lite kjent internasjonalt. Etter etableringen av samarbeidsalliansen Osloregionen ligger det godt til rette for utvikling av det næringsrettede profileringsarbeidet. Det er behov for å videreutvikle Oslos profileringsstrategier og utvikle samarbeidsmodeller mellom regionale og nasjonale aktører.

1.7 Fremstå som et attraktivt turistmål for tilreisende fra inn- og utland

Tiltak for å styrke Oslo som reisemål vil gjøre Oslo mer attraktivt å bo og arbeide i, styrke kommunens inn-

NÆRINGSKLYNGER I OSLOFJORDOMRÅDET

Kilde: Oslo Teknopol IKS

tekstgrunnlag og på sikt bidra til å styrke regionens samlede konkurransekraft. En rekke tiltak er blitt gjennomført i forbindelse med oppfølgingen av Reiselivsplan for Oslo. Det er utviklet en ny profil, logo og slagord for hovedstaden. Oslo profileres som internasjonal kultur- og idrettsby og blir markedsført som et attraktivt internasjonalt weekend- og storbymål. Det har blitt gjennomført tiltak for å synliggjøre det store kulturtilbudet Oslo har å tilby og for å styrke koordineringen av de mange arrangementer som finner sted.

Skiltingen i Oslo er styrket, tilgjengeligheten ved turistinformasjonene er bedret og den virtuelle turistinformasjonen www.visitoslo.com er blitt betydelig oppgradert. Kurs- og kongressmarkedsføringen er profesjonelt ivarettatt og det gjennomføres markedstiltak i prioriterte markeder og i ulike markedssegmenter.

Oslo opplevde i 2006 et nytt rekordår for cruiseturismen med 156 anløp og 206 000 cruisepassasjerer, mot 145 cruiseanløp og 186 000 cruisepassasjerer i 2005. Det ble gjennomført en omfattende analyse av cruiseturismens økonomiske betydning for Oslo sommeren 2006. Analysen vil være et viktig verktøy i den videre tilretteleggingen for cruiseturismen.

Nye viktige satsningsområder for å styrke Oslo som besøksmål er:

- Utvikling av Oslo som arena for internasjonale kultur- og idrettsbegivenheter
- Videreutvikling av Oslo som kongressby
- Styrking av Oslo som besøksmål for ferie og fritid, særlig kortferier
- Legge til rette for fortsatt vekst i cruiseturismen, i henhold til Oslos maritime tradisjoner og særlige forutsetninger.

Et tett partnerskap med reiselivsnæringene, og deres egen organisasjon VisitOSLO as, og økt markedsføring innenfor satsningsområdene er nødvendig for å lykkes.

1.8 Fremstå som attraktiv kultur- og idrettsby preget av kvalitet, tradisjon og mangfold

Oslo er en levende kulturby. Kommunen vil bidra til at byen også i fremtiden er et attraktivt tilholdssted for internasjonale, nasjonale og lokale kunst- og kulturinstitusjoner og ensembler, medieforetak, kunst- og kulturvirksomheter og kunnskapsinstitusjoner. Det er også viktig å styrke det frivillige kulturlivet og tilrettelegge for kulturelt mangfold. Oslo kommune ser på store idretts- og kulturarrangementer som en del av byens viktige aktivitet og vil derfor i tillegg dekke kostnader

til merking og skilting i forbindelse med disse arrangementene. Nytt kultursenter med hovedbibliotek og Stenersenmuseet på Vestbanen vil være en viktig milepæl i kommunens profilering av byen og bidra til byens attraktivitet.

Kulturarven representerer store verdier og er betydningsfull i forhold til å ta vare på byens historie. Oslo kommune vil sørge for at kulturskattene bevares godt og at de er lett tilgjengelige for befolkning og turister. Den maritime kulturarven har en spesiell plass i Oslos historie som sjøfartsby og er viktig å ta vare på for fremtidige generasjoner.

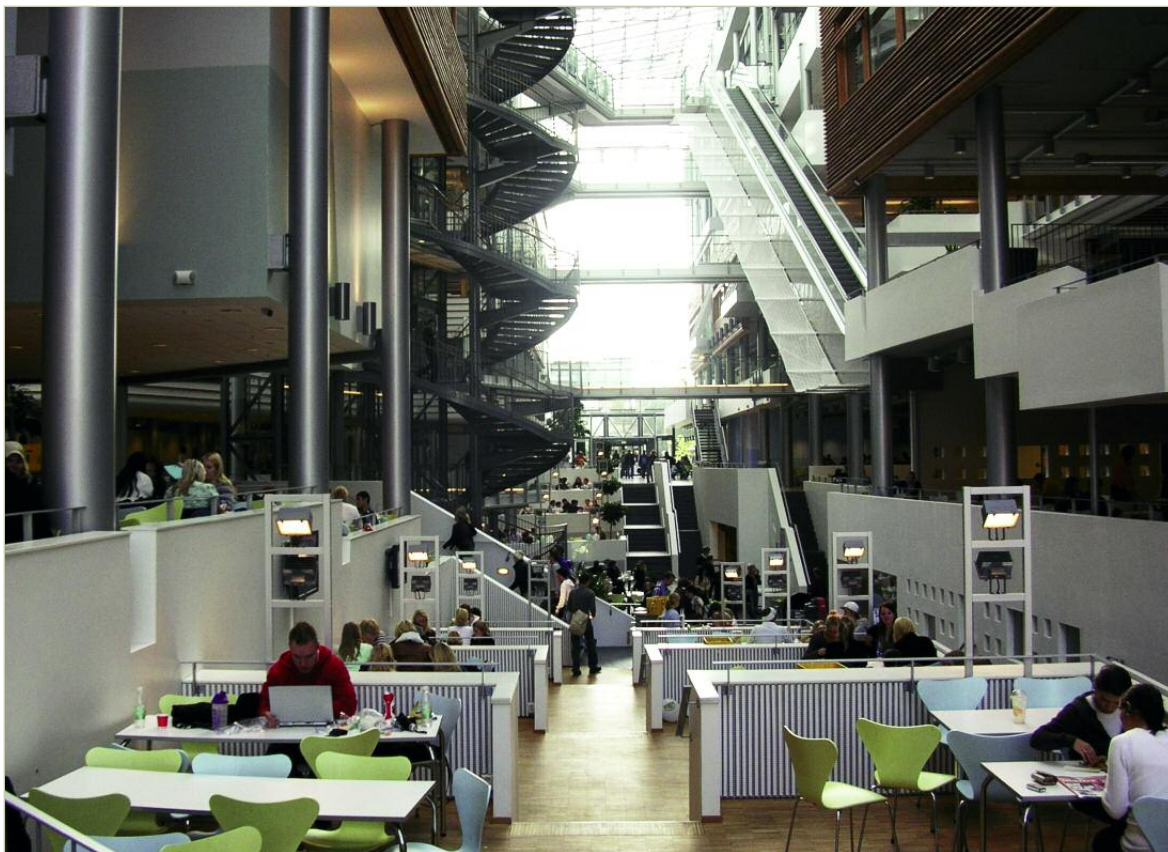
Båndene mellom kultur og næringsliv bør styrkes, til glede for byens innbyggere, og gjensidig nytte for kultur- og næringslivet. Et kvalitativt godt og mangfoldig tilbud innen kultur og idrett bidrar til å gjøre byen attraktiv for næringslivet, som bosted og besøksmål og skaper trivsel og økt vekst. Et godt bymiljø forutsetter at det settes fokus på sammenhengen mellom kunst og kultur, arkitektur og infrastruktur. Oslo trenger en helhetlig plan for kunst i det offentlige rom.

Idretten har vært et stort satsingsområde de siste årene, og kommunen vil i årene fremover tilrettelegge videre slik at vi får gode og funksjonelle anlegg for breddeidrett i alle bydeler. Oslo kommune vil i denne forbindelse fokusere spesielt på barne- og ungdomsidretten og arbeide for at det frivillige engasjementet i idretten styrkes.

Byens mange fortrinn når det gjelder klima, topografi og anlegg gir Oslo en unik mulighet til å arrangere nasjonale og internasjonale mesterskap og arrangement innenfor ulike idrettsgrener, for både bredde og elite. Dette gir god profileringseffekt for byen, nasjonalt og internasjonalt.

1.9 Bidra til at Osloregionen utvikles som en internasjonal ledende kunnskapsregion

Oslo og Osloregionen er i dag base for landets fremste kunnskapsmiljøer innenfor de fleste akademiske fagfelt og viktige næringsområder. Denne kunnskapsressursen rommer et stort potensial for både sosial, kulturell og økonomisk utvikling i byen og i regionen. I dag driver kunnskapsmiljøene sin virksomhet ofte etter en faglig avgrensning, og mangler arenaer der tverrfaglighet og ideer kan dyrkes og der situasjonsbeskrivelser kan utveksles. Kontaktflatene mellom byens og regionens kunnskapsmiljøer og næringsliv er også tilfeldig og ofte svakt utviklet. I de fleste nordiske land for øvrig er samhandlingsmønsteret mellom myndigheter, bedrifter

Kilde: PBE, Oslo kommune

og academia kommet lengre og kan vise til positive resultater.

Kunnskapsmiljøene vil kunne bli en sterkere drivkraft for byens og regionens utvikling, gjennom et tettere faglig samarbeid og et tettere samarbeid med det bysamfunn de er en del av. Oslo kommune vil tilrettelegge arenaer for samarbeid og bidra til at Oslo-regionen posisjoneres som internasjonalt ledende kunnskapsregion og at markedsføringen overfor internasjonale potensielle gjesteforskere og gjestestudenter styrkes.

Oslo universitet er landets i særklasse største og viktigste institusjon for forskning og utdanning. Det er av stor betydning for kommunen og regionen at universitetet stadig styrker sin posisjon i det internasjonale forsknings- og utdanningsmiljøet. Det vises i denne sammenhengen også til det nettverket som er etablert mellom UiO, UMB, HiO og andre høyere utdanningsinstitusjoner. Oslo kommune vil selv øke sin kontaktflate inn mot de ulike kunnskapsmiljøene.

1.10 Befeste sin posisjon som en av Europas mest miljøvennlige og bærekraftige hovedsteder

Oslo ble kåret som Europas bærekraftige by i 2003, og oppleves som en miljøvennlig by, ikke minst av turister og andre tilreisende. Gjennom miljørettet planlegging, satsing på en aktiv miljøpolitikk og miljøeffektiv forvaltning bidrar Oslo til en bærekraftig utvikling både regionalt, nasjonalt og globalt. Oslo kommune vil bidra til utvidet samarbeid med forskning og næringsliv i Osloregionen om videreutvikling av kompetanse og teknologi på energi- og miljøområdet hvor Oslo og Norge allerede står sterkt internasjonalt. Oslo kommune vil i denne forbindelse være en foregangsby for utvikling og utprøving av nye energi- og miljøeffektive produkter og løsninger i egen byggevirksomhet, drift og forvaltning.

Kollektivtransporten skal i størst mulig grad være klimanøytral.

Målet må være at alle kommunens virksomhetsområder blir ISO 14001/EMAS- eller Miljøfyrtårn-sertifiserte.

Mål 2: Oslo skal være en trygg by med god livskvalitet for innbyggerne

Oslo er en mangfoldig by og har gjennom de senere årene hatt en generell forbedring i levekårene. Samtidig er det en stor variasjon mellom de ulike delene av byen. Det er en utfordring for kommunen å fange opp og øke innsatsen i områder med opphoping av dårlige levekår.

Økt reisevirksomhet og globalisering betyr at smittsomme sykdommer kan spre seg raskt, noe som gir behov for å utvikle beredskapen mot ulike epidemi-trusler og mulige "nye" sykdommer. Behov for samarbeid med spesialisthelsetjenesten vil være økende, blant annet på grunn av den demografiske utviklingen, tekniske fremskritt, og økning i antall personer som overlever lenger med sykdom. I tillegg er et samarbeid nødvendig for å sikre pasienter og brukere en sammenhengende tiltakskjede som sikrer de beste muligheter for effektiv behandling og rehabilitering. Det er en utfordring for kommunen å redusere helseforskjellene i befolkningen, og bedre helsetilstanden til dem med dårligst helse.

Befolkningens velferd, livskvalitet og trivsel er avhengig av trygghet. Kriminalitetsbildet i Oslo er i rask endring – og det er sammensatt. Internasjonalisering, organisering og brutalisering er viktige stikkord. Hverdagskriminalitet, sentrumsvold og vold i nære relasjoner skaper også utrygghet. Det er viktig at byen oppleves som et trygt sted å bo og leve.

Det er viktig at minoritetsbefolkningen integreres. Sammenlignes Norge med land i Norden og Europa forøvrig, kommer Norge bra ut når det gjelder innvandrernes tilknytning til arbeid og utdanning. For ikke-vestlige innvandrere er likevel hovedbildet at sysselsettingen er lavere, arbeidsledigheten større og avhengigheten av sosialhjelp større enn hos majoritetsbefolkningen. Det er behov for å legge til rette for at minoritetsbefolkningen i større grad kan delta i samfunnet.

Frivillig virksomhet favner et vidt spekter som speiler alt fra tradisjonelle organisasjoner til enkeltmennesker i alle aldre som ønsker å gjøre en innsats i sitt nærmiljø. Oslo har en stor utfordring i at stadig flere lokale foreninger melder om sviktende rekruttering til leder- og dugnadsoppgaver.

Strategier:

2.1 Arbeide for trivelige og rene byrom

Utviklingen av levende og livskraftige nærmiljøer er et viktig bidrag til et godt bomiljø for byens innbyggere. Det skal være mulighet for å kunne utøve idrett og fysisk aktivitet i nærmiljøet. Samarbeid mellom private aktører og kommunen er ønskelig, og det finnes gode eksempler på at det kan utløses store ressurser i form av gode ideer, arbeidsinnsats og investeringer med svært gode og synlige resultater for byens innbyggere, besøkende og næringsdrivende.

Byrom og lokale møteplasser skal oppleves som rene, trygge og trivelige. Det forventes at serverings- og utsalgsteder setter ut søppelkasser og holder det ryddig i området rundt. Kommunen skal fortsatt føre tilsyn med dette, og legge til rette for at det ikke kastes søppel på offentlige områder.

Rusken-aksjonen er et eksempel på et svært vellykket samarbeid med organisasjoner, næringsliv og den enkelte innbygger som det er viktig å videreføre. "Stopp tagging kampanjen" søkes utvidet til alle bydeler. Det er viktig å få med alle gårdeierne i de aktuelle områdene.

2.2 Målrette det kriminalitetsforebyggende arbeidet

Arbeidet med å forebygge og bekjempe kriminalitet har høy prioritet. Dette må gjøres med en rekke virkemidler innenfor ulike sektorer. Innsatsen må målrettes mot organisert kriminalitet, gjengkriminalitet, økonomisk kriminalitet, hverdagskriminalitet, vold og barne- og ungdomskriminalitet. Det er viktig med mer politi i gatebildet og lokale politiposter som deler av det forebyggende arbeidet.

Oslo kommune vil samarbeide nært med statlige myndigheter, privat og frivillig sektor, og ikke minst med byens befolkning om å skape en trygg by, jf bystyremelding nr. 2 2007 "Trygg by, kriminalitetsforebygging i Oslo". Det ble etablert et eget politiråd i 2007.

Samarbeidet mellom Oslo kommune og Oslo politi om SaLTo (Sammen lager vi et trygt Oslo) er et viktig bidrag for å samordne, videreutvikle og styrke det kriminalitetsforebyggende arbeidet blant barn og unge.

2.3 Øke innsatsen mot dårlige levevilkår

Budsjettfordelingen til bydelene skal sikre en dynamisk vridning av ressurser mellom bydelene i tråd med endringer i befolkningsgrunnlag og dermed utgiftsbehov. Det kan likevel være behov for styrket innsats i enkelte områder. Det gjennomføres en satsing i Groruddalen etter mønster fra Oslo indre øst og en satsing i Oslo Sør er igangsatt.

Tjenestetilbudene i Groruddalen skal styrkes gjennom økt ressursinnsats og målrettet bruk av ressurser. Det skal blant annet satses på levekårsforbedrende og inkluderende tiltak innen barnehage, utdanning, arbeid samt ungdoms- og kulturtilbudet i de berørte bydelene. Det skal satses på opprusting av boligbebyggelse, uteareal i boligområder og deres nærområder. Møteplasser skal etableres og opprustes. Lokalsentra skal rehabiliteres og moderniseres. Det skal bygges opp lokal kompetanse innenfor temaet nærmiljø og stedsutvikling. Det skal utvikles et lokalt og inkluderende samarbeid med beboere, organisasjoner, borettslag, næringsliv og offentlige institusjoner. Identitet og stolthet skal styrkes gjennom den områderettete innsatsen.

I Oslo Sør er satsingen innrettet mot å forsterke inkludering, bedre folkehelsen og bomiljøene gjennom innsats i skole og oppvekstmiljøer, kvalifisering og arbeid.

Rettferdig og forståelig fordeling av kommunens tjenester er en viktig verdi og et viktig mål. Arbeid, bolig, helsetjenester og utdanning er grunnleggende for at folk skal få gode muligheter. Bydelene er helt sentrale i utformingen av Oslo som velferdskommune.

2.4 Bedre helsetilstanden ved å redusere helseforskjeller i befolkningen

Den generelle helsen i befolkningen er bedre enn tidligere, men det er fortsatt betydelige sosiale helseforskjeller. I arbeidet for å bedre helsetilstanden i befolkningen retter man derfor fokus mot personer med økt risiko for sykdom. Det forebyggende og helsefremmende arbeidet rettes særlig mot fedme, diabetes, kreft og psykiske lidelser gjennom en helhetlig strategi

for folkehelse og tiltak for å redusere risiko blant dem som er mest utsatt for disse sykdommer.

Matforsyning til brukere av pleie- og omsorgstjenestene skal videreutvikles i dialog med brukerne og påvarende for å forebygge feil- og underernæring.

Rusavhengighet er et stort samfunns- og familieproblem. Mange har i dag en begrenset personlig frihet som følge av egen eller andres omgang med rusmidler. Byen mangler avrusingsplasser. Oslo vil presse på overfor staten og Helse Sør-Øst for å få nok avrusingsplasser og behandlingsplasser, både for medikamentell behandling og tilbud som har rusfrihet som mål. Kommunen vil intensivere arbeidet for å tilby bolig, arbeid og utdanning til rusavhengige som er ferdig med behandlingen.

2.5 Arbeide for at innbyggerne blir økonomisk selvhjulpne og kan delta aktivt i samfunnet

Innbyggerne skal sikres muligheter, rettigheter og plikter til å delta i samfunnet og bruke egne ressurser. Dette gjelder alle uavhengig av kjønn, livssituasjon, etnisk, kulturell eller religiøs bakgrunn. Det er viktig å motvirke at enkeltindivider eller grupper av befolkningen faller utenfor deltakelse i aktivt samfunnsliv, utdanning og arbeid og blir langvarig avhengig av et offentlig hjelpeapparat.

Tiltak for å redusere arbeidsledighet må være tilpasset lokale utfordringer ut fra befolkningsgruppens sammensetning.

2.6 Styrke minoritetsbefolkningens deltakelse i samfunnet

En forutsetning for integrering, er en åpen, inkluderende og demokratisk by. Den flerkulturelle byen gir nye muligheter for å skape et mer vitalt og mangfoldig bysamfunn. Alle som bor her har de samme rettigheter og plikter. Derfor må det legges til rette for at byens innbyggere, uavhengig av språklig, kulturell eller etnisk bakgrunn, får de samme muligheter til deltakelse i arbeids- og samfunnslivet. I mange tilfelle er den største barrieren for slik deltakelse, manglende norskkunnskaper. Derfor vil kommunen ta initiativ til en utvidet og mer målrettet norskopplæring for alle med en minoritetsbakgrunn som flytter til Oslo.

Kilde: Utdanningsetaten

Den moderne flerkulturelle byen har rom for at innbyggere med ulik etnisk bakgrunn får muligheter til å ivareta sine religiøse, språklige og kulturelle interesser, samtidig som det legges til rette for gode møteplasser. Tiltak for å bedre inkluderingen må ha fokus på veiledning, forventninger og tilrettelegging.

Idrett er en arena med store muligheter til å inkludere minoriteter. Oslo kommune vil gjøre dette gjennom å legge til rette for etablering av anlegg for "nye" idretter og gjennom inkludering i den eksisterende idrettsaktiviteten.

Områder med stor andel med innvandrerbakgrunn bør være satsingsområder for inkluderingsarbeid. Kommunen bør koordinere og samordne sine tiltak med statlige tiltak i disse områder for å styrke språkopplæring, deltakelse i arbeidslivet og engasjement i nærmiljøet. Det er viktig at disse områder får etablert møtearenaer for å motvirke segregeringstendenser basert på språk, kultur eller etnisk opprinnelse.

2.7 Sikre en trygg oppvekst

Barn og unges behov for særskilte tjenester skal avdekkes så tidlig som mulig. Barn med særskilte behov skal få rett tilbud gjennom samordnede tjenester. Barnehager, skolefritidsordninger og skoler er viktige arenaer i det forebyggende arbeidet. Det forebyggende arbeidet mot rusmiddelmisbruk og kriminalitet videreutvikles. Andre viktige forebyggende tiltak er helsestasjoner for ungdom, trygge og attraktive ungdomstiltak i nærmiljøet og aktive, inkluderende idrettsmiljøer og frivillige organisasjoner.

Samarbeidet mellom stat, kommune, private, frivillige og hjemmene videreutvikles for å styrke barn og unges oppvekst, livskvalitet og integrering.

2.8 Sikre tilpasset opplæring og motvirke frafall i skoleløpet

Barnehagen skal utvikles videre som en viktig læringsarena med rom for lek og utfoldelse. Alle barn skal sik-

res et barnehagetilbud dersom de foresatte ønsker det. Alle elever og lærlinger skal få tilpasset og likeverdige tjenester. Språkopplæring og kunnskap i basisfagene styrkes. Det skal tilrettelegges for bedre læring, bedre rådgiving og flere elever og lærlinger skal fullføre og bestå videregående opplæring i skole og bedrift. Det skal være lettere for elever å velge moduler på tvers av skoleslag. Minoritetsspråklige barn og unges norsk-kunnskaper, læring og deltakelse skal styrkes og tettere oppfølging skal sikre at flere fullfører skoleløpet. Skolen skal være en kunnskaps-, lærings- og oppvekst-arena – også utenom skoletid.

Kunnskapsskolen bygges av kompetente lærerne og skoleledere. Derfor skal videreutdanning av lærere og skoleledere ha høy prioritet samtidig som kommunen utvikler en strategi for rekruttering av nye lærere, spesielt i den videregående skolen.

2.9 Stimulere til frivillig innsats i nærmiljøet

De frivillige organisasjonene er viktige medspillere i kommunens arbeid med å gripe tak i sentrale velferdsutfordringer. Oslo kommune ønsker derfor å stimulere og å legge til rette for frivillig arbeid. Oslo kommune ønsker å bidra til et variert og sterkt frivillighetsarbeid og vil i samarbeid med de involverte parter utarbeide et program for å bedre rekrutteringen til dette arbeidet. Tilskudd til å administrere de frivillige ressursene er en investering som gir uttelling i form av økt innsats fra flere, og er ofte avgjørende for kontinuitet og muligheter for å rekruttere og eventuelt skolere nye frivillige.

Idrettsbevegelsen skal selv være med på å bestemme anleggsutviklingen i byen og drift og bruk av idrettsanleggene. Ordningen med gratis bruk av kommunale lokaler for barne- og ungdomsorganisasjoner videreføres.

2.10 Tilrettelegge for økt friluftsliv, mosjon og naturopplevelse

Markagrensen beholdes uforandret. I tillegg må det tilrettelegges for at byens befolkning lett kan utøve ulike former for idrett og fysisk aktivitet i sitt nærmiljø. Dette gjelder særlig ved utbygging av nye boområder, utvidelser eller fortetting av eksisterende boområder. Fjordbyen skal gi arenaer for fysisk aktivitet og tilrettelegges for et bredt spekter av både organisert og uorganisert mosjon.

Anlegg for idrett er en viktig del av byens sosiale infrastruktur. I samarbeid med Oslo Idrettskrets har Oslo kommune etablert Oslo Idrettshaller AS med mål om å få bygget flere idrettshaller i Oslo. Oslo skal få flere flerbrukshaller, og det er spesielt viktig at disse bygges i områder som har få idrettsanlegg i dag.

Utover de arealmessige tiltakene for å legge forholdene bedre til rette for friluftsliv og naturopplevelse, vil Oslo kommune særlig stimulere barn og ungdom. Dette gjøres gjennom en satsning på friluftsliv i barnehager og skolefritidsordninger, uteundervisning i skolene og støtte til frilufts- og naturvernorganisasjonenes aktivitetstiltak. Også overfor eldre gjennomføres eller støttes særlige aktivitetstiltak.

Oslo har lav dekning av svømmeanlegg sammenliknet med andre norske kommuner. Det skal etableres et svømmeanlegg med 50-meters basseng i Oslo.

2.11 Sørge for universell utforming av omgivelser og tjenester

Bygninger, transportmidler, omgivelser og lignende skal utformes slik at de kan brukes av alle mennesker i så stor utstrekning som mulig, uten behov for spesiell tilpasning, dvs. etter prinsippene for universell utforming. Kommunen skal i sitt virke og sin myndighetsutøvelse aktivt arbeide for universell utforming. Offentlig regelverk skal følges opp og det skal stilles strenge krav til kvalitet og gjennomføring. Tempoet i arbeidet med universell utforming i Oslo skal økes betraktelig.

2.12 Utvikle Oslo til en attraktiv, mangfoldig og unik kulturhovedstad

Kulturstrategien for Oslo skal være målrettet. Kommunen skal tydeliggjøre sitt ansvar og sine planer for de store verdiene som for eksempel ligger i Munchsamlingen og Vigelandssamlingen. Det nye biblioteket skal bli et kraftsentrum for opplevelser knyttet til bøker og andre medier.

Kulturpolitikken i Oslo skal stimulere til mangfold og kunstnerisk kreativitet og kvalitet. Kommunen skal ivareta denne målsettingen gjennom et nært samarbeid med kunst- og kulturlivet i byen. Kommunen skal etablere et mer aktivt samarbeid med de statlige kunst- og kulturinstitusjonene som er lagt til hovedstaden.

Mål 3: Oslo kommune skal tilby bruker-tilpassede tjenester av høy kvalitet

Det er en utfordring for Oslo kommune å tilpasse tjenestetilbudet til den store befolkningsveksten. Spesielt gir den ulike veksten innen byen utfordringer når det gjelder å dimensjonere tjenester som har en geografisk avgrensning, som barnehager og skole. Endringer i befolkningens antall og sammensetning påvirker både inntektssiden og utgiftssiden. Befolkningsfremskrivningene viser at sammensetningen av befolkningen ikke vil gi økonomiske problemer for Oslo, men at det vil være behov for omstillinger fordi ulike aldersgrupper vokser ulikt. Sterkere fokusering på rettigheter og høyere krav til kvalitet stiller tjenesteapparatet overfor voksende utfordringer.

Oslo som storby kjennetegnes ved at den både skaper og tiltrekker seg personer med større behov for tjenester enn landet for øvrig. Dette stiller særskilte krav både til det generelle tilbudet til alle, og til tjenester til personer og grupper med særskilte behov.

Undersøkelser har vist at brukerne gjennomgående er mer tilfredse enn de som ikke er brukere av tjenestene. Forskjellene mellom brukere og ikke-brukere indikerer at kommunen har en utfordring når det gjelder å skape trygghet for at man får gode tjenester når man trenger det.

Det er betydelige forskjeller i brukernes tilfredshet med de ulike tjenestene. Flere tjenester er for øvrig ikke tilpasset eller i samsvar med de forventninger og behov som innbyggere med ikke-vestlig bakgrunn måtte ha. Kommunen har dermed en utfordring i å tilrettelegge sin tjenesteproduksjon til en stadig mer mangfoldig befolkning, med ulike krav og forventninger til kommunen.

Godt kvalifiserte ansatte og ledere er en forutsetning for at kommunen skal kunne tilby tjenester av høy kvalitet. Konkurransen om arbeidskraft i årene fremover øker betydningen av å iverksette tiltak for å rekruttere og beholde ansatte. Godt omdømme vil være avgjørende for Oslo kommune for å tiltrekke seg nødvendig og kompetent arbeidskraft.

I de senere årene har stadig flere tjenester blitt rettighetsfestet. Kommunene har stadig mindre handlefrihet til egne prioriteringer. Det har også vært sterkere vekst i folks privatøkonomi enn i kommuneøkonomien. Forskjellen mellom den private velstand og kommunens begrensede inntekter kan føre til et forventningsgap med et sterkt press på kommunens økonomi.

Kommunens inntekter varierer mye fra år til år, mens det meste av kommunens utgifter henger sammen med produksjon av velferdstjenester som for en del er lov-pålagte. Det er derfor viktig å ha et økonomisk handlingsrom for å kunne håndtere uventede svingninger i skatteinntektene, og unngå at høye inntekter et år gir et utgiftsnivå som ikke kan videreføres. Det setter store krav til økonomistyring i kommunen. Kommunen disponerer betydelige realverdier og infrastruktur som det er viktig å videreutvikle og vedlikeholde på lengre sikt.

Strategier:

3.1 Sikre samsvar mellom befolkningens behov for tjenester og kommunens tjenestetilbud

Befolkningsveksten som vil være ulik i ulike aldersgrupper, det økende etniske mangfoldet i befolkningen, rettighetsfesting og forventninger til både kvalitet og kapasitet er alle faktorer som fordrer fleksibilitet og omstillingsdyktighet om kommunens tjenestetilbud skal møte behovene.

Generasjonelle svingninger vil måtte avspeiles i budsjettene med en særlig satsing på barn og unge i årene fremover, mens økningen i antall eldre mot slutten av perioden vil måtte medføre en ny vridning i tjenestetilbudet. Befolkningsfremskrivningene er imidlertid beheftet med betydelig usikkerhet. Kommunen må derfor ha en beredskap for vridninger i tjenestebehovet for ulike grupper i befolkningen.

Foto: Terje Heiestad, Millimeterpress.

3.2 Innføre brukervalg på flere områder

Det er nødvendig å utvikle individuelt tilpassede og mer målrettede tiltak som kan gis på et nivå som er riktig for den enkelte. Brukervalg vil bli vurdert tatt i bruk på flere områder. Hensikten er at brukerne skal kunne påvirke tjenestene ved å velge hvem som skal utføre dem og velge bort leverandører de ikke er fornøyd med. Gjennom brukervalg etableres samtidig en kontinuerlig konkurranse mellom ulike leverandører. Dette sikrer kostnadseffektive tjenester med god kvalitet.

3.3 Sikre tilgang til teknologiske tjenester

Den teknologiske utviklingen og medieutviklingen henger nøye sammen. Digitalisering virker som en av hoveddriverne i dagens samfunn. Nye produkter utvikles i meget rask takt, og tilgang til informasjonsteknologi blir stadig viktigere.

Folkebibliotekenes rolle i å møte et digitalt og grenseløst mediesamfunn, både når det gjelder innhold, målgruppe og som arena for å fremme læring og som ressurs for kultur- og litteraturformidling er i sterk utvikling. Bibliotekbruken har økt jevnt, og bibliotekene representerer en viktig infrastruktur for håndtering av medie- og informasjonsteknologiutviklingen. Gjennom

nettverket av bibliotekavdelinger i Oslo vil innbyggerne kunne få tilgang til utstyr og teknologisk verktøy og få veiledning i og opplæring i bruken av informasjonsteknologien.

3.4 Effektivisere og fornye kommunens organisasjon

Oslo kommune vil prøve ut nye arbeidsformer og måter å organisere virksomhetene i møte med endringene i behovene til brukerne.

Oslo kommune skal ha en mer helhetlig og gjennomgående støtte for sine saks- og tjenesteproduksjonsprosesser og produksjon av styringsinformasjon ved bruk av IKT. Innbyggerne skal uoppfordret få informasjon fra kommunen om status på sine saker ("MinSide") når sentrale milepæler i saksprosessen inntreffer. De elektroniske tjenestene skal være døgn-åpne og tilrettelagt slik at ingen ekskluderes. Kommunen skal samtidig legge til rette for tilsvarende informasjon til dem som ikke selv kan benytte seg av de elektroniske tjenestene. Det blir en prioritert oppgave å sikre kommunens innbyggere et forsvarlig personvern når disse tjenestene utvides.

Miljøeffektivitet skal inngå i virksomhetenes styringsystem på linje med økonomi, etiske hensyn etc. Det innebærer at kommunens tjenester ikke bare skal produseres kostnadseffektivt, men også at ressursene utnyttes mest mulig effektivt, og at det skapes minst mulig belastning på miljøet.

3.5 Sikre profesjonelt gjennomførte anskaffelser med høy etisk standard

Oslo kommune er en betydelig aktør i utviklingen av rammer, regler og ordninger for anskaffelser innen norsk offentlig sektor. Gjennom samarbeid med offentlige og private aktører og med leverandørmarkedet skal kommunen være ledende i gjennomføring av kost- og miljøeffektive anskaffelser i det offentlige. Oslo kommune skal bruke sin påvirkningskraft til å stimulere leverandører av varer og tjenester til miljøvennlig produksjon og adferd.

Oslo kommune vil forsterke arbeidet mot misligheter i alle virksomheter. Målet er å forebygge korrupsjon, og å øke tilliten til at kommunen kan og vil rydde opp i uønskede forhold. Etablering av en varslingsordning er ett konkret tiltak.

3.6 Beholde og tiltrekke seg tilstrekkelig antall kvalifiserte medarbeidere

Kommunen må arbeide aktivt og systematisk for å tiltrekke seg og beholde kvalifiserte medarbeidere i årene som kommer, spesielt innen omsorgs- og oppvekstsektoren og i deler av teknisk sektor. I dette arbeidet er det uutnyttede ressurser som må mobiliseres, både blant seniorer, funksjonshemmede, minoritetsspråklige og deltidsansatte. I tillegg er det viktig å få yngre arbeidstakere til å søke seg til kommunen.

Det må legges til rette for å benytte og utvikle ansattes mangfold og kompetanse i ulike livsfaser. Fokuset på og arbeidet med å forebygge sykefravær og tidligpensjonering videreføres i planperioden.

Stadig flere arbeidstakere er opptatt av at arbeidsplassen har et verdigrunnlag og at oppgavene er meningsfulle og gir utviklingsmuligheter. Kommunen må arbeide aktivt med å synliggjøre sin attraktivitet og sine muligheter som arbeidsgiver i årene som kommer.

3.7 Sikre økonomisk handlefrihet

For å unngå reduksjon i tjenesteproduksjonen ved en midlertidig svikt i inntektene vil det være nødvendig med en buffer i form av et tilstrekkelig budsjettrett nettoresultat.

Det må settes av tilstrekkelige ressurser til en bærekraftig/verdibevarende forvaltning av kommunens realverdier. Konsekvensene av manglende vedlikehold vil påvirke både tjenesteproduksjonen (blant annet punktlighet i kollektivtrafikken, rene og trivelige byrom) og økonomien (eskalerende forfall, erstatningsansvar for utslipp).

Det må også legges til rette for at bykassen får en rimelig avkastning av kommunens realkapital. Det økonomiske overskuddet etter transformasjon av havnearealer til byutvikling fratrukket kostnader til utvikling av eksisterende og nye havnearealer bør tilfalle bykassen.

Foto: Eli Willumsen, Barne- og ungdomsrådet i Oslo.

Mål 4: Oslos innbyggerne skal delta i byens utvikling

Oslo er rik og mangfoldig by, der befolkningen aktivt bidrar til utvikling og fornyelse. Byens demokratiske tradisjoner er viktige for utviklingen av byen, og deltagelse og lokalt engasjement må utvikles og styrkes i tråd med dette. Oslos overordnede målsetting skal være at byens innbyggere skal delta i utforming og utvikling av byen. Alle skal ha en reell mulighet til å ta del i beslutninger som angår dem. Det skal være størst mulig nærhet mellom innbyggerne og de folkevalgte i bydel og bystyre.

For å oppnå dette må bydelene som lokale politiske arenaer styrkes, og det må sikres en størst mulig grad av åpenhet rundt de politiske prosessene. Brukere av kommunens tjenester må høres, og viktige erfaringer gjort av kommunens arbeidstakere bør tas med i utviklingen av byens tjenestetilbud. Barn og unge utgjør en stor andel av befolkningen. De er ivrige brukere av

kommunens tjenestetilbud, men har mindre innflytelse enn andre på utforming av tilbud som gis. Kommunen må sikre at deres stemmer blir hørt.

Det har vært en generell tendens til synkende valgdeltakelse de senere år. Det er en utfordring for kommunen å legge bedre til rette for befolkningens engasjement og deltakelse i viktige saker i lokalmiljø og byen som helhet.

Unike muligheter for nettbaserte interaktive løsninger og mulighet for kontinuerlig informasjonsflyt, gir kommunen store muligheter til dialog med befolkningen. Å legge til rette for toveiskommunikasjon i saker som vedrører byens innbyggere er av største viktighet.

Strategier:

4.1 Lokaldemokrati

Politisk makt skal utøves i tett dialog med innbyggerne. Derfor må også beslutninger foretas nærmest mulig den som blir berørt. En videreutvikling av demokratiet må skje ved å delegere beslutninger i størst mulig grad til de som blir berørt og ved å legge mest mulig til rette for engasjement og lokale initiativ.

Bydelenes rolle som politiske arenaer skal styrkes, og bydelene må gis oppgaver og handlingsrom som motiverer for deltakelse og lokalt engasjement. Kommunen må bidra til at det utvikles flere gode lokale løsninger.

Lokale velforeninger, frivillige organisasjoner, interessegrupper og andre aktører må sikres mulighet til å komme med innspill i saker som angår dem, både som bidragsytere og som høringsinstanser. Kommunen må derfor legge opp til aktiv dialog med disse for å utnytte den samlede kompetansen og kreativitet til beste for byens utvikling.

4.2 Økt medvirkning fra brukere og ansatte

Oslo skal være en kommune som lytter til brukerne av offentlige tjenester. Velferds- og omsorgstjenester skal utvikles i nært samarbeid med brukerne av tjenestene.

For å sikre at tjenestene holder høy kvalitet og blir produsert kostnadseffektivt, vil de bli etterprøvd gjennom effektiviseringsnettverkene som er etablert for ulike tjenesteområder. Det må i tillegg legges til rette for en aktiv brukerdiallog som kan utfylle erfaringene fra de daglige møter mellom tjenesteyter og tjenestemottaker. Foruten fortsatt bruk av lokale og sentrale publikums- og brukerundersøkelser vil kommunen ta i bruk kvalitative metoder som fokusgrupper og intervjuer for å sikre både kvalitative og kvantitative tilbakemeldinger fra brukerne av de forskjellige tjenestene. Resultatene fra slike undersøkelser må følges opp og benyttes aktivt i tjenesteutviklingen.

Oslo kommune har et ansvar i å legge til rette for økt medvirkning fra både brukere og ansatte i alle deler av tjenesteapparatet.

4.3 Barn og unge skal høres

Oslo kommune har gjennom FNs konvensjon for barns rettigheter en forpliktelse til å sikre at barn får innflytelse, at de gis mulighet til å si sin mening og at de blir hørt i saker som angår dem. Det er viktig at barn, med sine erfaringer, kreativitet og ideer er med i utviklingen av Oslo, at de gis ansvar og mulighet til deltakelse.

Barn og unge skal sikres retten til å bli hørt i saker som angår dem. De skal sikres elevmedvirkning i skolen, medvirkning gjennom bydelenes barne- og ungdomsråd og det sentrale ungdomsråd. Videre skal barns rett til å uttale seg i planprosesser, både på byomfattende og lokalt nivå.

4.4 Åpenhet og informasjon

Oslo skal være en åpen og tilgjengelig kommune. Offentlig sektor og kommune er til for innbyggerne, og målsettingen må være at kommunen må tilpasse seg befolkningens ønsker om informasjon og tilgjengelighet. Innbyggernes terskel for å få tilgang til offentlig informasjon skal være lavest mulig. Den kommunale forvaltning skal legge til grunn åpenhet når det gjelder praktisering av dokumentoffentlighet og innsyn.

Informasjon om saker som er til behandling i politiske organer, både på bystyrenivå og i bydel, skal gjøres lett tilgjengelig for befolkningen.

Det skal legges til rette for økt satsing på nettbaserte løsninger slik at innbyggerne gis bedre muligheter til å bli informert og også gi økte muligheter for å komme med innspill og reaksjoner.

Mål 5: Oslo skal ha en bærekraftig byutvikling

Foto: Statsbygg

Kilde: PBE, Oslo kommune

Arealbruks- og transportstrategiene i kommuneplanen bygger opp om samarbeidsalliansen Osloregionens hovedmål: "Å styrke Osloregionen som en konkurransedyktig og bærekraftig region i Europa." Fortsatt satsing i Oslo på en kompakt byutvikling og energibesparende transport, er en forutsetning for å nå dette målet. Men regionen for øvrig må også bidra ved å konsentrere utbygging av arbeidsplasser, boliger og servicefunksjoner til stasjoner på banenettet.

Osloregionen består i europeisk sammenheng av små byregioner med omland, relativt korte avstander, samtidig som spekteret av funksjoner varierer etter størrelse. Det er svært viktig å binde disse delregionene ytterligere sammen kommunikasjonsmessig for å kunne øke samhandlingen og dra bedre nytte av det samlede kunnskapspotensialet i regionen.

I forbindelse med arbeidet med Nasjonal transportplan (NTP) 2010 - 2019 har de regionale statlige transportetatene utarbeidet en byanalyse for Oslo og Akershus. I analysen anbefales følgende arealpolitikk for Oslo og Akershus:

"En konsentrert arealutvikling gir mindre biltrafikkvekst i regionen og flere gående, syklende og kollektivreisende enn en mer spredt utvikling. Ytterligere fortetting i kollektivknutepunkter, sentra og langs kollektivårene er nødvendig. Den konsentrerte arealutviklingen som Oslo og kommunene i Akershus har lagt opp til må derfor fortsette. Biltrafikkveksten i Oslo og Akershus blir lavere dersom byutviklingen i hovedsak skjer i Oslo og Oslos indre by. Men samtidig øker biltrafikken i indre by. Det er derfor nødvendig å ta i bruk tiltak som begrenser biltrafikken i dette området. Alnabruterminalen må beholdes og videreutvikles. Også Oslo havn anbefales opprettholdt. Begge terminalene må gis god tilknytning til det øvrige stamnettet."

Kommuneplanens arealbruks- og transportstrategier er i tråd med disse anbefalingene.

Strategiene tar sikte på å tilrettelegge for det utbyggingsbehovet forventet befolknings- og næringsvekst skaper uten at utbyggingen skal gå på bekostning av viktige miljø- og stedskvaliteter. Dette innebærer bl.a. å legge forholdene best mulig til rette for å kunne bo i byen uten å bruke bil, og å kunne benytte kollektivtransport i, til og fra byen. God uteluft og lave støynivåer er viktige bomiljøkvaliteter i denne sammenhengen, i tillegg til trygge og trivelige byrom med kort vei til parker, friområder, fjorden og Marka.

Oslo skal være en moderne miljøby og ta et tydelig ansvar for å redusere utslipp av klimagasser og miljøgifter. Oslo skal oppfylle sin del av Norges Kyotoforpliktelser og bli ledende i anvendelsen av ny miljøteknologi, og gjøre det enkelt for byens innbyggere å ta klima-, energi- og ressursvennlige valg.

Godset som transporteres i Osloområdet er nå i stor grad knyttet til befolkningens konsum. Mange logistikkbedrifter i Oslo har valgt sin lokalisering nær et marked som tradisjonelt har etterspurt en større andel industrivarer og halvfabrikata. Veksten i godsmengden innen forbruks- og konsumvarer bidrar til nye lokaliseringsbetingelser for å kunne betjene flere befolkningsentre samtidig, innenfor Osloregionen. Utbyggingen av ny terminalkapasitet skjer nå også utenfor Oslo, særlig i Follo og Nedre Romerike. Regionen mangler imidlertid en tilstrekkelig planmessig beredskap til å kunne møte nye lokaliseringskrav for logistikkterminaler i Osloregionen.

Oslos blågrønne struktur er viktig for Oslos miljøprofil og bevaring av byens fri- og friluftsområder, og byens biologiske mangfold er viktige premisser for en bærekraftig utvikling av Oslo. Oslos vassdrag skal være attraktive rekreasjonsområder og ha en vannkvalitet som sikrer biologisk mangfold.

I arbeidet med kommuneplanen er det foretatt en ny gjennomgang av potensialet for å huse flere boliger og arbeidsplasser i byggesonen. Gjennomgangen viser at det er arealpotensial i byggesonen for vel 80 000 flere boliger og 165 000 flere arbeidsplasser. Det er dermed fullt mulig å dekke det forventete behovet for 60 000 nye boliger og den antatte veksten i arbeidsplasser på 60 - 100 000 innen 2025 samtidig som nødvendig arealbehov til teknisk, grønn og sosial infrastruktur også blir dekket. Kommunen har utviklet et prognoseverktøy for beregning av arealbehov for sosial infrastruktur. Foreløpige beregninger indikerer at selv når eksisterende kapasitet utnyttes fullt ut, vil det i noen områder av byen bli en utfordring å dekke behovene for sosial infrastruktur på lokalt nivå. Dette gjelder først og fremst i indre by, spesielt i indre by øst.

I forbindelse med klimasamarbeidet i Osloregionen er det satt i gang en utredning med kartlegging og vurdering av effekter av klimaendringer på arealbruk og infrastruktur i Osloregionen. Utredningen utføres av Forskningscenteret for miljø og samfunn, og vil foreligge i løpet av 2007. Utredningen vil kunne få konsekvenser for planlegging og utbygging av Fjordbyen og andre arealer langs Oslofjorden. Oslos miljøpolitikk er nedfelt i Byøkologisk program 2002-2014, og vil bli rullert innen 2008.

Kommunen skal arbeide for å styrke innbyggernes bevissthet og engasjement om Oslo som miljøby. Informasjon og opplæring om utfordringer og tiltak skal styrkes. Bydelenes Lokal Agenda 21-arbeid skal intensiveres og styrkes.

Strategier:

5.1 Tilrettelegge for et konsentrert og knutepunktbasert utbyggingsmønster innenfor eksisterende byggesone

Ny utvikling skal skje i sentrum, ved fjorden, i stasjonsnære områder, i knutepunkter og langs viktige kollektivårer der næringsvirksomhet, kulturinstitusjoner, service og boliger skal forsterke den multifunksjonelle byen og danne levende bymiljøer. Ny bebyggelse søkes tilpasset eksisterende miljø slik at Oslos utforming, historiske, estetiske og visuelle karaktertrekk tas vare på og videreutvikles. Høyhusstrategien om å ikke tillate ny bebyggelse med byggehøyde over 42 meter, fastholdes. Markagrensen, fjorden, grøntområder og vassdrag skal bevares.

Det konsentrerte utbyggingsmønsteret vil bidra til en bærekraftig byutvikling som støtter opp om kollektivtransporten, reduserer transportbehovet, gir en arealbesparende utvikling og er robust i regional sammenheng. Realisering av Fjordbyen med høy utnyttelse av arealene inntil Oslo S og andre attraktive sentrumsområder, skal gi Oslo posisjon som kunnskaps- og kulturbym for "moderne næringer" og samtidig bidra til å styrke byens identitet og konkurranseevne. Konsentrert utbygging av knutepunkter og stasjonsnære områder vil gi bedre og høyere utnyttelse av ubrukte og lavt utnyttede arealreserver, og øke markedsgrunnlaget for kollektivtransporten. Ved knutepunktutbyggingen skal det legges vekt på å utvikle gode lokalmiljøer, der grøntområder, lekeplasser og parker inngår i planleggingen. Det er viktig at det samtidig legges til rette både for boliger, næring og fellesfunksjoner som til sammen vil utgjøre selvstendige og levende bydelsentre.

Foto: Sporveien

En bærekraftig byutvikling forutsetter en balansert, konsentrert utbygging gjennom fortetting og transformasjon innen nåværende byggesone, for å bevare jomfruelig mark og utnytte eksisterende infrastruktur. En slik fortetting må ikke føre til redusert tilgjengelighet til naturområdene i Marka og fjorden, eller reduksjon av byens grøntarealer. En revisjon av kommunedelplan for grøntstrukturen i byggesonen vil gi oppdatert oversikt over situasjonen og sikre grunnlag for gjennomføring av nødvendige tiltak. Regulerte, men ikke opparbeidete turveilenker må realiseres og nye lenker må sikres i takt med utbyggingen for å oppnå en sammenhengende grøntstruktur.

5.2 Bidra til at Osloregionen får en samordnet areal- og transportstrategi

En samordnet areal- og transportstrategi og en bedret regional mobilitet innen Osloregionens bolig-, service- og arbeidsmarked, fordrer et intensivt og forpliktende samarbeid mellom kommunene og utbyggerne i regionen. Det samme gjelder for stat og kommune innenfor både vei- og kollektivsektoren.

Byutviklingen i Oslo og i regionen for øvrig må bygge videre på banenettet som rygggrad og kommunen må fortsatt prioritere de regionale utviklingsområdene og knutepunktene i planavklarings- og transportsammenheng.

Vekstutfordringene innebærer et sterkt fokus på økonomisering med arealene i byggesonen. I Oslo vil boliger, "moderne næringer" og lokal nærservice bli prioritert.

Det er viktig med et regionalt forpliktende samarbeid rundt forvaltningen og videreutviklingen av den kommuneovergripende og sammenhengende blågrønne strukturen i regionen.

Oslo kommune og samarbeidsalliansen Osloregionen bør utvikle en særskilt kommunikasjonsstrategi med utbyggerne i regionen for å skape forståelse for de utfordringene som byutviklingen står overfor. Multifunksjonell byutvikling stiller økte krav til samhandling med utbyggersiden. Byutviklingsaktørene bør gis et større ansvar for en helhetlig byutvikling. Dette inkluderer blant annet at grunneiere bidrar med nødvendig areal til sosial infrastruktur, friområder, fellesarealer, møteplasser og byrom.

5.3 Videreutvikle et effektivt og miljøvennlig transportsystem

Oslo kommune skal ha fokus på effektiv og miljøvennlig arealbruk og energisparende transport som viktige virkemidler i et bærekraftig perspektiv. Veksten i transportetterspørselen i Oslo må søkes dekket ved økt bruk av kollektive transportmidler samtidig som bilens andel av transportarbeidet må søkes redusert. Et effektivt transportsystem består av en effektiv utnyttelse av både kollektivsystemet og veinettet. Veinettet må utformes og vedlikeholdes for å møte forventet trafikkøkning på en mest mulig miljøvennlig og trafikk sikker måte. T-banenettet dekker store deler av byens sentrumsområder og mange viktige bolig- og næringsområder. T-banen er rygggraden i det kollektive transporttilbudet og skal videreutvikles bl.a. gjennom økt

frekvens (7,5 minutters rute på Grorudbanen og Furusetbanen) og nye stasjoner og forbindelseslinjer (Lørensvingen). Økt satsing på Oslos T-banesystem innebærer en satsing på kollektivtransport der nytten er størst, og en velfungerende T-bane med metrostandard vil være avgjørende for å nå målsettingen om at trafikkveksten skal dekkes av kollektive transportmidler.

Økt frekvens kombinert med økt pålitelighet og færre forsinkelser er viktige faktorer som vil bidra til å styrke attraktiviteten til det kollektive transportsystemet. Fremkommeligheten for kollektivtransporten i rush-tiden særlig for trikk og buss skal forbedres, herunder blant annet gjennom signalprioritering og etablering av flere egne kollektivtransporttraseer. Reisetider innad i Oslo skal reduseres, og likeså reisetider mellom hovedstaden og den øvrige del av Osloregionen. Det må derfor sikres arealer til utvikling av Oslo bussterminal – navet i bussforbindelsene til og fra Oslo. T-banetilbudet skal utvikles med flere avganger på samtlige baner og så raskt det er teknisk mulig skal alle T-banelinjer ha minimum 10-minutters avganger.

Oslo har et potensial for økt sykkeltrafikk. Sykkelen har stor konkurranseflate mot bil og kollektivmidler på reiser kortere enn fem kilometer. God tilrettelegging med lette identifiserbare og ensartede sykkelanlegg vil sikre syklistene bedre plass i trafikken. Det er derfor viktig å fullføre utbyggingen av hovedsykkelveinettet, da med særlig fokus på traseer i sentrum og indre by. Det forventes en betydelig økning i gangtrafikken, særlig i indre by. Aktuelle tiltak for å bedre forholdene for gangtrafikken vil være bredere fortau, prioriterte gangakser, åpning av snarveier og utvidelse av gågate-nettet.

Satsingen på samferdselstiltak og utformingen av transportsystemet skal bidra til å redusere miljøskadelige virkninger av transport og å redusere antall ulykker. Ved ulike tiltak i transportsektoren og gjennom arealplanlegging skal en bidra til å redusere utslippene av klimagasser, og til å oppfylle nasjonale mål for lokal luftforurensning og støy.

For å sikre en videreføring av de gode resultatene fra Oslopakke 1 og Oslopakke 2, har Oslo og Akershus foreslått å videreføre bompengeringen gjennom Oslopakke 3. Med Oslopakke 3 vil Oslo kunne videreutvikle et moderne hovedveinett, bygge flere tunneler for å skjerme nærmiljøer for luftforurensning og støy, og styrke kollektivtrafikken med midler til utvidelser, rehabilitering og drift. Oslo kommune vil understreke at for å kunne gjennomføre en felles strategi og satsing på kollektivtrafikk i Oslo og Akershus, må Oslopakke

3 finansieres og gjennomføres i tråd med forutsetningene som ligger til grunn for vedtakene i Oslo og Akershus.

5.4 Tilrettelegge for en mest mulig miljøvennlig og effektiv varetransport og samordning av de store logistikk-terminalene i Osloregionen

Det må legges til rette for en god sambruk mellom bane, båt og bil slik at mest mulig av godstransporten blir bane- og båtbasert. Det jernbanebaserte nasjonale logistikk-senteret på Alnabru skal derfor konsentreres, videreutvikles og moderniseres i planperioden. Likeledes videreutvikles Sydhavna på permanent basis som landets største nasjonalhavn for å bidra til å nå målsettingen om å få en større del av godstransporten over fra vei til sjø og bane. Oslo har imidlertid ikke nok arealer til å kunne huse alle regionens arealkrevende funksjoner. Det må etableres en arbeidsdeling i regionen om hva gjelder de arealkrevende funksjonene.

Godset som transporteres i Osloområdet er for en stor del stykkgoods og i stor grad knyttet til befolkningens konsum. Varestrømmene til regionen er større enn varestrømmene fra regionen. Kunnskapen om godsstrømmene er mangelfull. I forbindelse med Nasjonal transportplan 2010 – 2019, arbeider Statens vegvesen med en oversikt over gods- og vareleveringen i området.

Det er viktig å få til en effektiv varetransport. Leverandørene til indre by møter ofte problemer. Oslo vil fortsette arbeidet med kartlegging av problemområder i nær dialog med næringen.

5.5 Redusere miljøbelastningene i det sentrale byområdet

Det er viktig å motvirke at veksten i det sentrale byområdet medfører økte miljøbelastninger. Økt bilbruk i byen har ført til at trengsel og køer har blitt et viktig tema. Bilbruken bidrar også i stor grad til dårlig lokal luftkvalitet og støyplager. I tillegg bidrar vedfyring i boliger til dårlig lokal luftkvalitet.

Økt fortetting og bruk av det sentrale byområdet fører også til økt slitasje på byrom, parker og friarealer som må møtes med forsterket vedlikeholdsinnsats. Bruk av takarealet til takhager for rekreasjon og sosiale møteplasser må videreutvikles.

Antall mennesker i Oslo som rammes av støy og forurensning over anbefalte grenseverdier skal reduseres. Statlige retningslinjer for håndtering av støy i arealplanleggingen og nasjonale mål for luftkvalitet skal i sterkere grad være et premiss for overordnet planlegging. I det sentrale byområdet skal biltrafikken søkes dempet i tilknytning til strøgater, urbane møtesteder og tilsvarende byrom. Dette vil også gjelde møteplasser og andre sentrale områder for samhandling mellom barn, ungdom og voksne.

Oslo har i flere år tilbudt økonomisk støtte til utskifting av gamle vedovner for å bedre luftkvaliteten. Arbeidet med å redusere luftforurensning fra byens bebyggelse videreføres gjennom utbygging av fjernvarmenettet, tilrettelegging for alternative energikilder og økonomisk støtte til utskifting av gamle vedovner.

Grunnforurensninger fjernes i mye brukte lekeområder for barn og før nye utbygginger.

Utforming av et mest mulig miljøvennlig transportsystem er et viktig bidrag og en forutsetning for en effektiv klimapolitikk, slik at Oslo skal kunne nå målsettingen om å halvere sine klimagassutslipp innen 2030. Satsing på ulike samferdselstiltak og god utforming av transportsystemet skal bidra til å redusere miljøskadelige virkninger av transport og til å redusere antall ulykker.

Det er viktig at parkeringsdekningen ved nybygging bygger opp om kollektivtrafikken og bidrar til en næringslokalisering basert på "rett virksomhet på rett sted" for å begrense biltransport og arealforbruk. Antall parkeringsplasser må avveies mellom hensyn til bymiljø, trivsel og trafikksikkerhet på den ene siden og behovet for tilgjengelighet med bil på den andre siden. Oslo vil bidra til at arbeidet med dobbeltspor på jernbanen mellom Sandvika og Ski går så raskt som mulig. I tilknytning til stasjoner og knutepunkter i Oslo skal det bygges et nett med innfartsparkeringsplasser.

Biltrafikk i sentrumsområdene er et velferdsgode med betydelige miljøutfordringer. I planperioden vil kommunen legge til rette for at en betydelig andel av trafikkveksten skjer som miljøvennlig kollektivtrafikk gjennom investeringer i kollektivnettet og økt tilrettelegging for Park & Ride i ytre by og utenfor byens grenser, i samarbeid med våre nabokommuner.

Fremkommeligheten for gående og syklende i Oslo skal styrkes, og særlig i bykjernen. Det etableres flere gågater i sentrum i tråd med gatebruksplanen fra 2002. Aktuelle tiltak for å bedre forholdene for gangtrafikken vil være en ytterligere utvidelse av gågatenettet, etablering av prioriterte gangakser, åpning av snarveier og

bredere fortau. Oslo har også et stort potensial for økt sykkeltrafikk, og bystyrets mål om å øke sykkelandelen av alle reiser i Oslo til 12 % innen 2015 krever at utbyggingen av hovedsykkelveinettet fullføres, i tråd med hovedsykkelveiplanen fra 1999. Det etableres egne sammenhengende skilte sykkeltraséer gjennom sentrum, både i nord/sør-retning og øst/vest-retning for å følge opp intensjonene i hovedsykkelveiplanen. Det skal utvikles et sammenhengende nett av bilfrie gater i indre by hovedsakelig innenfor Ring 2.

5.6 Tilrettelegge for en forutsigbar arealberedskap for nærings- og servicefunksjoner

Arealgjennomgangen viser at det er nok arealer frem mot 2025 med tanke på en variert og balansert næringsutvikling. De ulike områdene er viktige som en helhet da de innehar ulike lokaliseringskvaliteter for ulike deler av næringslivet. Noen områder dekker behovet for et samlet regionalt cluster, mens andre områder er egnet for mer lokal næringsvirksomhet. Næringsarealene har ulik sentralitet, tilgjengelighet, prisnivå, grad av nærservice og andre urbane egenskaper. Oslo kommune har først og fremst en viktig tilretteleggingsoppgave for "moderne næringsutvikling" (kontor, forretning, kultur, forskning og undervisning, helse og enkelte samferdselsfunksjoner), foruten boliger med tilhørende sosial infrastruktur, torg, møteplasser og blågrønne områder. Det er også viktig å bidra til å gi små og mellomstore industri- og håndverk, handels- og servicebedrifter gode lokaliseringsalternativer.

En viktig del av kommunens tilretteleggingsansvar er sikring av tilstrekkelig areal til nødvendig kommunalteknisk infrastruktur til dekning av lokale, bydelsvis og byomfattende behov. Aktuelle infrastrukturtyper er for eksempel anlegg for energiproduksjon, -fordeling og transport, avfallssortering og -transport, gjenvinning og gjenbruk, kompostering, samt returstasjoner m.v. Det må også tas hensyn til evt fremtidig utvidelsesbehov.

Et sterkt og dynamisk sentrum, avveid mot bevaringshensyn, er viktig og avgjørende for byutviklingen. Sentrum og Fjordbyen bør tilrettelegges for mulige fremtidige hovedkontoretableringer. Regionale kjerneområder og knutepunkter utgjør "ringen" rundt sentrumsnavet og er tunge og viktige utviklingsområder for kunnskapsbedrifter og servicefunksjoner. "Strøgater" med historiske miljøkvaliteter, intensitet i funksjonsblanding og bruksfrekvens har sentrumsegenskaper og bidrar til å binde sammen sentrum og de mer boligpregete områdene i indre by. Strøgatene må gis

Foto: www.huset.no

handlingsrom og utviklingsmuligheter for handel og annen næringsvirksomhet samtidig som deres verdi som historiske bygater og bygningsmiljøer opprettholdes.

For næringsområder bør planavklaringen så langt det er mulig skje i overordnede, fleksible og forpliktende planer og programmer, for å gi forutsigbarhet og raskere behandling av detaljplaner og byggesaker. Med unntak av institusjonelle utviklingsområder (som for eksempel sykehus, skoler, universitet), logistikkcenteret på Alnabru og Sydhavna, er det ønskelig å utvikle alle disse områdene med en blanding av næring, bolig og fellesfunksjoner. Det skal legges vekt på at de ulike områdene i størst mulig grad skal være levende byområder. Innpassing av lokal service og sosial infrastruktur i forbindelse med nye og større boligprosjekter er viktig også for næringslivet og de ansatte.

5.7 Sikre arealer til barnehager, grunnskoler, ulike idrettsarenaer, friområder og møteplasser

Oslos byggesone har ingen umiddelbar arealknapphet, men det blir stadig vanskeligere å finne egnede tomter til offentlige formål/sosial infrastruktur og arealkrevende prosjekter. Det er særlig krevende å finne egnede tomter i indre by. Sterk befolkningsvekst, fortetting

med bolig og næring utløser ytterligere utbyggingsbehov til skoler, barnehager m.m. og større behov for nødvendige åpne arealer som byrom og friarealer. Det er viktig å sikre arealer til både idrett, fysisk aktivitet og til naturområder/grønne områder for rekreasjon og naturopplevelse. På samme tid gjør fortetting det vanskeligere å finne tomter til disse og andre offentlige/allmennyttige formål. Arealforvaltningen må sikre tilgjengelige arealer til slike formål og holde tjenestetilbudet å jour i forhold til veksten i befolkningen. Etablering av nye fellesfunksjoner som skoler og barnehager må i hovedsak skje på tomter regulert til byggeområder, ved omregulering/bruksendring av eksisterende bebyggelse samt i transformasjonsområdene. Kommunen ønsker å videreutvikle en politikk for bedre utnyttelse av byggesonen til sosial infrastruktur ved en bedre egendekning innen nye utbyggingsprosjekter, ved mer sambruk av areal til ulike aktivitetstyper samt ved erverv av egnete arealer.

5.8 Tilrettelegge for tilstrekkelig og variert boligbygging

Det finnes tilstrekkelige arealer for boligbygging frem til 2025. Tilrettelagte arealer for boligbygging er imidlertid viktig for at byen skal utvikle seg funksjonelt i forhold til eksisterende infrastruktur. Det er viktig å motvirke at summen av enkeltprosjektene stiller krav

til sosial infrastruktur som overstiger arealreservene i boligenes nærområder. Områdene må ses i sammenheng slik at alle behovene kan dekkes på dertil egnede arealer. Det er viktig at rekkefølgen i utbyggingen er riktig, slik at nødvendig teknisk, grønn og sosial infrastruktur kommer på plass samtidig med boligene.

Byen skal gi rom for alle, derfor er det viktig at boligtilbudet er variert og har god kvalitet. Det vil sikre befolkningen valgmuligheter. Det er sentralt å heve kvaliteten både på boligene og utearealene, spesielt i indre by. Eksisterende boligmasse bør suppleres med alternative boligtilbud som gjør det mulig å bli boende i eget nærområde i ulike faser av livet. En for sterk konsentrasjon av små boliger i indre by vil føre til lite variasjon i boligtilbudet og i befolkningens alderssammensetning. Muligheten for boligkarriere innen egen bydel vil på denne måten reduseres. Det er viktig å legge til rette for større boliger tilpasset barnefamilier i sentrale byområder.

5.9 Videreutvikle den blågrønne strukturen

Oslo har en unik beliggenhet i et amfi mellom Marka og Oslofjorden, og det er avgjørende å ivareta byens spesielle biologiske mangfold og grønne særpreg. At byen får flere innbyggere skal ikke føre til nedbygging av grøntområder. Særlig i områder med fortetting er det behov for tiltak for å sikre befolkningen tilgang til den overordnede grøntstrukturen. Det er viktig å utvikle en sammenhengende grøntstruktur fra Marka til fjorden og langs strandsonen. Arbeidet med å sikre allmennhetens tilgjengelighet til strandsonen må fortsette gjennom regulering, og gjennomføring av tiltak for å realisere det regulerte turveinettet i byggesonen. For å bevare og styrke Oslos blågrønne karakter, må arbeidet med gjenåpning av bekker og elvedrag fortsette. Gjenåpning av elve- og bekkelukninger som inngår i den blågrønne strukturen skal være et premiss ved fremtidig byutvikling/transformasjon i aktuelle områder. Målet må være å gjenåpne en rekke bekker som tidligere er blitt lagt i rør, og opparbeide turveier langs Oslos syv elver og vassdrag.

Behovet for tilgang til åpne arealer for rekreasjon, lek og idrett vokser, samtidig som bruken av de eksisterende grønne arealer intensiveres og åpne korridorer står i fare for å tettes igjen. Økt fortetting fører til økt press på de åpne, grønne områdene. Økt antall bosatte fører til flere brukere av det enkelte friareal, samtidig som flere åpne arealer blir bebygget. En rekke av disse arealene har vært i bruk som friområder, selv om de ikke har vært regulert til formålet. Det er viktig å sikre at ingen regulerte friområder tas i bruk til bebyggelse

uten at tilsvarende erstattes, samt at andre viktige friområder får en regulering i tråd med bruken. Enkelte områder vil ha behov for å få tilført nye rekreasjons-/lekeareal. Dette kan løses ved at en i planlegging av nye boligprosjekter åpner opp områdene også for omkringliggende boligområder. Videre er det nødvendig å legge til rette for bruken av de regulerte friområdene gjennom erverv eller avtale, i tillegg til opparbeiding.

En sammenhengende grøntstruktur er også viktig for å sikre byens biologiske mangfold. Oslo kommune har en meget variert natur med et artsmangfold som er sjeldent både regionalt og nasjonalt. Truede, viktige områder for biologisk mangfold skal sikres gjennom regulering og om nødvendig erverv. Skjøtsel må iverksettes der dette er nødvendig for å sikre kvaliteten på viktige områder for biologisk mangfold, inklusive fjerning av uønskete fremmede arter.

5.10 Legge til rette for energi- og miljøeffektive bygninger og bygningsmiljøer

Bygningsmassen i Oslo er i hovedsak i høy teknisk standard og godt drevet mht. vedlikehold og fornyelse, men med visse unntak. Det er viktig at byens bygningsmasse og infrastruktur også i fremtiden forvaltes på en verdibevarende måte, samtidig som det stilles større krav til mer miljøeffektive bygninger og bygningskvarterer ved rehabilitering og nybygg. Viktige kvaliteter i denne sammenheng er lavt energiforbruk og lave klimagassutslipp, klima- og miljøtilpasset design, miljøeffektive byggematerialer, moderne miljø- og kostnadseffektiv avfallshåndtering, håndtering av overvann og bevaring av lokal vegetasjon. Det forutsettes utarbeidet miljøoppfølgingsprogrammer for alle nye kommunale byggeprosjekter.

Oslo skal i minst mulig grad bidra til klimaendringer. Vedtatte klimagassreducerende tiltak i Klima- og energihandlingspakken for Osloregionen forutsettes fulgt opp i praksis og ajourført, for å kunne nå målene om 50 prosent reduksjon av klimagassutslippene innen 2030. Ved all planlegging og utbygging er det viktig å ta hensyn til forutsigelige klimaendringer, jf utredningen av effekter av klimaendringer på arealbruk og infrastruktur som vil foreligge i løpet av 2007. Ved planlegging og utbygging av Fjordbyen og andre arealer langs fjorden legges til grunn at havnivået vil kunne stige med opptil 1 meter i løpet av de nærmeste 100 år.

Viktige tiltak for å redusere klimagassutslippene vil være fordobling av fjernvarmedekningen i Oslo, avvikling av bruk av olje til oppvarming i Oslo innen 2020 og innføring av biler med lav-/nullutslippsteknologi.

Fra middelalderparken. Kilde PBE.

Utslippene av NO₂ står i fare for å overskride de nye grenseverdiene fra 2010, og tiltakene i klima- og energihandlingsplanen må derfor gjennomgås på nytt.

5.11 Bærekraftig forvaltning av kulturarven

Kulturminner representerer en ressurs som må søkes forvaltet på en bærekraftig måte. Oslos 1000-årige historie har vesentlig betydning for bylandskapetets særpreg og attraktivitet som bosted og reisemål. Byens fysiske uttrykk med bygninger, ferdselsårer, parker og plasser fra ulike tidsepoker samt byens motivrikdom, skala og overordnede bylandskap, skal forvaltes i tråd med prinsippene om bærekraftig bruk og utvikling. Godt vedlikehold og langsiktighet i forvaltningen av eksisterende bygde miljøer, vil bidra til å redusere det materielle forbruket og dermed bedre samfunnets bærekraft. Endringer av bygninger og anlegg må ses i et kretsløpsperspektiv. Gjenbruk skal være et sentralt vurderingstema ved endring.

5.12 Ta vare på nasjonale kulturminneverdier

Store nasjonale kulturminneverdier er knyttet til Oslo som landets hovedstad. Det er derfor viktig å ta vare på byens overordnede trekk, kulturmiljøer og enkeltobjekter. Dette gjelder store deler av sentrum og indre by. I sentrum gjelder dette særlig Slottet og områdene rundt, Karl Johans gate, Rådhuset, Akershus festning, Kvadraturen og Hammersborg. Kulturminner og kulturmiljø av nasjonal betydning i indre by er Gamlebyen med Ekebergskråningen, områdene langs Akerselva samt den homogene murgårdsbebyggelsen fra 1800-tallet. Videre utvikling av disse områdene må baseres på en nøye avveining mellom endringsbehov og bevaringshensyn.

Arealstrategikart

Arealbruks- og transportstrategiene i form av tekst og kart i denne kommuneplanen, har utgangspunkt i strategiene og kartet slik de foreligger i vedtatt Kommuneplan 2004. I det etterfølgende er det nærmere redegjort for endringene som er foretatt.

Det overordnede grepet i Kommuneplan 2004 om en konsentrert, knutepunktbasert og stasjonsnær utbygging, videreføres i denne kommuneplanen. Det sammenhengende området med bymessig bebyggelse med stor andel boliger konsentreres ytterligere innen 2025, i tillegg til at det utvides til også å omfatte Tjuvholmen, Bjørvika-området, Filipstad, Skøyen, Majorstuen, Blindern, Gaustad, Nydalen, Grefsen, Sinsen, Aker sykehus, Økern torgvei-området, Løren, Hasle, Ensjø, Helsfyr, Brynseng, Etterstad og Kvernbyen. Dette sentrale byområdet er markert med en grå skravur på arealstrategikartet. Innenfor dette området samt Fjordbyen vil trolig om lag 40 000 av de forventete 60 000 nye boligene innen 2025 bli lokalisert. Når det gjelder næringsutbygging vil trolig 50-70 000 av den antatte veksten på 60-100 000 arbeidsplasser finne sted innenfor samme område.

Bryn, Helsfyr, Storo, Majorstuen og Skøyen er fortsatt markert som knutepunkter med blandet arealbruk, selv om de nå har kommet innenfor det gråskraverte området. Blindern er ikke angitt som knutepunkt da det i første rekke er et institusjonelt område med lite fokus på blandet arealbruk. Siden Kommuneplan 2004 ble vedtatt, er potensialet for boligbygging i nærheten av t-bane og jernbanestasjoner nærmere vurdert. Et visst potensiale ble funnet ved 25 av de eksisterende stasjonene, i tillegg til Breivoll der det er et uttrykt ønske om å lokalisere en ny stasjon. Noen av dem, så som Nydalen, Hasle og Ensjø, ligger inne i det gråskraverte området og er derfor ikke markert særskilt på arealstrategikartet.

Knutepunktene Lysaker, Økern, Grorud jernbanestasjon og Hauketo fra Kommuneplan 2004 ligger utenfor det gråskraverte området og er markert på kartet. Av disse knutepunktene har særlig Økern et stort potensial for videre utvikling. Næringsområdet østover fra Økern mot Hovedbanen, utgjør det største potensialet for arbeidsplasslokalisering i kommuneplanen, etter det sentrale byområdet. Grorud jernbanestasjon og Hauketo har et noe mer begrenset potensiale som antas utviklet mot slutten av planhorisonten 2025. I Kommuneplan 2004 var jernbanestasjonen på Alna markert som område for knutepunktutvikling. I Helhetlig utviklingsplan for Groruddalen, vedtatt 21.06.2006, er Breivoll utpekt som et viktig utviklingsområde. I kommuneplanen er derfor kartmarkeringen

Kilde: PBE, Oslo kommune

av Alna som knutepunkt sløffet til fordel for Breivoll, noe som betinger anleggelse av jernbanestasjon der. 18 av de 25 stasjonene med et visst potensial for boligutvikling ligger utenfor det gråskraverte sentralområdet og er derfor markert særskilt på arealbrukskartet. I tillegg til disse 18 stasjonene er Røa, Slemdal, Vinderen, Holtet og Sæter markert som t-banestasjoner eller trikkeholdeplasser i småhusområdene med potensiale for konsentrert boligfortetting. Åsjordet er ikke lenger markert på arealstrategikartet. Utelatelsen skyldes at potensialet for konsentrert boligutvikling her er svært begrenset.

Gjersrud – Stensrud er unik blant de aktuelle boligutbyggingsområdene, da området ligger i ytterkanten av byggesonen og er det siste større området her som ikke er bebygd. Kommunen vil at Gjersrud – Stensrud utvikles til et variert boligområde. Kollektivbetjeningen til Gjersrud – Stensrud må baseres på baneforbindelse. Det er lagt opp til å utarbeide alternative byutviklingsstrategier for Gjersrud – Stensrud med bl.a. utbygging av 5 000 – 7 000 boliger. Baneforbindelse må være etablert før eller samtidig med boligutbyggingen. På denne bakgrunn er Gjersrud

– Stensrud angitt på arealkartet som et nytt boligområde med variert bebyggelse. Dette innebærer kollektivbetjening med bane.

På arealstrategikartet for Kommuneplan 2004 er Kongshavn, Sjursøya og Kneppeskjærsutstikkeren (heretter benevnt Sydhavna) angitt som "fjorndære områder med langsiktig mulighet for byutvikling". Ormsund med Bekkelagskaia er på nevnte kart angitt som "viktig område for boligbygging". I kongelig resolusjon av 30.09.2005 hvor Kommuneplan 2004 ble godkjent, uttales blant annet følgende:

"Regjeringen kan ikke se at kommuneplanen er i tråd med Regjeringens politikk for utvikling av havnestrukturen i Oslofjorden, slik denne er trukket opp i St.meld. nr. 24 (2003 - 2004) Nasjonal transportplan 2006 – 2015. Regjeringen legger til grunn at Sjursøya inntil videre, i tråd med Oslo bystyre sitt vedtak av 26.november 2003, er hovedhavn for containere i Oslofjorden. Det vises i denne sammenheng til Havnevesenets handlingsplan datert 18.september 2000."

På arealstrategikartet i foreliggende kommuneplan er den sentrale sjøsiden, i tråd med regjeringens synspunkter, markert enten som byutviklingsområde med blandet arealbruk (Bjørvikaområdet, Tjuvholmen, Filipstad og Ormsund) eller som avstengte havneterminaler (Sydhavna, Vippetangen og Hjortnes). Sydhavna blir dermed permanent havn egnet for å ivareta Oslo havns oppgaver som nasjonal havn, herunder hovedhavn for containere for Oslofjorden, jf. blant annet reguleringsplan for containerhavn på Sjursøya (kapasitet på 370 000 TEU pr år) vedtatt i bystyret 13.10.2004. Oslo kommune har etter at Kommuneplan 2004 ble godkjent, kommet til at Ormsund med Bekkelagskaia ikke er egnet for boligbygging grunnet nærhet til miljøbelastende havnevirsomhet på Sjursøya. Markeringen "blandet arealbruk" på arealstrategikartet omfatter dermed ikke boligformål for Ormsunds del.

Arealstrategikartet er også i tråd med Havnevesenets handlingsplan datert 18.09.2000, jf. blant annet følgende formulering i daværende Oslo Havnevesens publikasjon "Handlingsplan for Fjordbyen. En konkretisering av havnestyrets vedtak 18.09.2000":

"I løpet av planperioden 2002 - 2011 skal terminalene Kongshavn - Sjursøya - Ormsund etableres som et midlertidig, høyproduktivt havneområde for all godshåndtering i Oslo havn. Havneterminalen på Ormsund kan avvikles og fristilles for byutviklingsformål i løpet av 2008."

Kystverket har i brev av 27.06.2007 reist innsigelse til arealstrategikartet på arealbruken "Fjordbyen – blandet arealbruk". I brevet heter det bl.a.:

"Kommuneplanens arealstrategikart må i mye større grad gjøre klart hvordan havnearealene i Oslo skal utvikle seg for at Oslo havn skal kunne ivareta sine oppgaver som nasjonal havn og som hovedhavn for containere for Oslofjorden slik Nasjonal transportplan legger til grunn. Kommuneplanen må se til at arealer satt av til havneformål ikke reduseres, men snarere gi havna mulighet til utvikling i arealbruk og atkomst."

Oslo kommune er av den oppfatning at foreliggende kommuneplan med arealstrategikart fullt ut ivaretar arealbehovene til Oslo havn som nasjonalhavn og hovedhavn for containere i Oslofjorden samt regjeringens synspunkter vedrørende Oslo havn, slik de fremgår av den kongelige resolusjonen for Kommuneplan 2004. Kystverkets innsigelse tas ikke til følge. Bystyrets vedtak av 27.02.2008, sak 77, Fjordbyplanen

– Prinsipper for utvikling av helheten i Fjordbyen og for delområder – Planprogram for Filipstad, Vippetangen, Alnas utløp og Ormsund – Bydel Frogner, Bydel St. Hanshaugen, Bydel Gamle Oslo og Bydel Nordstrand – Byrådsak 132 av 31.05.2007, skal legges til grunn for denne saken.

I Helhetlig utviklingsplan for Groruddalen slås det fast at Groruddalen skal beholde sin rolle som Norges logistikk-senter. En nødvendig videreutvikling og forbedring av terminalfunksjonene skal sørge for at Groruddalens sentrale deler i fremtiden vil huse Europas mest miljøvennlige senter for logistikk. Dette er fulgt opp i kommuneplanen ved at Alnabru og Nyland er markert på kartet som jernbaneterminal. Målsettingen i Kommuneplan 2004 om å gjenåpne og miljøoppgradere Alna fra Alunsjøen til fjorden innen 2020, videreføres i denne kommuneplanen. I Helhetlig utviklingsplan for Groruddalen er en viktig byutviklingsstrategi frem mot 2020 å ruste opp næringsområdene i dalbunnen både miljømessig og estetisk. Denne strategien er blant annet en videreføring av bestemmelser om utforming i kommunedelplan for Økernområdet, vedtatt i bystyret 26.05.2004:

"Ubebygd areal skal holdes i ryddig og ordentlig stand. Det tillates ikke utendørs lagring. Der forhold ved bruk av ubebygd areal kan gjøre opphold og ferdsel farlig, kan kommunen pålegge eier å gjennomføre nødvendige sikringstiltak. Det stilles like strenge krav til estetikk og arkitektur for næringsbygg som for boligbygg."

I perioden 2020 – 2030 er dalbunnen, med unntak av logistikk-senteret på Alnabru og Nyland samt næringsområdet nordøst for Grorud jernbanestasjon, i Helhetlig utviklingsplan angitt som transformasjonsområder inneholdende en tettere utnyttet bystruktur med blandet arealbruk (bolig, kultur, rekreasjon og næring). Det antas at det primært er områdene på begge sider av Strømsveien og Professor Birkelands vei som er transformert med blandet arealbruk innen 2025. Boligbygging i dette området vil være avhengig av at tilfredsstillende miljøforhold kan oppnås.

Ifølge Kommuneplan 2004 skal det gjennomføres en registrering av faktisk bruk og kvalitet på areal i byggesonen som kan benyttes til rekreasjon, men som ikke er regulert til friområde. Omfattende registreringer er gjennomført som et forarbeid til revisjon av kommunedelplan for grøntstrukturen i byggesonen (Grøntplanen, vedtatt i 1993). Det foreligger dermed et godt

grunnlag for å kunne sikre grønne lunger i byggesonen mot nedbygging. Et hvert sikret grøntareal i byggesonen som omdisponeres, skal erstattes av et minst like stort og likeverdig nytt grøntareal.

Utbygging av nye dobbeltspor på jernbanen er svært viktige bidrag til at regionen kan fremstå som konkurransedyktig og bærekraftig. Siden Kommuneplan 2004 ble vedtatt 26.05.2004, har to planavklaringer funnet sted som medfører endringer i kommuneplanen hva gjelder dobbeltsporutbyggingen.

På arealstrategikartet for Kommuneplan 2004 er det lagt til grunn stopp på Hauketo for nytt dobbeltspor (alternativ B). Bystyret egengodkjente 03.11.2004 kommunedelplan for nytt dobbeltspor på delstrekningen Oslo grense – Hauketo. Alternativ A uten stopp på Hauketo for det nye dobbeltsporet ligger til grunn for bystyrets vedtak. Kartet i kommuneplanen er derfor rettet slik at den nye dobbeltsporstaseen går utenom Hauketo. Kommunedelplanvedtaket medfører at Hauketo i fremtiden ikke blir stoppested for regiontog. På den andre siden vil etablering av nytt dobbeltspor frigjøre betydelig kapasitet slik at lokaltogtilbudet til Hauketo kan forbedres betraktelig. Trasé for det nye dobbeltsporet videre nordover mot Oslo S og med avgrensning mot Bryn, er ikke planavklart ennå.

På arealstrategikartet for Kommuneplan 2004 er det lagt til grunn at nytt dobbeltspor mellom Lysaker og Skøyen legges i tunnel, enten alternativ H1OT (to spor i dagen, to spor i tunnel) eller alternativ H1OTT (alle fire spor i tunnel). Bystyret fattet 18.06.2003 et enstemmig kommunedelplanvedtak der sistnevnte tunnelalternativ ble lagt til grunn. I brev av 01.04.2004 tar Miljøverndepartementet innsigelsene fra Jernbaneløstaket hva gjelder alternativ H1OT og H1OTT til følge og ber kommunen om å planlegge videre med utgangspunkt i alternativ H1O (alle fire spor i dagen). Dersom det bygges to nye spor i dagen inntil dagens linje, vil jernbanen etter kommunens oppfatning, fremstå som en enda mer betydelig barriere mellom byen og fjorden enn det den gjør i dag. En slik dagløsning vil etter kommunens oppfatning verken være tilstrekkelig miljøvennlig eller fremtidsrettet. Det er i første rekke fire spor til plattform på Lysaker, Skøyen og Nationaltheatret som sikrer nødvendig kapasitet og fremføringshastighet for togtilbudet. Utvidelse til fire spor mellom stasjonene på Lysaker og Skøyen vil derfor kun gi en marginal trafikal forbedring. I brev av 01.10.2004 fra Byrådsavdeling for byutvikling til Miljøverndepartementet, slås det derfor fast at kommu-

nen ikke ønsker å bidra til at en dagløsning for nytt dobbeltspor basert på alternativ H10 blir planavklart og realisert.

Persontrafikk på Alnabanen og ny jernbanestasjon på Breivoll er jernbanetiltak som i denne kommuneplanen er videreført fra Kommuneplan 2004.

Prosjektporteføljen i finansieringsplanen for Oslo-pakke 3 er lagt til grunn for de vei- og banetiltakene som er markert på arealstrategikartet i denne kommuneplanen. Følgende tiltak avmerket på kartet i Kommuneplan 2004, er det ikke funnet plass til i finansieringsplanen for Oslopakke 3 og er derfor ikke lagt inn på det nye kartet: nedsenking av Ring 3 forbi Ullevål stadion, Bredtvetdiagonalen, Ljabrudidiagonalen og kombibane fra Hauketo til Gjersrud – Stensrud. Kartet i Kommuneplan 2004 viser en kort Manglerud-tunnel på Ring 3. I prosjektporteføljen for Oslopakke 3 er dette tunnelprosjektet betydelig utvidet slik at det vil kunne gi en forbedret E6-forbindelse mot Alnabru, i tillegg til den opprinnelige hensikten med tunnelen om å fjerne en miljøbelastende trafikkåre gjennom det tett befolkete boligområdet på Manglerud. Nye veiprosjekt i Oslopakke 3 sett i forhold til Kommuneplan 2004, er som følger: ny veitilknytning til Sydhavna, lokk over E6 i Groruddalen og ny tunnel fra Bjørvika til Økern med avgrensning mot Carl Berner. T-banetiltakene Haslesvingen med ny stasjon på Løren og ny stasjon på Homansbyen, inngår både i Kommuneplan 2004 og i Oslopakke 3 og inngår dermed også på arealstrategikartet i denne kommuneplanen. Fornebubanen, utbygging av Kolsåsbanen i Bærum til metrostandard og forlengelse av Furusetbanen fra Ellingsrud til Ahus, er alle banetiltak som inngår i Oslopakke 3. Disse banetiltakene er markert på kartet i kommuneplanen. Sammen med jernbanetiltakene, legger disse banetiltakene et viktig grunnlag for å få mest mulig av den bilbaserte Akershus-trafikken over på energi- og miljøbesparende transportformer.

Utbyggingen som kommuneplanen legger til rette for, medfører betydelige investeringskostnader for kommunen hva gjelder skoler, barnehager og annen sosial infrastruktur. Kostnader forbundet med opparbeiding av gater, plasser og parker vil i hovedsak bli dekket av bolig- og næringsutbyggerne. Trengselsutfordringene som følge av forventet nybygging vil trolig være konsentrert til indre by og ut mot Ring 3 i nordøst og øst. Tunnelprosjektene på Ring 3: Nydalen, Sinsen – Økern og Manglerudtunnelen, blir derfor viktige tiltak for å dempe miljøbelastningen i denne delen av byen. De

småhuspregete områdene i Oslo vil på sin side stort sett ikke bli belastet med trafikk- og miljølempere som følge av den forventete byveksten innenfra.

Parkeringsnormene

I forbindelse med bystyrets behandling av 17.03.2004 av veiledende normer for næringsparkerings i Oslo, ble blant annet følgende vedtak fattet: "Områdeavgrensningen både for næringsparkeringsnormen og boligparkeringsnormen skal revideres hvert fjerde år med rullering av kommuneplanen. Første revisjon foretas i tilknytning til Kommuneplan 2008." En vurdering av gjeldende områdeavgrensning er gjennomført. Vurderingen viser at det er forholdsvis lite som er bygget på de knappe 3 årene siden de nye næringsnormene ble vedtatt. Konklusjonen fra denne vurderingen er derfor at erfaringsgrunnlaget med de nye normene er for lite til at det er hensiktsmessig å foreta endringer i områdeavgrensningen i denne omgang.

Forutsigbarhetsvedtak

Utbygging i Oslo skal i nødvendig grad styres gjennom utbyggingsavtaler som er forankret i forutsigbarhetsvedtaket, jfr pbl § 64a. Det vises i denne forbindelse til bystyrevedtak 6. desember 2006, sak 440/06 Orientering om saksopplegg etter nye bestemmelser i plan- og bygningsloven om bruk av utbyggingsavtaler.

For å sikre en helhetlig gjennomføring av de ulike områdenes vedtatte planer skal det utarbeides utbyggingsavtaler som omfatter hvert område. Utgangspunktet er at hvert områdes samlede utbyggingstiltak skal finansiere den tekniske og grønne infrastrukturen som planen krever. Avtalene skal avklare forhold som kommunen skal gi bestemmelser om i reguleringsplaner, slik som ansvar og fordeling for opparbeidelses- og driftskostnader for teknisk og grønn infrastruktur, som angitt i pbl § 64b (som blant annet veier, gater, plasser, parker, havnepromenade). Avtalene skal i tillegg avklare forhold som boligpolitiske tiltak og bygnings utforming.

Bystyret ber byrådet legge inn føringer for universell utforming i alle nye reguleringsplaner.

Bystyret ber byrådet følge aktivt opp utredningen om effekter av klimaendringer på arealbruk og infrastruktur i Osloregionen, jf CIENS rapport 1-2007 "Tilpasninger til klimaendringer i Osloregionen".

Vedtak:

1. Oslo bystyre vedtar "Kommuneplan 2008 - Oslo mot 2025" i henhold til § 20 i plan- og bygningsloven.
2. I henhold til Plan- og bygningsloven (pbl) § 64a fattes følgende forutsigbarhetsvedtak:

2.1. Geografisk avgrensning

Oslo kommunes forventninger til inngåelse av utbyggingsavtaler gjelder hele kommunen når en eller flere forutsetninger om avtaleinngåelse for øvrig er til stede. Ved utarbeidelse av kommunedelplan eller reguleringsplan for et større område kan det fattes mer spesifikke vedtak i henhold til pbl § 64a, der det vil gi bedre forutsigbarhet med hensyn til utbygging innenfor planområdet.

2.2. Avgrensning etter type tiltak

Utbyggingsavtale forutsettes inngått før igangsettingstillatelse gis, der utbygging i henhold til vedtatt arealplan (kommunedelplan, reguleringsplan eller bebyggelsesplan) med tilhørende bestemmelser også forutsetter bygging/oppgradering av offentlig anlegg og/eller tilpasning til slike anlegg. Med offentlige anlegg menes alle anlegg/tiltak som er vist som offentlig regulerte formål i arealplanen og som følger av bestemmelser til planen, for eksempel offentlige trafikkanlegg, byrom, offentlige friområder og frigivningsbetingende arkeologiske undersøkelser. Offentlige anlegg omfatter også ledninger for vann, avløp, fjernvarme o.l..

2.3. Boligsosiale tiltak

Utbyggingsavtale forutsettes inngått der det fra kommunens side er ønskelig å regulere antallet boliger i et område, største og minste boligstørrelse, eller å stille krav til bygningers utforming. Det samme gjelder der kommunen eller andre skal ha forkjøpsrett eller tilvisningsrett til en andel av boligene. jfr pbl § 64b annet ledd.

2.4. Hovedprinsipp for kostnadsfordeling

Utbyggerne innenfor et utbyggingsområde skal selv bære alle kostnadene med tilrettelegging av teknisk og grønn infrastruktur.

2.5. Aktuelle kommunale dokumenter

Mål og strategier i Kommuneplan 2008 danner grunnlag for senere utbyggingsavtaler.

3. Saken sendes Miljøverndepartementet til endelig avgjørelse.

Trykt vedlegg: Uttalelser til kommuneplanen, fremkommet gjennom offentlig ettersyn

Utrykt vedlegg: Plangrunnlag datert 06.03.2007

